

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Економіко-гуманітарний інститут.

Факультет економіки та управління

(повне найменування інституту, назва факультету)

Фінанси, банківська справа та страхування

(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

до дипломної магістерської роботи

магістра

(ступінь вищої освіти (освітній ступінь))

на тему **Управління фінансовим станом страхової організації**

Виконав: студент 6 курсу, групи ФЕУ- 113м

спеціальності (напряму підготовки)

072 «Фінанси, банківська справа та страхування »

(код і назва напряму підготовки, спеціальності)

Шлендер К.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник

Бабенко-Левада В.Г.

(прізвище та ініціали)

Рецензент

Малакова К.В.

(прізвище та ініціали)

м.Запоріжжя

2018 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Запорізький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет ЕГІ, ФЕУ

Кафедра Фінанси, банківська справа та страхування

Ступінь вищої освіти (освітній ступінь) магістр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва)

Напрямок підготовки 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри К. Р. Н. Зарудець

Серафова С. В.

«15» грудня 2018 року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Шендер Катерини Олександрівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Управління фінансовими станом
страхової організації

керівник проекту роботи Байко-Левада Віктор Тихар'юк, д.е.н, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «11» вересня 2018 року №212

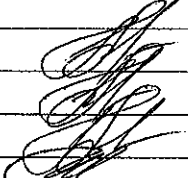
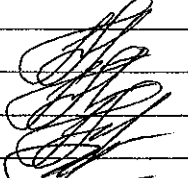
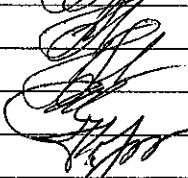
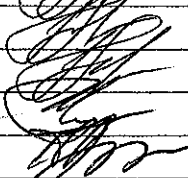
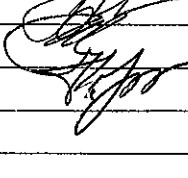
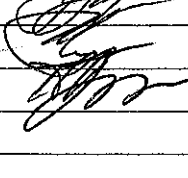
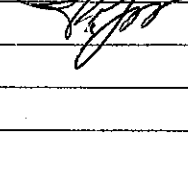
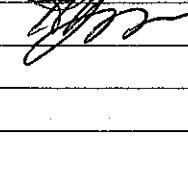
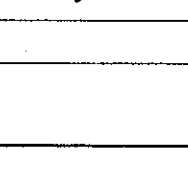
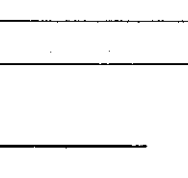
2. Строк подання студентом роботи 01.12.2018р.

3. Вихідні дані до роботи Нормативна та законодавча база
України стосуючі діяльність фінансової, зокрема
інфінкеско, надради, робити

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) 1. З'ясувати основи (аспекти) управління фінансовими
станом страхової компанії. 2. Аналіз фінансової діяльності
приватного акціонерного товариства «Страхова компанія
«Кібер»». 3. Дієтворчість управління фінансовою діяльністю
страхової компанії з метою зростаючого і сталого розвитку.
4. Оцінка праці та фінансової безпеки в надзвичайних ситуаціях.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Таблиця 4.1. Управління ризиком страхування виступаючими
внешніми факторами. Таблиця 4.2. Путь до виступаючих компаній фінанси
наслідок фінансової безпеки. Рис. 4.1. Приклад організації фінансової
страхової організації. Рис. 4.2. Страхові ризики та методи їх управління.
Рис. 4.3. Особливості діяльності фінансової надзвичайної страхової
компанії. Табл. 2.1. Особливості фін. показників АТІ «К. Кібер» за 2013-2017рр.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
1	Бабенко-Левада В.Г., к.е.н., доцент		
2	Бабенко-Левада В.Г., к.е.н., доцент		
3	Бабенко-Левада В.Г., к.е.н., доцент		
4	Журавель С.М., ст.викл.		
Нормоконтролер	Чередниченко Н.О., ст.викл.		

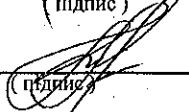
7. Дата видачі завдання 05.03.2018 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Збір матеріалу на проектування	15.05.2018 - 01.06.2018	
2	Групування та аналіз зібраного матеріалу. Уточнення завдань проектування	02.06.2018 - 01.07.2018	
3	Виконання теоретичної частини роботи	02.07.2018 - 15.08.2018	
4	Виконання графічної частини роботи	16.08.2018 - 09.09.2018	
5	Написання та оформлення дипломної магістерської роботи	10.09.2018 - 15.10.2018	
6	Перевірка роботи керівником, консультантами	16.10.2018 - 14.11.2018	
7	Попередній захист роботи	15.11.2018	
8	Переплітання оформлення дипломної магістерської роботи	14.12.2018	
9	Захист роботи у ЕК	18.12.2018	

Студент

Керівник роботи

 (підпис)
 (підпис)
Шевченко Н.О. (прізвище та ініціали)
В.Г. Бабенко-Левада (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Шлендер К.О. **Управління фінансовим станом страхової організації.** –
Дипломна магістерська робота.

Дипломна магістерська робота зі спеціальності 072 магістр фінансів, банківської справи та страхування. Кафедра фінанси, банківська справа та страхування, Запорізький національний технічний університет, 2018.

Магістерська дипломна робота присвячена дослідженню теоретичних аспектів та практичному використанню наукових рекомендацій щодо управління та оцінки фінансового стану страхової компанії, визначенню системи показників, які б змогли охарактеризувати різні сторони фінансової діяльності страхової компанії, а також пошуку шляхів удосконалення оцінки фінансового стану страхових компаній в Україні.

Проаналізовано динаміку основних показників ПрАТ «СК «Юнівес», проаналізовано фінансову стійкість, надійність і платоспроможність підприємства, проведено оцінку фінансового стану ПрАТ «СК «Юнівес» за допомогою тестів раннього попередження.

Запропоновано шляхи удосконалення оцінки результатів діяльності та фінансового стану страхової компанії, в тому числі з використанням зарубіжного досвіду.

Ключові слова: ФІНАНСОВИЙ СТАН, СТРАХОВА КОМПАНІЯ, ПОКАЗНИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ, СТРАХОВІ ПОСЛУГИ, ТЕСТИ РАННЬОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ, СТРАХОВИЙ РИНОК.

ANNOTATION

Shlender Kateryna **Management of the financial state of an insurance organization.** – Master`s thesis.

Master`s thesis in speciality 072 master of Finance, Banking and Insurance. - Finance, Banking and Insurance department, Zaporizhzhia National Technical University, 2018.

The master`s thesis is focused on the research of the theoretical aspects and practical application of scientific advice regarding the management and assessment of the financial state of insurance company, and identification of the system of indicators that could characterize the financial activity of insurance company in all of its different ranges, and also the search for ways to improve the assessment of insurance companies in Ukraine.

The author analyzes the dynamics of the key indicators of PJSC "IC "UNIVES", analyzes the financial sustainability, reliability and solvency of the enterprise, estimates the assessment of the financial state of PJSC "IC "UNIVES" with the help of early warning tests.

The author offers the ways to improve the assessment of the results of activity and financial state of insurance company including the use of foreign experience.

Key words: FINANCIAL STATE, INSURANCE COMPANY, INDICATORS OF FINANCIAL STATE, INSURANCE SERVICES, EARLY WARNING TESTS, INSURANCE MARKET.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ДО ДИПЛОМНОЇ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Бабенко-Левада В.Г. Аналіз фінансового стану страхової компанії (на прикладі ПрАТ «СК «Юнівес» [Текст] / В.Г.Бабенко-Левада, К.О.Шлендер // Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Економічні науки. — 2018. — №3(39). — С. 112–117.

Бабенко-Левада В.Г. Інноваційний розвиток авто страхування в Україні як основа підвищення фінансової ефективності: матеріали Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених [«Соціально-економічні, освітні та фахові проблеми молоді в умовах євро інтеграційних процесів»], (27 квітня 2018 року, м. Запоріжжя). / Бабенко-Левада В.Г., Шлендер К.О. — З.: ЗНТУ, 2018.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	
ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ (АСПЕКТИ) УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ	13
1.1. Сутність та особливості організації фінансового стану страхової компанії	13
1.2. Оцінка фінансової стійкості та надійності страхової організації	25
1.3. Нормативно-законодавча база та державне регулювання страхової діяльності в Україні	38
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ЮНІВЕС»	48
2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства	48
2.2 Аналіз основних показників діяльності ПрАТ «СК «Юнівес»	51
2.3. Аналіз фінансової стійкості та платоспроможності ПрАТ «СК «Юнівес»	58
2.4. Аналіз фінансового стану ПрАТ «СК «Юнівес» за допомогою тестів раннього попередження	80
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ З МЕТОЮ ЕФЕКТИВНОГО І СТАЛОГО РОЗВИТКУ	92
3.1. Удосконалення оцінки результатів діяльності та фінансового стану страхових компаній в Україні	92
3.2. Шляхи удосконалення фінансового стану ПрАТ «СК «Юнівес»	104

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	114
4.1 Аналіз потенційних небезпек	114
4.2 Заходи по забезпеченню безпеки	116
4.3 Заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці	119
4.4 Заходи з пожежної безпеки	127
4.5 Заходи по забезпеченню безпеки у надзвичайних ситуаціях	129
ВИСНОВКИ	132
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	135
Додаток А. Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013 рік	140
Додаток Б. Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2014 рік	147
Додаток В. Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2015 рік	154
Додаток Г. Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2016 рік	161
Додаток Д. Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2017 рік	168

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

ПрАТ	—	Приватне акціонерне товариство
СК	—	страхова компанія
МТСБУ	—	Моторне (транспортне) страхове бюро України
ЛСОУ	—	Ліга страхових організацій України
КМУ	—	Кабінет Міністрів України
р.	—	рік
рр.	—	роки
рис.	—	рисунок
табл.	—	таблиця
грн.	—	гривня
тис.	—	тисяча

ВСТУП

В нинішні часи страховий ринок є рентабельним ринком фінансових послуг. Тим не менш, низький рівень доходів населення, економічна та політична нестабільність в країні призводять до зменшення обсягу страхових премій у страхових компаній. В умовах недостатньої прозорості сучасного вітчизняного ринку страхових послуг, відсутності загальних рейтингових оцінок страховиків, відповідальність при виборі страховика повністю лягає на страхувальника.

Актуальність теми дослідження заключається в тому, що в сучасних умовах розвитку економіки особливо важливим є питання дотримання ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості страховиків. Тому необхідне адекватне сьогоденним реаліям застосування системи показників, які б змогли охарактеризувати різні сторони фінансової діяльності страхової компанії. Відповідно, на основі визначених показників, можна робити подальші висновки щодо фінансового стану страховика та пошук шляхів його удосконалення.

Питання оцінки фінансового стану страхових компаній досліджено у вітчизняній та зарубіжній літературі. Зокрема, вагомий внесок у дослідження теоретико-методологічних засад страхування здійснили вітчизняні вчені В.Д. Базилевич, О.І. Барановський, Н.М. Внукова, К.Г. Воблий, О.О. Гаманкова, О.М. Залєтов, І.О. Ковтун, С.С. Осадець, Т.А. Ротова, Н.В. Ткаченко, В.В. Фурман, Я.П. Шумелда, проблематика здійснення оцінки фінансового стану страховика висвітлена у працях О.А. Клепікової, В.М. Олійника, В.Ф. Ситника, С.О. Субботіна тощо. Але дане питання потребує подальших досліджень та наукових розробок.

Метою дипломної магістерської роботи є оцінка фінансового стану страхової компанії на прикладі ПрАТ «СК «Юнівес», а також визначення рекомендацій щодо його покращення.

Дипломна магістерська робота виконана згідно з темою кафедри фінансів, банківської справи та страхування ЗНТУ «Управління фінансовим станом страхової організації».

Головними завданнями дослідження є наступні:

- визначити економічну сутність і необхідність оцінювання фінансового стану страховика;
- розглянути основні критерії визначення фінансової стійкості та надійності страхової організації;
- встановити умови забезпечення платоспроможності страховика;
- розглянути таку систему показників фінансового стану страхових компаній, як тести раннього попередження;
- проаналізувати основні економічні показники діяльності ПрАТ «СК «Юнівес»;
- проаналізувати фінансову стійкість та платоспроможність ПрАТ «СК «Юнівес»;
- проаналізувати фінансовий стан ПрАТ «СК «Юнівес» за допомогою тестів раннього попередження;
- узагальнити відхилення фінансових джерел страхової компанії «УНІКА»;
- запропонувати шляхи удосконалення фінансового стану страховика.

Об'єктом дослідження є процес оцінки фінансового стану страховика як запоруки ефективного управління фінансами та успішної страхової діяльності.

Предметом дослідження є аналіз та економічні методи оцінювання фінансового стану страхової компанії.

Методи дослідження: спостереження, порівняння, вимірювання, узагальнення, абстрагування, аналіз і синтез, узагальнення інформації тощо.

Інформаційною базою дослідження є Закон України «Про страхування», Розпорядження Державної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України від 17.03.2005 року, навчальні посібники Супрун А. А., Супрун Н. В., Косової Т. Д., Петрович І. М., Сокиринської І.Г., Журавльової Т. О., Аберніхіної І.Г. та ін., конспекти лекцій Сташкевич Н. М.,

Гайдаєнко О.М., монографії за редакцією І.С. Гуцала та ін., а також наукові статті Кривенцової А.М., Землячової О.А., Григор'єва О.Ю., Думи О.І., Кравченка В.О. та ін.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні економічної ефективності оцінки фінансового стану з метою забезпечення фінансової надійності ПрАТ «СК «Юнівес».

Апробація результатів роботи. Результати проведеного дослідження опубліковано у матеріалах Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Соціально-економічні, освітні та фахові проблеми молоді в умовах євро інтеграційних процесів»; опубліковано у Віснику Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Економічні науки.

Магістерська робота «Управління фінансовим станом страхової організації» складається з анотації, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 172 сторінки комп'ютерного тексту, з них сторінок 140 основного тексту, 15 рисунків, 16 таблиць, 52 джерела, 5 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ (АСПЕКТИ) УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

1.1. Сутність та особливості організації фінансового стану страхової компанії

Страхування є одним з основних елементів функціонування сучасної фінансової системи країни. Необхідна умова існування страхового ринку – наявність загальної потреби в страхових послугах та присутність страховиків, які спроможні задовольнити ці потреби. Крім того, страхування як один з ефективних ринкових механізмів управління ризиками створює умови для акумулювання довгострокових інвестиційних ресурсів та перерозподілу їх між різними секторами економіки.

Об'єктивна потреба у страховому захисті великою мірою визначається ризиковою ситуацією. Особливістю сучасного етапу розвитку суспільства є той факт, що ризикова ситуація стає одним з найважливіших його чинників. Ризикові ситуації формуються під впливом природних явищ, науково-технологічної революції, розвитку економіки, зносу устаткування, соціально-економічної нестабільності суспільства. За таких умов захист суспільства неможливий без допомоги страхування.

Впродовж останніх десятиліть безперервно зростає роль страхування як механізму гарантування і стабілізації фінансової системи, що сприяє розвитку національного господарства, забезпечуючи сталий соціально-економічний розвиток суспільства. З кожним роком значення страхових компаній виходить на якісно новий рівень за рахунок розширення асортименту страхових послуг, підвищення якості обслуговування клієнтів, впровадження комплексних фінансових продуктів та позиціонування себе як надійного інституційного інвестора.

Незважаючи на швидкі темпи розвитку страхового ринку України в останні роки, на сьогодні залишається відкритим питання фінансової стійкості компаній та їх спроможності виконувати взяті на себе зобов'язання в майбутньому.

Страхові компанії функціонують в умовах нестабільного зовнішнього середовища та тиску з боку конкурентів та регулюючих органів, що ускладнює процес прийняття вчасних та виважених управлінських рішень.

Погляд фахівців щодо страхування як виду підприємницької діяльності є неоднозначним. Наведемо кілька найбільш поширених визначень страхування, які використовуються в спеціальній науково-практичній літературі, а також в законодавчих і нормативних актах (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування сутності страхування вітчизняними вченими

Вітчизняні вчені	Визначення суті страхування
1	2
Внукова Н. М. [69]	Страхування — це економічні відносини, в яких беруть участь, як мінімум, дві сторони, два суб'єкта відносин: страхова організація, яка є страховиком, і страхувальник — юридична особа або дієздатний громадянин, який уклав зі страховиком договір страхування або є страхувальником відповідно до законодавства України.
Говорушко Т. А. [19]	Страхування — це економічні відносини, що виникають між страховиком і страхувальником з приводу передачі міри матеріальної відповідальності за наслідки випадкових подій від страхувальника до страховика за певну плату.
Гаманкова О. О. [18]	Страхування — це економічна категорія, яка виражає відносини розподілу та обміну, що виникають між учасниками формування, розподілу та використання цільових грошових фондів, призначених для забезпечення страхового захисту.
Ротова Т. А. [61]	Страхування — це система економічних відносин, які виникають між двома сторонами (страховиком і страхувальником) щодо забезпечення захисту майнових інтересів останнього за рахунок сплати ним страхових платежів до спеціально створених для цього цільових фондів, звідки здійснюється відшкодування збитків.
Осадець С. С. [68]	Страхування — це двосторонні економічні відносини, які полягають у тому, що страхувальник сплачуючи грошовий внесок, забезпечує собі (чи третій особі) у разі настання страхової події, обумовленої договором або законом, суму виплати з боку страховика, який утримує певний обсяг відповідальності, і для її забезпечення поповнює та ефективно розміщує резерви, вживає превентивні заходи, спрямовані на зменшення ризику, а при потребі перестраховує частину своєї відповідальності.

Продовж. табл. 1.1

1	2
Толстенко О.Ю. [79]	Страховання — це систему складних економічних і цивільно-правових відносин, пов'язаних з формуванням резервних грошових коштів для забезпечення страховиком виплат страхового відшкодування та отримання прибутку на базі актуарно розрахункових тарифних ставок для різних об'єктів страхування і страхових ризиків.
Козьменко О.В. [36]	Страховання — це один з інструментів забезпечення переходу людства до концепції сталого розвитку на основі створення системи інтеграції економіки з навколишнім природним середовищем, дія якого реалізується шляхом проведення відповідної державної екологострахової політики та перетворення екологічних нормативів на ринкові можливості страховиків і страхувальників.
Закон України «Про страхування» [31]	Страховання — це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними та юридичними особами страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів.
Базилевич В. Д. [4]	Економічний зміст страхування полягає в тому, що цей різновид людської діяльності спрямований на захист майнових інтересів юридичних та фізичних осіб, що потерпіли у зв'язку з настанням страхових випадків, визначених договором чи страховим законодавством, за рахунок страхових фондів, які формуються учасниками страхування.
Господарський кодекс України [21]	Страховання — це діяльність спеціально уповноважених державних організацій та суб'єктів господарювання (страховиків), пов'язана з наданням страхових послуг юридичним особам або громадянам (страхувальникам) щодо захисту їх майнових інтересів у разі настання визначених законом чи договором страхування подій (страхових випадків), за рахунок грошових фондів, які формуються шляхом сплати страхувальниками страхових платежів.

Гаманкова О.О. пропонує таке визначення категорії страхування: «Страховання — це економічна категорія, яка виражає відносини розподілу та обміну, що виникають між учасниками з приводу формування, розподілу та використання цільових грошових фондів, призначених для забезпечення страхового захисту» [18].

Ротова Т.А. розглядає страхування як систему економічних відносин, які виникають між двома сторонами (страховиком і страхувальником) щодо забезпечення захисту майнових інтересів останнього за рахунок сплати ним страхових платежів до спеціально створених для цього цільових фондів, звідки здійснюється відшкодування збитків [61, с. 21].

Осадець С.С. визначає страхування як двосторонні економічні відносини, які полягають у тому, що страхувальник сплачуючи грошовий внесок, забезпечує собі (чи третій особі) у разі настання страхової події, обумовленої договором або законом, суму виплати з боку страховика, який утримує певний обсяг відповідальності, і для її забезпечення поповнює та ефективно розміщує резерви, вживає превентивні заходи, спрямовані на зменшення ризику, а при потребі перестраховує частину своєї відповідальності [68, с. 24].

Толстенко О.Ю. розглядає страхування як систему складних економічних і цивільно-правових відносин, пов'язаних з формуванням резервних грошових коштів для забезпечення страховиком виплат страхового відшкодування та отримання прибутку на базі актуарно розрахункових тарифних ставок для різних об'єктів страхування і страхових ризиків [79, с. 14].

На думку Козьменко О. В. страхування — це один з інструментів забезпечення переходу людства до концепції сталого розвитку на основі створення системи інтеграції економіки з навколишнім природним середовищем, дія якого реалізується шляхом проведення відповідної державної екологострахової політики та перетворення екологічних нормативів на ринкові можливості страховиків і страхувальників [36, с. 13].

Економічний зміст страхування, з погляду Базилевича В. Д., полягає в тому, що цей різновид людської діяльності спрямований на захист майнових інтересів юридичних та фізичних осіб, що потерпіли у зв'язку з настанням страхових випадків, визначених договором чи страховим законодавством, за рахунок страхових фондів, які формуються учасниками страхування [4].

Відповідно до Закону України «Про страхування» страхування — це вид цивільно-правових відносин щодо захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання певних подій (страхових випадків), визначених договором страхування або чинним законодавством, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати фізичними та юридичними особами

страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) та доходів від розміщення коштів цих фондів [31].

Господарський кодекс України дає таке визначення страхуванню: «Страхування — це діяльність спеціально уповноважених державних організацій та суб'єктів господарювання (страховиків), пов'язана з наданням страхових послуг юридичним особам або громадянам (страхувальникам) щодо захисту їх майнових інтересів у разі настання визначених законом чи договором страхування подій (страхових випадків), за рахунок грошових фондів, які формуються шляхом сплати страхувальниками страхових платежів» [21, с. 183].

Закон України «Про страхування» та Господарський кодекс України дають найбільш ширші визначення сутності страхування, проте вони розглядають це поняття з правової точки зору. З економічної точки зору найбільш вдалим трактуванням, на мою думку, є таке: страхування — це система економічних відносин, які виникають між двома сторонами (страховиком і страхувальником) щодо забезпечення захисту майнових інтересів останнього за рахунок сплати ним страхових платежів до спеціально створених для цього цільових фондів, звідки здійснюється відшкодування збитків.

Слід зауважити, що зараз триває розробка нової редакції Закону України «Про страхування», проект якого уже неодноразового обговорювався і передбачає підвищення вимог щодо ліцензування, платоспроможності, надійності і відкритості страховиків. Проте, на думку вітчизняних експертів, Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та Ліги страхових організацій України, проект не враховує вітчизняних реалій, потребує обговорення на ринку і доопрацювання.

Питання організації фінансів страховика представляє інтерес, тому що без всебічного розуміння глибинної характеристики фінансів страховика неможливо аналізувати таку категорію як «управління фінансовою діяльністю».

Практика страхового бізнесу показує, що існуюча організація фінансів страховика на сьогодні загалом є прийнятною проте з певними специфічними особливостями.

Сутність фінансів страховиків, особливості їхньої організації та управління ними слід розглядати, беручи до уваги сутність децентралізованих фінансів взагалі та враховуючи зокрема специфіку страхової діяльності. ми покажемо в наступному аналізі, як її можна оптимізувати з метою покращення управління фінансами страховика.

Підходи до визначення категорії «фінанси підприємств» наведені в табл. 1.2. Необхідність дослідження цієї категорії зумовлена потребою у заповненні ніші в теорії фінансів страхових організацій щодо змісту категорії «фінанси страхової компанії», оскільки дана категорія має певні ознаки, що є загальними для всіх підприємств і окремо для страхових компаній.

Таблиця 1.2

Підходи до визначення поняття «фінанси підприємств»

Джерело	Визначення
1	2
А.М.Поддєрьогін [88, с. 6].	Економічні відносини, що пов'язані з рухом грошових потоків, формуванням, розподілом і використанням доходів і грошових фондів суб'єктів господарювання в процесі відтворення
О.С.Філімоненков [87, с. 7]	Система грошових відносин, що виникають у процесі отримання і розподілу грошових доходів і накопичень, формування і використання відповідних фондів грошових коштів
В.М.Опарін [52, с. 75]	Сукупність обмінно-розподільних відносин, що виникають на підприємстві в процесі формування, розміщення і використання фінансових ресурсів, здійснення витрат, отримання і розподілу доходів
О.Р.Романенко [62, с. 67]	Економічні відносини, що пов'язані з рухом грошових потоків, формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів на мікроекономічному рівні в процесі відтворення
Н.В.Колчіна [86, с. 7]	Система фінансових або грошових відносин, що виникають в процесі формування основного і оборотного капіталів, фондів грошових коштів організації (підприємства) і їх використання

Під фінансами підприємств вчені розуміють певні економічні відносини, які виникають в процесі їх діяльності, пов'язані з формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів підприємства.

Особливості функціонування страхових компаній полягають в наступному:

- на відміну від сфери виробництва, де товаровиробник спочатку здійснює витрати на випуск продукції, а потім уже компенсує їх за рахунок виручки від реалізації, страховик спочатку акумулює кошти, що надходять від страхувальника, створюючи необхідний страховий фонд, а лише після цього несе витрати, пов'язані з компенсацією збитків за укладеними страховими угодами [68, с. 487];
- основою діяльності страховка є продаж страхових послуг [54, с. 11];
- страхові організації відносяться до підприємств галузей сфери нематеріального виробництва, тому в процесі кругообігу капіталу відсутня стадія виробництва і капітал на протязі всього обороту має лише грошову форму;
- формування інтересу в учасників страхових відносин, обумовлених наявністю ризику;
- страховим відносинам притаманний розклад та вирівнювання збитків в часі і просторі, поверненість акумульованих у страховий фонд страхових премій через систему виплат за тарифний період;
- наявність обов'язкового державного нагляду;
- страхування передбачає еквівалентність відносин страхувальника і страховика і в той же час прибутковість страхової діяльності [98, с. 156].

Фінансові відносини, які опосередковують кругообіг коштів страхової організації виникають між:

- засновниками страхової компанії у процесі формування статутного капіталу страховика. Статутний капітал є першоджерелом створення умов для початку діяльності страховика;
- страховою організацією та її засновниками (акціонерами) з приводу випуску та розміщення акцій страховика, формування резервного фонду акціонерного товариства, розподілу прибутку, виплати дивідендів за акціями;
- страховиками і страхувальниками з приводу надання страхового захисту. У процесі зазначених відносин страхувальники набувають страхового

захисту, а страховик отримує джерела формування фінансових ресурсів для гарантованого виконання своїх страхових зобов'язань і, крім того, джерела дешевого і якісного інвестиційного капіталу [18, с. 16];

- між страховиками та суб'єктами інфраструктури страхового бізнесу (страховими агентами, брокерами, консалтинговими фірмами та ін), поява яких свідчить про розширення страхової діяльності;

- страховиками з приводу перестраховування та підвищення фінансової надійності. Основною метою цих відносин є фінансова стабілізація та стійкість за рахунок перерозподілу збитків від ризиків та отримання доходу [13, с. 30];

- страховиками і об'єднаннями страховиків. Зазвичай члени об'єднань формують спільні фонди (резерви), які допомагають їм у вирішенні проблем страхування тих ризиків, для яких утворюються такі об'єднання;

- страховиками та їхніми відокремленими підрозділами (філіями та представництвами) з приводу фінансування витрат, розподілу та використання прибутку, співстрахування та перестраховування в межах однієї компанії деяких ризиків, формування страхових резервів та їх розміщення тощо;

- страховою компанією та її персоналом з приводу розподілу та використання прибутку, випуску і розміщення цінних паперів, що емітуються страховиком, виплати дивідендів за акціями і процентів за облігаціями тощо;

- страховиками та іншими суб'єктами господарювання з приводу участі страховиків у їхньому капіталі, надання фінансової допомоги, задоволення регресних вимог, розрахунків за штрафними санкціями тощо;

- страховими організаціями і операторами фінансового ринку в процесі інвестиційної та фінансової діяльності страховиків та з приводу інвестування та розміщення тимчасово вільних власних і залучених коштів;

- страховими організаціями і афілійованими структурами, а також між страховиками та іншими учасниками фінансово-промислових груп, холдингів, концернів, корпорацій. Ця група фінансових відносин пов'язана із внутрішньокорпоративним перерозподілом грошових коштів з метою розвитку бізнесу, фінансування спільних проектів, оптимізації оподаткування, захисту

від недобросовісних поглинань та захоплень тощо;

— страховиком і державою з приводу сплати податків до бюджету, цільових внесків на соціальне страхування до відповідних фондів загальнодержавного обов'язкового соціального страхування, застосування штрафних санкцій тощо.

Розглянуті основні групи фінансових відносин можна вважати такими, що визначають сутність і зміст фінансів страхових організацій. Матеріальною основою усіх цих відносин є рух грошових коштів страховика [18, с. 17].

Враховуючи сутність фінансів підприємств та специфіку страхової діяльності О.О.Гаманкова визначає фінанси страхових організацій як «економічні відносини у грошовій формі, які опосередковують кругообіг грошових коштів страховиків з метою забезпечення статутної діяльності і пов'язані з рухом грошових потоків, капіталу, розподілом та використанням доходів і грошових фондів страхових організацій» [18, с. 16].

Н.Г.Нагайчук дає наступне визначення «фінанси страхової компанії — це економічні відносини пов'язані з рухом грошових коштів, формуванням, розподілом і використанням доходів і фондів страховика для забезпечення страхового захисту страхувальників, прибутку засновників та достатнього фінансового забезпечення власного функціонування (господарської діяльності страхової компанії)» [50].

В.А.Щербаков наголошує на регульованості фінансів страховика з боку держави і визначає їх, як регульовані державою грошові відносини, які виникають в процесі формування і використання власних, залучених і позикових фінансових ресурсів [98, с. 157].

Фінанси страхових організацій — це регульовані державою економічні відносини у грошовій формі, які виникають в процесі формування, розподілу і використання фінансових ресурсів страховика для забезпечення його статутної діяльності, власного розвитку та інтересів засновників. Під організацією фінансів страховика слід розуміти організацію управління грошовими перерозподільними відносинами між страховою компанією та її контрагентами;

організацію та управління рухом грошових коштів страховика та його капіталу в чинному правовому середовищі з метою забезпечення фінансової стійкості страховика і максимізації його прибутку або збільшення вартості компанії [18].

Фінанси будь-якого суб'єкта господарювання базуються на певних організаційних принципах, притаманних конкретній організаційно-правовій формі функціонування, галузі економіки та виду діяльності [50].

Наочно представлено загальні та спеціальні принципи організації фінансів страхової організації на рис.1.1.

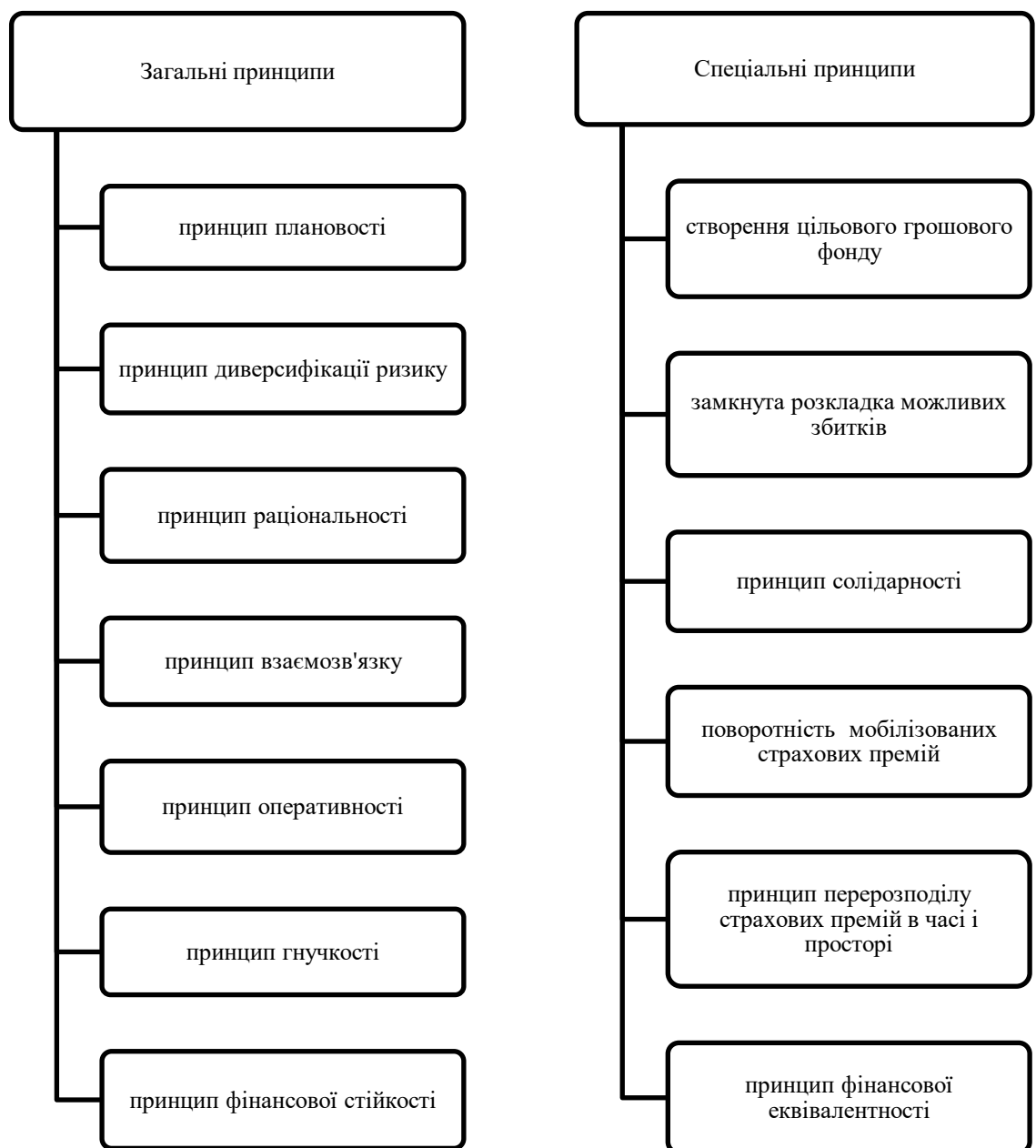

Рис. 1.1 Принципи організації фінансів страхової організації

Виділяють загальні та специфічні принципи організації фінансів страхових компаній:

До загальних принципів організації фінансів страхової компанії відносять:

- принцип плановості, реалізація якого досягається шляхом поточного і стратегічного фінансового планування в страховій організації. Принцип притаманний страховій діяльності, так як розрахунки страхових тарифів чи актуарні розрахунки передбачають планування витрат, збитковості і прибутковості страхової діяльності;

- диверсифікація в фінансовій діяльності передбачає розподіл фінансового ризику, що в повній мірі здійснюється при плануванні та формуванні інвестиційного портфеля страхової компанії. Також формування стійкості страхового портфеля засновано на диверсифікації технічного ризику страховика;

- принцип раціональності повинен бути врахований при плануванні і здійсненні витрат. Принцип оптимізації передбачає застосування різних економіко-математичних методів в управлінні фінансовими результатами страхової компанії;

- взаємозв'язок та взаємообумовленість полягає в тому, що основні фінансові показники страхової організації представляють собою єдину систему, зміни в якому-небудь елементі якої викликає адекватні зміни в інших;

- оперативність фінансової діяльності передбачає у випадку негативної ситуації своєчасне коректування фінансової політики організації, прийняття конструктивних рішень і здійснення відповідних дій з ціллю ліквідації загрозливого стану;

- гнучкість організації фінансів означає маневреність в управлінні ресурсами страхової організації, проведення гнучкої політики, гнучкість статей доходів, складу і структури інвестицій, тарифів та ін.;

- принцип фінансової стійкості і безпеки — страхові компанії створюються з метою отримання прибутку їхніми власниками, але одночасно предметом їх безпосередньої діяльності є надання страхового захисту, який можливий тільки за умови її фінансової спроможності, тому діяльність

страхових компаній суворо регульована з боку держави, яка висуває вимоги до забезпечення фінансової стійкості страховиків, особливо це стосується інвестиційної діяльності [98, с. 155].

Виділяють також специфічні принципи організації фінансів страховика:

- створення цільового грошового фонду — кошти сформованого зі страхових премій учасників фонду витрачаються тільки на компенсацію шкоди, причому лише тим учасникам, з якими стався страховий випадок;
- замкнута розкладка можливих збитків між зацікавленими особами — учасники, що беруть участь у формуванні цільового фонду не можуть вимагати назад сплачені кошти, навіть якщо протягом тривалого часу з ними не стався страховий випадок;
- принцип солідарності — усі учасники страхування сплачують страхові премії і за рахунок визначеної частки цих внесків формуються страхові фонди страховика, кошти яких спрямовують на покриття збитків при настанні страхового випадку;
- поворотність мобілізованих страхових премій — у прямому розумінні притаманна для страхування життя. Для інших видів страхування цей принцип справедливий при настанні страхових випадків;
- принцип перерозподілу страхових премій в часі і просторі — дія договору страхування виходить за межі календарного року і, враховуючи імовірнісний характер настання страхового випадку, існує невизначеність місця і часу його настання. У страховика у будь-який момент часу має бути достатньо коштів для виконання зобов'язань перед страхувальниками;
- принцип фінансової еквівалентності — усі кошти, що надійшли від усіх страхувальників і призначені для відшкодування збитку, повинні бути повернуті у вигляді страхових виплат за такий же період [50].

Отже, страхові компанії є специфічними суб'єктами, які концентрують на собі майнові інтереси страхувальників (фізичних і юридичних осіб). У зв'язку з цим найважливішою метою діяльності страхової компанії є досягнення та підтримка її стійкого фінансового стану. З розвитком страхового

ринку посилюється роль фінансового аналізу діяльності страхових компаній, визначення рівня їхньої надійності та платоспроможності, оцінки їх фінансових результатів.

1.2. Оцінка фінансової стійкості та надійності страхової організації

У фінансовій системі України важливу роль на сьогодні відіграють страхові компанії. Правильна оцінка та управління фінансовою надійністю та стійкістю дасть змогу ефективно здійснювати управління їхніми ресурсами та забезпечить виконання зобов'язань перед клієнтами в повному обсязі.

Особливість діяльності страховика визначає своєрідність страхового процесу, на вході та на виході якого перебувають гроші, які лише тимчасово затримуються у страховика й які сплачуються страхувальником наперед.

Зазначена особливість (тобто плата наперед) потребує певних гарантій щодо здатності страховика відповідати за свої зобов'язання перед страхувальниками.

Однією із гарантій є фінансова надійність страховика, яка пов'язана з його тарифною, фінансовою, інвестиційною і перестраховальною політикою.

Фінансова надійність страховика — це спроможність страховика виконувати прийняті страхові зобов'язання за договорами страхування і перестраховування.

Ознаками фінансової надійності страхових компаній є наявність фінансових ресурсів для розвитку як суб'єкта ринку (фінансова надійність) і платоспроможність.

Платоспроможність страховика – це здатність страховика виконати свої зобов'язання, які складаються з 2 груп:

– зовнішні зобов'язання, тобто зобов'язання перед страхувальниками, фінансовими установами, перестраховальниками, бюджетом;

– внутрішні зобов’язання — це зобов’язання перед засновниками, представництвами та філіями, співробітниками.

Основна складова зовнішніх зобов’язань — страхові зобов’язання, які забезпечуються за рахунок двох основних джерел — страхових резервів, які мають бути адекватними взятим зобов’язанням, і власних вільних коштів. Досвід закордонних страховиків показує, що страховика можна вважати платоспроможним у тому випадку, коли власні кошти перевищують зовнішні зобов’язання.

До власних коштів страховика належать: статутний капітал, вільні резерви, які формуються за рахунок прибутку, резерви, які не пов’язані із зобов’язаннями, а також нерозподілений прибуток. Власні кошти страховика утворюють запас платоспроможності.

Аналіз фінансової стійкості страхової організації може бути здійснений на основі дослідження декількох груп показників, що дозволять скласти уявлення про різноманітні сторони діяльності страховика.

Фінансова стійкість страхової компанії включає в себе такі показники: власний капітал страхової компанії, достатність обсягу страхових резервів, ефективна інвестиційна політика, урівноважена тарифна політика, збалансованість страхового портфелю, здійснення операцій перестрахування.

Власний капітал страхової компанії — гарантія забезпечення фінансової стійкості страхової компанії (особливо в умовах недостатності обсягу страхових премій та відсутності прибутку від інвестиційної діяльності), а також джерело інвестиційної діяльності страхової компанії (поряд із страховими резервами).

Страхові резерви відносяться до залучених, оскільки ці ресурси не належать страховику, вони лише тимчасово, на період дії договору страхування, знаходяться у розпорядженні страхової компанії і призначені для здійснення страхових виплат. При умові беззбиткового проходження договору вони або переходять в дохідну базу, або повертаються страхувальникам у частині, передбаченій у договорі, їх неправомірно вважати позиковим

капіталом, так як він надається під відсоток і повинен бути повернений кредитору в повному обсязі [66, с. 746].

Достатність обсягу страхових резервів — джерело відшкодування втрат страховика за конкретним видом ризику в майбутньому, отримання інвестиційного прибутку, також є джерелом інвестицій.

Розглянемо структуру страхових резервів страхової компанії (рис.1.2).

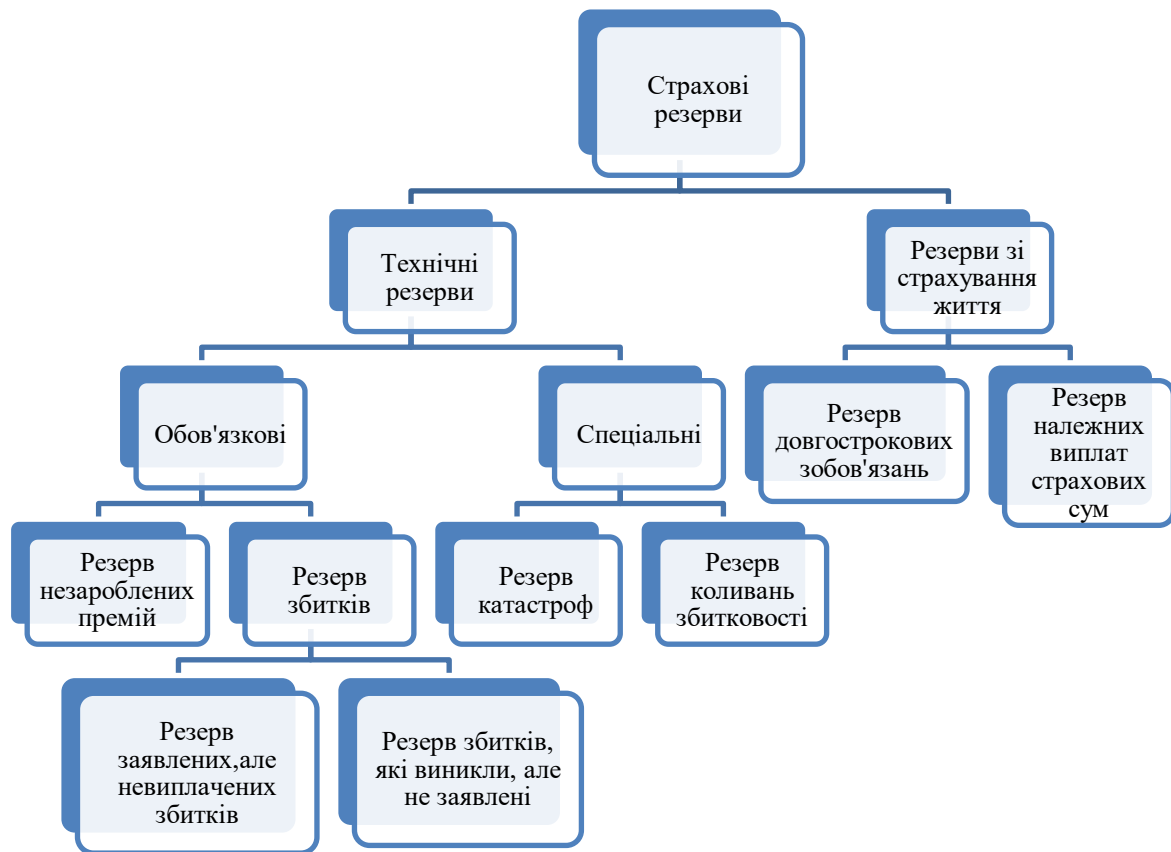

Рис. 1.2 Страхові резерви та порядок їх формування

Страхові резерви поділяються відповідно до чинного законодавства України на такі види:

Технічні резерви — це показник, який виражає грошову оцінку обов'язків страховика за страховими зобов'язаннями, і одночасно — сума коштів, що є гарантією виконання зобов'язань перед страхувальником з огляду на наявні у портфелі страховика договори страхування. Вони дозволяють бачити страховику загальний обсяг відповідальності за діючими договорами страхування.

Згідно зі ст.31 ЗУ «Про страхування» передбачено формування таких технічних резервів за видами страхування:

- резерв незароблених премій — включає в себе частки від сум надходжень страхових платежів, що відповідають страховим ризикам, які не минули на звітну дату;

- резерв збитків — це зарезервовані несплачені суми страхового відшкодування за відомими вимогами страхувальників, з яких не прийнято рішення щодо виплати або відмови у виплаті страхового відшкодування.

Відповідно до ЗУ “Про страхування” страховики використовують єдиний спрощений метод розрахунку резерву незароблених премій — метод плаваючих кварталів, а саме: сума надходження страхових платежів в першому кварталі множиться на одну четверту, в другому — на одну другу, в останньому кварталі розрахункового періоду — на три четвертих, одержані добутки додаються.

В Україні законодавством також дозволено страховикам приймати рішення про запровадження з початку календарного року згідно зі встановленою методикою формування і ведення обліку таких технічних резервів: резерв незароблених премій; резерв заявлених, але не виплачених збитків; резерв збитків, які виявлені але не заявлені; резерв катастроф; резерв коливань збитковості.

Резерв заявлених, але не виплачених збитків — оцінка обсягу зобов’язань страховика для здійснення виплат страхових сум (страхового відшкодування) за відомими вимогами страхувальників, включаючи витрати на врегулювання збитків, які не оплачені або оплачені не в повному обсязі на звітну дату та які виникли в зв’язку зі страховими подіями, що мали місце в звітному або попередніх періодах, та про факт настання яких страховика повідомлено відповідно до вимог законодавства України та/або умов договору.

Резерв збитків, які виникли, але не заявлені — оцінка обсягу зобов’язань страховика для здійснення страхових виплат, включаючи витрати на врегулювання збитків, які виникли у зв’язку зі страховими випадками у

звітному та попередніх періодах, про факт настання яких страховику не було заявлено на звітну дату в установленому законодавством України та/або договором порядку.

Резерв коливань збитковості призначений для компенсації виплат страховика, що пов'язані з відшкодуванням збитків, у разі, якщо фактична збитковість за видами страхування у звітному періоді перевищує очікуваний середній рівень збитковості, узятий за основу при розрахунку тарифної ставки за цими видами страхування.

Резерв катастроф формується з метою здійснення страхових виплат у разі настання природних катастроф або значних промислових аварій, у результаті яких буде завдано збитків численним страховим об'єктам, і коли настає потреба здійснювати виплати страхового відшкодування в сумах, що значно перевищують середні розміри збитків, узяті за основу при розрахунку страхових тарифів.

Страхові резерви зі страхування життя є оцінкою вартості грошових зобов'язань страховика за договорами та майбутніх витрат для забезпечення їх виконання.

Резерви зі страхування життя поділяють на:

- резерв довгострокових зобов'язань (математичні резерви);
- резерв належних виплат страхових сум.

Розрахунок математичних резервів проводять з використанням актуарних методів та окремо за кожним чинним на звітну дату договором з урахуванням темпів зростання інфляції. Загальна величина математичного резерву дорівнює сумі резервів, розрахованих окремо за кожним договором.

Ефективна інвестиційна політика — покриття збитків від операційної діяльності за рахунок інвестиційного прибутку, підвищуючи платоспроможність страховика.; зменшення розміру страхових тарифів і тим самим підвищення конкурентоспроможності страховика на ринку.

Дедалі зростаюче нагромадження коштів перетворює страхові компанії на потужні інвестиційні інститути, які разом з банками стають найбільшими

джерелами інвестиційного капіталу. Об'єктивною основою цього є інверсія страхового циклу, коли страхові внески передують виконанню зобов'язань страховика, завдяки чому в його розпорядженні опиняються значні кошти, з метою забезпечити свою фінансову стійкість компанії інвестують частину тимчасово вільних коштів резервного страхового фонду.

Успішна інвестиційна діяльність дозволяє страховій організації, по-перше, використовувати частину доходу від неї для покриття негативного фінансового результату страхових операцій, який може бути спричинений як підвищеною збитковістю даного року, так і конкуренцією на страховому ринку.

По-друге, завдяки участі в інвестиційній діяльності страховик може передавати частину прибутку страхувальникові. Як правило, такі зобов'язання передбачаються під час укладання договору. Для виплати коштів страхувальникам формуються спеціальні резерви (фонди).

І нарешті, по-третє, інвестиційний дохід є джерелом приросту власного капіталу, який у надзвичайних обставинах може використовуватися для покриття страхових зобов'язань (тобто компанія має своєрідний фонд самострахування).

Значний вплив на фінансову надійність має правильний розрахунок тарифних ставок та збалансованість страхового портфеля, які відображають реальну ціну ризику з урахуванням збитковості страхової суми на підставі сформованого страхового портфеля та статистичних даних про настання страхових подій за декілька років.

Урівноважена тарифна політика — формування достатнього обсягу страхового фонду за конкретним видом страхування; прогнозування обсягу страхових виплат страховика, що забезпечує його беззбитковість та стабільність діяльності.

Правильна розкладка збитку реалізується за допомогою страхового тарифу. Він дозволяє досягти необхідного балансу між доходами і витратами страхової організації, який і засвідчує фінансову стійкість [69].

Окрім того, страховий тариф визначає фінансову стійкість ведення страхової справи. Від страхових тарифів залежить ефективність страхових відносин між страховиком і страхувальником, а також весь економічний добробут страхової компанії. Адже саме він формує страховий фонд для здійснення страхових виплат, який має обмежені джерела свого створення. Саме він забезпечує відшкодування витрат на фінансування превентивних заходів, на ведення страхової справи та отримання прибутку страховиком.

Встановлення та розрахунок оптимального страхового тарифу досить складна та клопітка праця, яка вимагає використання теорії ймовірності та теорії великих чисел, високого рівня професіоналізму та значного інформаційного забезпечення.

Отже, страховий тариф виражає ціну страхової послуги, його розмір має забезпечити відшкодування витрат при настанні страхового випадку, має бути достатнім для покриття всіх витрат страховика та забезпечення певного рівня прибутковості, має підтримувати еквівалентність страхових інтересів страхувальника та страховика.

Тарифна ставка є адекватним грошовим виразом зобов'язань страховика за укладеними договорами страхування і встановлюється за допомогою актуарних розрахунків [1].

Важливим етапом аналізу страхової діяльності є оцінка страхового портфеля компанії.

Поняття “страховий портфель” вживається для встановлення фактичної кількості застрахованих об’єктів або діючих договорів страхування на певній території.

Структура страхового портфеля може аналізуватись в аспекті питомої ваги діючих договорів і новоукладених, договорів з мінімальним і максимальним страховими сумами, групового страхування та індивідуального. При аналізі страхового портфеля необхідно звертати увагу на його динамічність, що характеризується співвідношенням між договорами, які знову укладаються.

Збалансованість страхового портфелю — відбір та оцінка ризиків, що приймаються на страхування та вже містяться в портфелі; здійснення аналізу страхових операцій на основі отриманих якісних показників.

Важливо досягти такого стану портфеля, щоб відношення договорів, які закінчуються, і новоукладених договорів, як мінімум, дорівнювало 1. Ця умова має поширюватися не тільки на кількість договорів, а й на суму внесків за ними на страхову суму, величину ризику і тривалість строку страхування. Фактичний обсяг страхового портфеля може змінити гарантію безпеки страхових операцій і фінансовий стан компанії: поліпшити, якщо портфель буде більшим, ніж прогнозувалося, і погіршити, якщо кількість укладених договорів буде меншою, ніж очікувалося.

Здійснення операцій перестрахування — зменшення відповідальності страхової компанії в межах значних за обсягами ризиків; зменшення нетто-тарифу за конкретними ризиками за рахунок розподілу відповідальності із перестраховиком.

Перестрахування враховує вартість об'єкту страхування, незбалансованість страхового портфеля, коливання результатів діяльності страховика з метою передачі частки ризику партнеру та власного утримання зобов'язань.

Розмір власного утримання має бути залежним від галузі страхування, характеру ризику, імовірності та можливого максимального розміру збитку, ступеня схильності до ризику, розміру власних коштів а також від періоду та території покриття ризику.

Передаючи частину ризиків перестраховикові, первинний страховик потрапляє в певну залежність від нього. Оскільки будь-який збиток спочатку покривається первинним страховиком і лише згодом частково компенсується перестраховиком, неплатежі останнього ставлять під загрозу платоспроможність страхової організації. Гарантувати безумовне виконання своїх зобов'язань страховик може тільки власними коштами. Тому очевидно, що треба обирати надійних партнерів для перестрахування.

Фінансова надійність страхових компаній забезпечується такими основними чинниками: розмір власних коштів; збалансований страховий портфель; обґрунтованість та виваженість тарифної політики; достатність коштів страхових резервів; перестраховування.

Додержання страховиком перелічених чинників, котрі мають вплив на його фінансову надійність, є певною гарантією для страхувальників, які в обмін на сплачені гроші отримують від страховика запевнення щодо забезпечення страхового захисту.

Основні чинники фінансової надійності страховика представлені на рис.1.3.

Рис. 1.3 Основні чинники фінансової надійності страхової компанії

Додатковими чинниками, які гарантують фінансову стійкість страховиків і захищають інтереси страхувальників виступають:

а) страхові пули — об'єднують фінансові можливості щодо прийняття ризиків на страхування багатьох страховиків — членів пулу;

б) спеціальні гарантійні фонди — створюються вольовим рішенням органів державного управління з метою забезпечення безумовності страхових виплат постраждалим. Їх мета — підвищити надійність страхового ринку.

Закон України “Про страхування” (ст. 32) передбачено, що з метою додаткового забезпечення страхових зобов’язань страховики можуть на підставі договору створити Фонд страхових гарантій, який є юридичною особою. Державна реєстрація Фонду здійснюється в порядку, передбаченому для державної реєстрації суб’єктів підприємницької діяльності. Джерелами утворення Фонду страхових гарантій є добровільні відрахування від страхових платежів, а також доходи від розміщення цих коштів. Розмір відрахувань до Фонду і порядок використання коштів цього фонду встановлюється страховиками, які беруть у ньому участь. КМУ може приймати рішення про створення фондів страхових гарантій з напрямками страхування.

Система оцінки фінансового стану страхової компанії повинна складатися як із загальних показників оцінки фінансового стану суб’єктів господарювання, так і зі специфічних показників, що характеризують окремі сторони діяльності страховиків. Ці показники повинні бути виражені, з одного боку, у вигляді встановлених нормативів, виконання яких є обов’язковим для будь-якої страхової організації, а з другого боку, — у вигляді орієнтованих або рекомендованих параметрів.

Показники діяльності страховика можуть бути умовно розподілені на абсолютні, котрі дозволяють дати кількісну оцінку потенційних або реальних масштабів діяльності того або іншого страховика, та на відносні, метою яких є зіставлення зобов’язань страховика та засобів щодо їх покриття.

До абсолютних показників діяльності страховика відносять: обсяг страхових премій по окремих видах страхування чи по страховому портфелю, кількість укладених договорів, загальний обсяг власного капіталу, величина гарантійного фонду, величина статутного капіталу.

Однак визначення фінансового стану компанії потребує зіставлення даних показників з іншими, наприклад страхові премії необхідно зіставити з виплатами (рівень збитковості), обсяг власного капіталу — з залученим капіталом та зобов’язаннями страховика. Тому, більшість показників, що

використовуються для визначення фінансового стану страховика, є відносними [18].

Для аналізу фінансової стійкості страхової компанії необхідно розглянути такі її складові як: платоспроможність, ліквідність та рентабельність діяльності і на його основі провести комплексну оцінку надійності страховика.

Платоспроможність компанії полягає у здатності своєчасно задовольнити платіжні вимоги контрагентів, повертати кредити, здійснювати виплату страхових сум і відшкодувань, сплачувати податки та платежі до бюджету та позабюджетних фондів, виплачувати заробітну плату тощо [3].

Платоспроможність означає можливість та здатність страховика відповідати за своїми зобов'язаннями. Зобов'язання поділяються на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні зобов'язання – це зобов'язання перед страхувальниками, бюджетом, позабюджетними цільовими фондами, контрагентами, своїми партнерами тощо. Їх обсяг є основним при визначенні рівня платоспроможності страховика.

Внутрішні зобов'язання – це зобов'язання перед засновниками, акціонерами, філіями, працівниками.

У практиці страхування вважається, що якщо активи страхової компанії більші, ніж прийняті зобов'язання, то вона має достатній рівень платоспроможності.

Законом України про страхування визначено умови, які забезпечують відповідний рівень платоспроможності страхової компанії, а саме:

- наявність сплаченого статутного фонду і гарантійного фонду;
- створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань;
- перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності. А згідно чинного законодавства страховики повинні відповідно до обсягів страхової діяльності

підтримувати належний рівень фактичного запасу платоспроможності (нетто-активів) [1].

Страховальникам надзвичайно важливо знати заздалегідь, наскільки надійні їхні партнери, готові взяти на себе частину ризиків. Найбільш доцільною для страховальників представляється статистична оцінка, яка дозволяє одержати усереднені дані по цілому ряду компаній, що дає не тільки загальну картину справ у страхуванні, але і вказує на місце кожної конкретної страхової організації стосовно середньостатистичного.

З метою стандартизації процедур здійснення аналізу діяльності страховиків, виявлення ризиків у їхній діяльності, Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України (Нацфінпослуг) ухвалила затвердити Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків у вигляді тестів раннього попередження.

Тести раннього попередження – це система порівняння фактичних фінансових показників діяльності страховиків з визначеними Нацфінпослуг нормативами, оцінювання показників за спеціальною шкалою та розрахунок інтегральної оцінки з урахуванням важливості впливу того чи іншого показника на фінансову надійність компанії.

В окремих методиках для того, щоб правильно обрати страхову компанію, а також щоб відстежити фінансовий стан страховика, пропонується визначення та оцінка таких показників:

- розмір і якість активів (основний індикатор рівня і ліквідності страховика);
- структура страхового портфеля страховика (перевага одного типу страхових ризиків у страховому портфелі значно підвищує імовірність здійснення значних страхових виплат, в підсумку – веде до фінансової нестійкості такого страховика);
- розмір статутного фонду і власного капіталу страховика та перспективи їхнього росту;
- прибутковість діяльності страховика, що дає можливість оцінити

ефективність його роботи;

- поточні балансові показники страхової компанії та темпи їхнього росту;
- співвідношення страхових платежів, що надійшли в компанію, і страхових виплат;
- фінансові показники страховика, що істотно впливають на його діяльність (досвід роботи на ринку, основні корпоративні клієнти, власники страховика, кадрова політика, регіональна мережа, основні перестраховики, аудитор, участь у державних і муніципальних програмах та ін.).

Більшість із названих показників наведена у фінансовій звітності, зокрема, балансі (форма №1), звіті про фінансові результати (форма №2) та примітках до фінансової звітності.

Отже, аналіз різних підходів до побудови системи оціночних показників фінансової стійкості страхової організації приводить до висновку, що успішне вирішення цієї проблеми можливе за умов:

- вдосконалення інформаційного забезпечення системи оцінки фінансової стійкості та впровадження адекватних страховому бізнесу форм фінансової звітності;
- адаптації передового зарубіжного досвіду оцінки фінансової стійкості організації до вітчизняних умов;
- вдосконалення рейтингової системи оцінки страхових організацій України;
- створення можливостей для прогнозування та управління фінансовою стійкістю страховика;
- створення в організаційній структурі компанії відповідних відділів фінансового аналізу, спеціалісти яких займалися б оцінкою фінансового стану страховика та надавали відповідні рекомендації щодо його покращення.

На сучасному етапі розвитку страхового ринку в Україні забезпечення фінансової стійкості, надійності та платоспроможності страхових компаній є одним із пріоритетних завдань. Слід зауважити, що в ході розвитку процесів

економічної глобалізації успішне функціонування страхових компаній значною мірою залежить саме від рівня їх фінансової стійкості. Лише забезпечивши її, страховик зможе генерувати чинники позитивних кількісних і якісних змін для нормального функціонування і зростання фінансового потенціалу. Саме тому в центрі уваги мають постійно перебувати дослідження щодо аналізу фінансового стану страхової організації, а також впровадження нових удосконалених методик оцінки фінансової надійності страховика.

З викладеного випливає, що стійким можна вважати такий фінансовий стан страхової організації, на якому не позначається різко чи катастрофічно погіршення показників зовнішнього чи внутрішнього середовища. Стійкість має місце тоді, коли після зміни якогось фактора стан страхової компанії відновлюється або поліпшується шляхом включення системи адекватного мобільного реагування.

Якщо компанія є фінансово стійкою щодо якогось одного фактора, це не означає, що вона є такою самою щодо інших факторів. Найчастіше стійкість стосується одного, двох чи декількох факторів. Таким чином, чим більшим є число факторів, стосовно яких вона стійка, тим вищим буде ступінь її фінансової стійкості в цілому. Стійкий фінансовий стан забезпечується правильним регулюванням, прогнозуванням та управлінням.

1.3. Нормативно-законодавча база та державне регулювання страхової діяльності в Україні

Страховий ринок як частина фінансової сфери є об'єктом державного регулювання і контролю. Державне регулювання спрямоване на забезпечення формування і розвитку ринку страхових послуг, який ефективно функціонує, створення в Україні необхідних умов для діяльності страховиків різноманітних організаційно-правових форм, недопущення на страховий ринок спекулятивних

та фіктивних компаній, що можуть заподіяти шкоду як страховій справі, так і майновим інтересам страхувальників, та дотримання вимог законодавства України про страхування.

Основні чинники, що зумовлюють необхідність державного регулювання страхової діяльності, пов'язані з:

- а) захистом страхувальника;
- б) економічною політикою, що проводиться державою.

Головною метою державного регулювання страхової діяльності є забезпечення формування страховиками достатнього обсягу коштів, за рахунок яких вони зможуть виконати свої зобов'язання перед страхувальниками за будь-яких обставин, тобто забезпечення платоспроможності кожного конкретного страховика.

Державне регулювання розвитку страхового бізнесу здійснюється у таких напрямках:

- пряма участь держави у становленні системи страхового захисту майнових інтересів;
- законодавче регулювання (прийняття державою базових законів та нормативно-правових актів);
- здійснення спеціального нагляду за діяльністю відповідно до інтересів страхувальників та загальнодержавних потреб.

Цілісний механізм державного регулювання страхової діяльності включає прямі та непрямі методи впливу держави та її втручання у здійснення страхової діяльності та розвиток страхового ринку.

До ринкових, тобто непрямих методів державного регулювання відносяться проведення державою спеціальної податкової (фіскальної) політики, а також тарифної, цінової, кредитної, грошової та інвестиційної політики.

Пряме державне втручання в механізм функціонування страхового бізнесу здійснюється за допомогою: законодавчої бази та нагляду за страховою діяльністю.

Страхова діяльність у більшості країн світу підлягає державному регулюванню. В Україні питання державного регулювання розвитку страхування доцільно розглядати з точки зору прийняття державою базових законів та нормативно-правових актів, що об'єднуються в поняття «страхове законодавство» та з позицій здійснення спеціального нагляду за страховою діяльністю відповідно до інтересів громадян України і загальнодержавних економічних потреб.

Правове регулювання страхової діяльності може здійснюватися державними органами (державно-правове регулювання) й окремими інститутами (інституційно-правове регулювання). Важливо розглянути зміст цих понять та основних законодавчих актів, що регулюють страхову діяльність в Україні.

Особливу увагу слід звернути на основні напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування, враховуючи, що державне регулювання страхової діяльності в Україні має бути спрямоване на забезпечення умов для формування і розвитку цивілізованого страхового ринку, головною метою якого повинна стати організація найбільш повного захисту інтересів страхувальників. Таке регулювання має сприяти посиленню ролі на страховому ринку компаній, котрі мають стійке фінансове становище, й недопущенню на ринок спекулятивних та фіктивних компаній, які можуть нанести збиток як страхувальникам, так і розвитку страхової справи взагалі.

Державне регулювання страхової діяльності являє собою систему засобів і методів, здійснюваних на правовій основі з метою визначення правил її здійснення та діяльності страховиків на страховому ринку. При цьому держава використовує прямі й непрямі методи впливу на формування та функціонування ринку страхових послуг. Пряме втручання в механізм страхування держава здійснює засобом законодавчої бази та нагляду за здійсненням страхової діяльності. До непрямих методів державного регулювання страхового бізнесу належать інвестиційна, грошово-кредитна, фіскальна та інша політика, яку проводить держава.

Необхідність державного регулювання страхової діяльності в Україні зумовлює формування ефективної державної політики щодо розвитку вітчизняного страхового ринку, яка є складовою економічної політики держави і набуває особливого значення в умовах розвитку ринкових відносин в Україні. Наявність ресурсної бази та економічного потенціалу є недостатнім для реалізації національних економічних інтересів.

Пріоритетним для кожної країни є використання цього потенціалу із застосуванням ринкових механізмів. Крім того, для України є важливим проведення державної політики згідно із загальноприйнятими формами й методами, виходячи з поступової її інтеграції до міжнародних світових структур.

Правовими підставами державного регулювання страхової діяльності в Україні є загальні та спеціальні норми формування і функціонування страхового ринку. Загальні норми визначені Конституцією України, Господарським кодексом України, Цивільним Кодексом України. Спеціальні норми установлені Законом України «Про страхування». Тому, правове регулювання страхової діяльності поділяється на державно-правове регулювання, яке здійснюється державними органами законодавчої, виконавчої й судової влади, та інституційно-правове регулювання, яке здійснюється окремими інститутами-регуляторами, зокрема об'єднаннями страховиків, утвореними відповідно до статті 13 Закону України «Про страхування».

До таких об'єднань в Україні належать: Ліга страхових організацій України, Моторне (транспортне) страхове бюро України, Авіаційне страхове бюро, Морське страхове бюро, Ядерний страховий пул. Щодо пріоритету, то державно-правове регулювання є загальним, яке доповнюється інституційно-правовим регулюванням, котре є обов'язковим для членів об'єднань страхових компаній.

Базовим документом про втілення основних принципів проведення страхової діяльності в Україні є Концепція розвитку страхового ринку України до 2021 р., що встановлює стратегічні підходи, які повинні бути покладені в

основу державної політики у сфері страхування, створення законодавчих й економічних умов для стимулювання розвитку страхового ринку, визначає основну мету, завдання і напрями його розвитку відповідно до головних стратегічних цілей розвитку країни.

Система правового регулювання страхової діяльності включає норми, визначені: Конституцією України; міжнародними угодами, підписаними і ратифікованими Україною; Цивільним кодексом України; Господарським кодексом України; законами та постановами Верховної Ради України; указами й розпорядженнями Президента України; декретами, постановами та розпорядженнями Уряду України; нормативними актами, які містять інструкції, методики, накази, прийняті міністерствами, відомствами, центральними органами виконавчої влади; нормативними актами органу, котрий згідно із законодавством України здійснює нагляд за страховою діяльністю (Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг при Президентіві України).

Державне регулювання страхової діяльності можливе за умов поєднання правових, економічних і адміністративних засобів.

При цьому до правових засобів доцільно віднести розроблення й застосування законів та інших нормативно-методичних актів, які регламентують страхову діяльність; до економічних - стимулювання розвитку страхування через здійснення державою податкової, інвестиційної, фінансової та грошово-кредитної політики; до адміністративних - ліцензування страхової діяльності, застосування нормативів діяльності страхових компаній і контроль за їх дотриманням.

Питання державного регулювання поточної діяльності страховиків у більшості країн світу розв'язується встановленням певних правил формування і розміщення страхових резервів, тобто таких категорій пасивів страховика, що певною мірою мають адекватно відображати обсяги взятих ним страхових зобов'язань.

Надзвичайно важливим є як структура та склад страхових резервів, так і порядок їх формування. Держава має встановлювати певні вимоги до обсягів та

структури активів, наявність яких є обов'язковою для покриття страхових резервів, виходячи із критеріїв їх надійності, прибутковості, ліквідності й диверсифікованості.

В умовах ринкової економіки кошти резервів разом із власними коштами страховика стають основним інструментом виконання страхових зобов'язань. Тому контроль наявності та достатності вказаних коштів для виконання своїх зобов'язань страховиком — одне з основних завдань діяльності органу нагляду за страховою діяльністю.

Страхова компанія — спеціалізована фінансова організація, котра повинна проходити процедуру державного регулювання. Тільки після отримання спеціального дозволу (ліцензії) страхова компанія має право займатися безпосередньо страхуванням.

Ліцензія — документ, що підтверджує право на проведення конкретних видів страхування (перестрахування) при дотриманні правил страхової діяльності.

Ліцензування — видача страховикам дозволу на право здійснення тих чи інших видів страхування. Умови ліцензування передбачають механізм попереднього контролю за достатністю власних ресурсів, включаючи статутний капітал.

В Україні з 2003 р. видачу ліцензій щодо проведення страхової діяльності здійснює Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України.

Для одержання ліцензії юридична особа, яка створена у формі акціонерного, повного, командитного товариства або товариства з додатковою відповідальністю згідно із Господарським кодексом України, повинна відповідати вимогам статті 2 Закону України «Про страхування».

Крім цього, забороняється використовувати для формування статутного фонду векселі, кошти страхових резервів, а також кошти, отримані в кредит, для позики та під заставу і вносити нематеріальні активи. Страховики, котрі одержали ліцензію на страхування життя, не мають права займатися іншими

видами страхування. Ліцензії на проведення страхування життя видаються без зазначення в них строку дії.

Кабінет Міністрів України встановлює розмір плати за видачу ліцензій на проведення конкретних видів страхування.

Доведено, що основними чинниками, котрі зумовлюють доцільність здійснення державного регулювання страхового сектору економіки в будь-якій країні, є необхідність захисту інтересів споживачів страхових послуг та економічна політика, що проводиться державою.

Удосконалення системи правового забезпечення страхування повинне охопити внесення необхідних змін та доповнень у законодавчі й нормативні акти різних рівнів, починаючи від Конституції України. У Цивільному кодексі України потребують урегулювання відносини в галузі страхування (приведення цивільного законодавства у відповідність до норм міжнародного права та практики страхування). Міжнародні й міждержавні угоди з питань зовнішньоекономічних відносин не завжди враховують інтереси використання та розвитку вітчизняного страхового потенціалу.

З метою приведення страхового законодавства до міжнародних норм Держана комісія з регулювання ринків фінансових послуг України з липня 2003 р. стала членом Міжнародної мережі органів нагляду за недержавними пенсійними фондами, з вересня 2003 р. - членом Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю; співпрацює з регуляторами ринків страхових послуг інших країн, зокрема Канади, Великобританії, Ірландії, Угорщини та Польщі; бере участь у реалізації проектів Світового Банку, зокрема в проекті впровадження пенсійної реформи в Україні й проекті дослідження функціонування небанківських фінансових установ. Проте перед Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України, як регулюючим органом на вітчизняному ринку страхових послуг, постає завдання розв'язання низки проблем різного характеру, що потребує розроблення стратегії розвитку страхового захисту в Україні як окремого напрямку державного регулювання розвитку бізнесу і підприємництва в різних галузях народного господарства, що

надасть змогу ринку страхових послуг України згодом увійти в структуру ринків страхування світу та ЄС

При цьому, до основних напрямів державного регулювання страхового бізнесу в Україні слід віднести наступні: приведення вітчизняного страхового законодавства у відповідність до міжнародних стандартів; запровадження механізмів активного залучення тимчасово вільних коштів страхових компаній в інвестиційних процес; удосконалення системи контролю за діяльністю страхових посередників, зокрема страхових агентів; введення податкових стимулів для розвитку страхування життя та пенсійного страхування; розроблення і запровадження державної системи інформування споживачів страхових послуг.

Правові відносини між страховиками та страхувальниками регулюються за допомогою договору страхування. Згідно із чинним законодавством договір страхування є основним юридичним (нормативно-правовим) документом, який регулює відносини між сторонами і являє собою письмову угоду страховика і страхувальника, спрямовану на встановлення, зміну або розірвання між ними правових зв'язків (прав та обов'язків).

Під час укладання договору страхування страховик має право запросити у страхувальника баланс або довідку про фінансовий стан, підтверджені аудитором (аудиторською фірмою).

Від організації державного страхового нагляду, його функціонування залежить напрям розвитку страхової діяльності, її спрямованість на вирішення економічних проблем у державі, адже страхові компанії, збираючи та накопичуючи значні грошові кошти, живлять своїми вкладеннями банківську систему, надають страховий захист великій кількості фізичних та юридичних осіб, мають можливість широкого та довготривалого використання страхових коштів, тим самим вирішуючи інвестиційні потреби суб'єктів господарювання.

Страхові та перестрахові компанії є важливим і зростаючим класом учасників фінансового ринку. Вони стають все більш вагомими інвесторами і посередниками в широкому спектрі фінансових ринків по всьому світі,

створюють інноваційні підходи до ринків капіталу, забезпечують страхове покриття для фінансових ризиків, виступають посередником в процесі перестрахування на ринку, а також у процесі розроблення нових інструментів, які допомагають подолати розрив між банківськими та страховими продуктами. На нинішньому етапі розвитку страхового ринку України забезпечення фінансової стійкості страхових компаній є одним із пріоритетних завдань.

Незважаючи на високі темпи зростання кількісних показників, інституційні та функціональні характеристики страхового ринку України загалом не відповідають реальним потребам економіки та тенденціям світових страхових ринків, що зумовлює його істотне відставання у глобальному процесі формування світової фінансової системи.

Важливою проблемою страхових компаній залишається недостатня кількість ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів.

Негативний вплив на розвиток страхового ринку в Україні справляють:

- відсутність економічної стабільності, сталого зростання виробництва, неплатоспроможність населення, дефіцит фінансових ресурсів;
- значна взаємна заборгованість, накопичення неплатежів, збитковість більшості підприємств;
- неповна і фрагментарна законодавча база, відсутність державних преференцій на страховому ринку, неефективний контроль з боку держави, прояви монополізму;
- високий рівень інфляції, внаслідок чого здійснення довгострокових (накопичувальних) видів страхування в національній валюті неможливе;
- слабкий розвиток фондового ринку, що не дає змогу використовувати цінні папери як категорію активів для захищеного розміщення страхових резервів;
- відсутність вторинного ринку страхових послуг, механізмів ефективної взаємодії банківського та страхового секторів економіки;

–, низький рівень розвитку допоміжної інфраструктури страхового ринку;

– неналежний рівень інформації про стан і можливості страхового ринку, довіри населення до страхування.

Таким чином, для підвищення ефективності функціонування страхового ринку України необхідно вжити таких заходів:

– сплата внесків до статутного капіталу страховика виключно грошима, зокрема в іноземній валюті;

– вдосконалення механізму формування страхових резервів, системи розміщення страхових резервів;

– розширення ринку перестраховування, активізації роботи з нерезидентами щодо взаємного перестраховування;

– законодавче врегулювання питань захисту заощаджень громадян за довгостроковим страхуванням життя, здоров'я та пенсійним страхуванням.

Довіра до страхування як інституту соціально-економічного захисту є однією з необхідних передумов розвитку страхового бізнесу.

З метою відновлення довіри до страхової галузі необхідно:

– поступово замінити обов'язкове державне страхування безпосереднім відшкодуванням з державного бюджету за рахунок коштів, передбачених на утримання відповідних державних органів;

– впровадити нові ефективні та привабливі для населення форми фінансових послуг, зокрема такі, як надання кредитів під заставу страхових полісів;

– інформувати населення через засоби масової інформації про стан страхового ринку і рівень державного контролю за його діяльністю;

– досягнення високої конкурентоспроможності українських страховиків, приведення вітчизняного страхового ринку у відповідність до світових стандартів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «СТРАХОВА КОМПАНІЯ «ЮНІВЕС»

2.1. Загальна характеристика діяльності ПрАТ «СК «Юнівес»

Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Юнівес» (ПрАТ «СК «Юнівес») діє на страховому ринку України з 2003 року та входить до групи, що об'єднує потенціал п'яти компаній, який направлений на реалізацію загальної стратегії комплексного обслуговування, як фізичних осіб, так і корпоративних клієнтів. Зараз ПрАТ «СК «Юнівес» – це один з лідерів страхового бізнесу України, стабільно входить в топ страхових компаній.

Фінансова група «Юнівес» об'єднує потенціал п'яти компаній в рамках єдиної стратегії продажів, пропонуючи клієнтам наступні види послуг:

- страхова компанія «Юнівес» — універсальна страхова компанія, надійний партнер серед промислових і фінансових організацій України.
- фондова компанія «Юнівес» — комплексне брокерське обслуговування: торгівля та управління портфелями цінних паперів, обслуговування рахунків у цінних паперах, консалтингові послуги.
- компанія з управління активами «Юнівес» — представляє інвестиційний напрямок групи, приймає рішення по роботі з активами та пасивами всієї ФГ «UNIVES»
- компанія з управління нерухомістю — управління офісною нерухомістю в обласних центрах країни, що належить фінансовій групі «Юнівес»
- готель «Театральний» — сучасний готель бізнес - класу європейського рівня

ПрАТ «СК «Юнівес» має ліцензії Нацкомфінпослуг на здійснення 22 видів страхування, з них 13 – у формі добровільного страхування та 9 – у формі обов'язкового (див.табл.2.1).

Таблиця 2.1

Обов'язкові види та добровільні страхування

Обов'язкові види		
Особисте страхування від нещасних випадків на транспорті	Особисте страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони і членів добровільних пожежних дружин	Страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки
Страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів	Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів	Страхування предмета іпотеки від ризиків випадкового знищення, пошкодження або псування
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса	Обов'язкове страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї;	Обов'язкове авіаційне страхування цивільної авіації
Добровільні види		
Страхування вантажів і багажу	Страхування наземного транспорту (крім залізничного)	Страхування майна (крім залізничного, повітряного, водного транспорту), вантажів та багажу
Страхування від пожеж та стихійних лих	Страхування фінансових ризиків	Страхування здоров'я на випадок хвороби
Страхування від нещасних випадків	Страхування відповідальності перед третіми особами	Медичне страхування
Страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)	Страхування залізничного транспорту	Добровільне страхування кредитів (у тому числі страхування позичальника за непогашення кредиту)
Добровільне страхування медичних витрат	—	—

Найбільш популярними видами страхування у компанії серед обов'язкових видів є страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, а серед добровільних — страхування від нещасних випадків та страхування майна.

Мета ПрАТ «СК «Юнівес» — досягнення фінансового успіху компанії завдяки закріпленню репутації надійного і стабільного партнера шляхом пропонування своїм клієнтам повного спектра високоякісних страхових послуг.

ПрАТ «СК «Юнівес» за період своєї діяльності завоювала репутацію надійного партнера, що не має заборгованості по виплатам та притримується високих стандартів обслуговування клієнтів.

Місія ПрАТ «СК «Юнівес»: «Жити разом з Вами в Світі виважених рішень, де наш прибуток – гарантія Ваших виплат, а Ваш спокій – це наші турботи».

ПрАТ «СК «Юнівес» — компанія, що динамічно розвивається, яка за період своєї діяльності на страховому ринку завоювала репутацію надійного партнера серед промислових і фінансових організацій України. Позиції в рейтингу «Insurance TOP» (підсумки 2017 р.)

- рівень страхових виплат (5 місце, 54,02%)
- на ринку ОСЦПВ (12 місце)
- на ринку КАСКО (30 місце)
- страхові виплати (27 місце, 66 003,9 тис.грн)
- власний капітал (39 місце, 81 516,0 тис.грн)
- страхові резерви (31 місце, 62 309,0 тис.грн)

Додатковим аргументом на користь стабільності ПрАТ «СК «Юнівес», що підтверджує професіоналізм і надійність, є наявність програм облігаторного перестрахування, що покриває всі основні напрямки страхового бізнесу.

ПрАТ «СК «Юнівес» співпрацює в сфері перестрахування з провідними перестраховальними та страховими компаніями, які знаходяться як в Україні, так і за її межами. Основним партнером з перестрахування є компанія SCOR.

ПрАТ «СК «Юнівес» є Асоційованим членом Моторного (транспортного) Страхового Бюро України, має акредитацію в провідних банках України та довгострокові партнерські стосунки з найбільшими перестраховиками світу (SCOR GLOBAL P&S SE (Франція), SCOR Global Life SE, SCOR Перестрахування).

ПрАТ «СК «Юнівес» увійшла в групу «В» (хороший рівень стійкості) відповідно до рейтингу стійкості страхових компаній від «Стандарт-Рейтинг».

Серед партнерів компанії – провідні фінансові структури, найбільші іноземні страхові компанії, промислові підприємства малого і середнього бізнесу.

2.2. Аналіз основних показників діяльності ПрАТ «СК «Юнівес»

Страхові компанії є специфічними суб'єктами, які концентрують на собі майнові інтереси страхувальників (фізичних і юридичних осіб).

У зв'язку з цим найважливішою метою діяльності страхової компанії є досягнення та підтримка її стійкого фінансового стану, який характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання капіталу страховика.

Фінансовий стан страхової компанії характеризується показниками, які описують її здатність до розвитку і успішної роботи в конкурентному ринковому середовищі, а саме в оперативних і стратегічних аспектах.

Фінансовий стан страхової компанії як комплексне поняття, що є наслідком взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин компанії, визначається сукупністю господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Тому під фінансовим станом компанії розуміють її спроможність фінансувати свою діяльність.

Проаналізуємо динаміку основних фінансових показників фінансово-господарської діяльності ПрАТ «СК «Юнівес», (а саме — статутний фонд, власний капітал, страхові резерви, страхові платежі, активи, виплати, кількість договорів страхування) за 2013-2017рр. та порівняємо із нормативними значеннями та законодавчо встановленими рівнями (див.табл.2.3).

Таблиця 2.2

Основні фінансові показники діяльності ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017 рр. (тис. грн.)

Показник	2013	2014	2015	2016	2017	Абс. відхилен ня, тис.грн	Абс. відхиленн я, тис.грн	Абс. відхиленн я, тис.грн	Абс. відхиленн я, тис.грн	Темп приросту, %	Темп приросту, %	Темп приросту, %	Темп приросту, %
Статутний фонд	25000	25000	25000	25000	50000	0	0	0	25000	0,00	0,00	0,00	100,00
Власний капітал	42936	55291	52904	76938	81250	12354,40	-2387	24034	4312	28,77	-4,32	45,43	5,60
Страхові резерви	30859	20542	27663	73650	62309	- 10317,00	7121	45986	-11341	-33,43	34,67	166,23	-15,40
Страхові платежі	72151	46966	41683	124550	122183	- 25185,60	-5282	82866	-2366	-34,91	-11,25	198,80	-1,90
Активи	71871	71015	75948	152173	145553	-856,00	4933	76225	-6620	-1,19	6,95	100,36	-4,35
Виплати	5496	8203	5586	19273	66004,0	2706,20	-2616	13686	46730	49,23	-31,89	244,98	242,46
Кількість договорів страхуванн я, шт	42649	31826	47245	181735	172694,0	- 10823,00	15419	134490	-9041	-25,38	48,45	284,67	-4,97

За даними, представленими у табл. 2.2, можна сказати, що ПрАТ «СК «Юнівес» фактично збільшує основні фінансові показники у декілька разів, що є високим показником рентабельності. Проаналізуємо кожний з показників більш детально.

Статутний фонд — головний елемент функціонування будь-якого суб'єкта господарської діяльності незалежно від форми власності. Він є сумою вкладів засновників для забезпечення життєдіяльності компанії. Порядок формування статутного фонду регулюється чинним законодавством і статутними документами.

У період 2013-2016 рр. статутний фонд не збільшувався, залишаючись на рівні 25 000 тис.грн., а у 2017 р. збільшився вдвічі до 50 000 тис.грн. Наявність сплаченого статутного фонду є одним з показників платоспроможності страхової компанії згідно із Законом України «Про страхування» [10].

Відносно управління капіталом основною метою підприємства є забезпечення нормального рівня достатності капіталу. Оцінка власного капіталу страховика відіграє важливу роль в характеристиці його фінансового стану, адже власний капітал утворює запас платоспроможності, а також забезпечує формування страхових резервів.

Власний капітал у 2013р. складає 42,936,6 тис.грн, у 2014р. — 55291,0 тис.грн, що на 28,77 % більше. У 2015р. спостерігаємо зниження показника на 2387 тис.грн або 4,32%. Ріст власного капіталу у 2016р. порівнянні з 2015р. з 52904,00 тис.грн до 76938,00 тис.грн, що складає 24034,00 тис.грн або 45,43%. Розмір власного капіталу ПрАТ «СК «Юнівес» складає 81250 тис.грн. у 2017р., що на 5,6% більше, ніж у 2016 р. Обсяг власного капіталу в 1,6 разів перевищує статутний фонд. Таке співвідношення дає змогу страховій компанії здійснювати виплати дивідендів, реінвестувати капітал та ін.

Однією з найважливіших умов забезпечення платоспроможності страховиків є наявність страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань. Абсолютна величина коштів, акумульованих у резервах, має постійно збільшуватися разом із зростанням

кількості чинних договорів. З настанням страхових випадків має виконуватися нерівність, що резерви більше майбутніх виплат.

Найбільше зниження суми страхових резервів відбулося у 2014 році з 30859,00 тис.грн до 20542,00 тис.грн, тобто на 10317,00 тис.грн або 33,43%. Аналогічне зниження за даним показником маємо у 2017р., на 11341 тис.грн або 15,4% порівняно з 2016р. Незначне збільшення страхових резервів було у 2015р., на 7121,90 тис.грн або 34,67%. Сума страхових резервів значно підвищилась з 27663,90 тис.грн до 73650,00 тис.грн, абсолютне відхилення складає 45986,10 тис.грн або на 166,23%.

Показник страхові платежі характеризує розмір коштів, отриманих страховиком за договорами страхування. Страхові платежі мають тенденцію до зниження у 2014 та 2015рр., на 34,91% та 11,25% відповідно. Зрозуміло з аналізу попередніх показників, що у 2016р. даний показник значно збільшився, на рівні 124550,00 тис.грн, що на 82866,40 тис.грн або на 198,80% більше у порівнянні з 2015р. У 2017р. страхові резерви складають 62309,00 тис.грн, що на 11341,00 тис.грн або на 1,9% нижче попереднього показника у минулому періоду.

Показник активи характеризує розмір коштів страхової компанії, які інвестовані в цінні папери, нерухомість, рахунки та депозити в банках, інші матеріальні цінності та права вимоги. Джерела цих коштів — статутний та резервний капітал, технічні резерви, сума нерозподіленого прибутку та інші пасиви.

У 2013р. показник активи було зафіксовано на рівні 71871,00 тис.грн., у 2014р. — на рівні 71015,00 тис.грн (на 1,19% нижче минулого року). У 2015р. даний показник підвищився на 6,95%, тобто, досягнув значення 75948,00 тис.грн. Але найбільшого значення за період 2013-2017рр. активи досягають у 2016р., а саме — 152173,00 тис.грн, що більше від попереднього показника на 76225,00 тис.грн або 100,36%. У 2017р. активи згідно фінансової звітності складають 145553,00 тис.грн, що менше, ніж у 2016р. на 6620 тис.грн або 4,35%.

Також табл. 2.2 виявляє, що незважаючи на сучасний економічний стан країни, компанія швидко збільшує кількість укладених договорів, як і розмір виплат страхових відшкодувань.

Кількість укладених договорів страхування у 2013р. складає 42649 шт., потім відбулось суттєве зниження кількості договорів у 2014р. а саме — на 10823 шт. або 25,38%. Даний факт викликаний подіями на Сході України і закриттям ключового підрозділу в Донецькому регіоні.

У 2015р. показник кількості укладених договорів страхування підвищився до рівня 47245 шт., тобто на 48,45%. Спостерігаємо значне підвищення кількості договорів страхування з 47 245 шт. в 2015 р. до 181 735 шт. в 2016 р., тобто на 284,67%, майже в 4 рази. У 2017 р. кількість договорів знизилась на 9041 шт., тобто на 4,9% у порівнянні з 2016 р.

З кожним роком спостерігаємо позитивну динаміку, тобто збільшення кількості договорів страхування ПрАТ «СК «Юнівес» (див.рис.2.1).

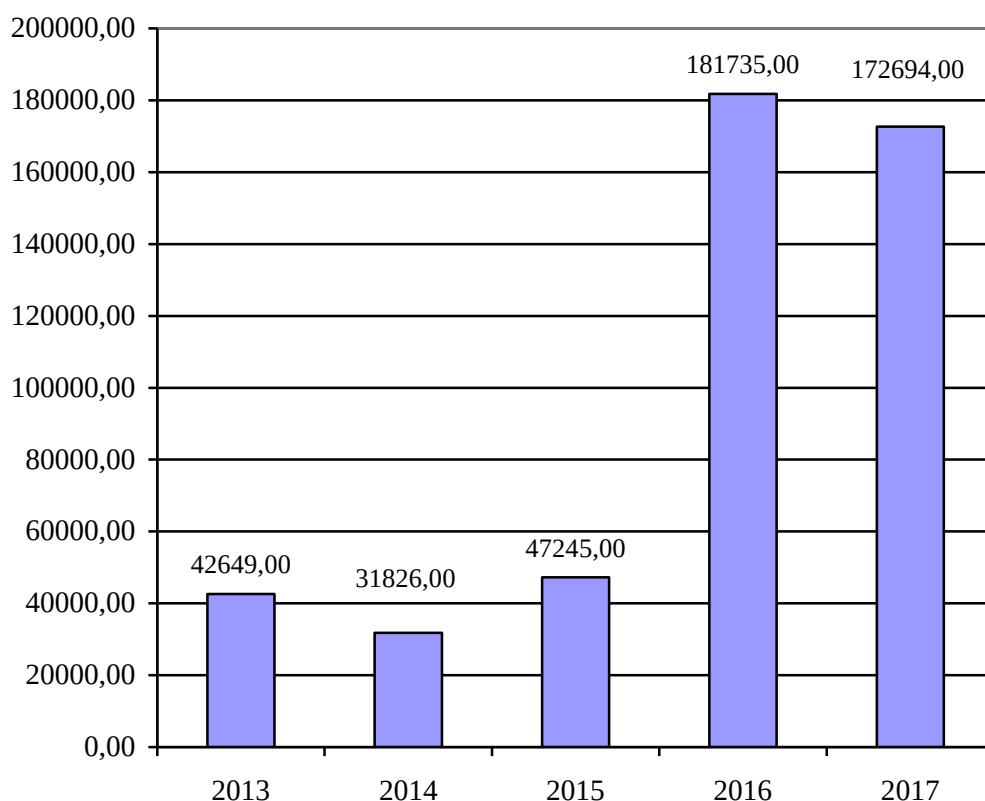

Рис. 2.1 Динаміка кількості договорів страхування станом на 31.12.2013-31.12.2017 рр., шт.

Важливим чинником формування конкурентного середовища страхової компанії є виплати та рівень виплат. Даний коефіцієнт характеризує співвідношення виплаченого страхового відшкодування та отриманих страхових премій.

Рівень страхових виплат є показником, що впливає на довіру споживачів до страхових продуктів, які пропонуються на ринку.

Розрахуємо рівень страхових виплат ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017рр., що подано у табл.2.3.

Таблиця 2.3

Розрахунок рівня страхових виплат ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017рр.

Показник	Ряд/Формула	Рік				
		2013	2014	2015	2016	2017
Страхові виплати, тис.грн	P.2070	5446,00	8100,00	5299,00	17784,00	58771,00
Страхові платежі, тис.грн	P.2011	72152,00	46966,00	41684,00	124550,00	122184,00
Рівень виплат, %	$\Phi 1 \text{ p.2070} / \Phi 1 \text{ p.2011}$	7,55	17,25	12,71	14,28	48,10

Оптимальний рівень виплат для української страхової компанії повинен знаходитися в межах від 50 до 70 %. Всі цифри нижче 50 % можуть свідчити про завищені тарифи або нелояльну виплатну політику компанії.

Якщо ж рівень виплат вище 70 %, це може свідчити про незбалансованість страхового портфеля, що може негативно впливати на здатність компанії виконувати свої обов'язки в подальшому.

За еталон цього показника часто приймають середнє значення рівня виплат для Великої Британії (67 %) як історично країни з високорозвиненим страховим ринком та стандартами [3].

На рис. 2.2 графічно відображені зміни рівня виплат страхових відшкодувань зПрАТ «СК «Юнівес» за 2013–2017 рр.

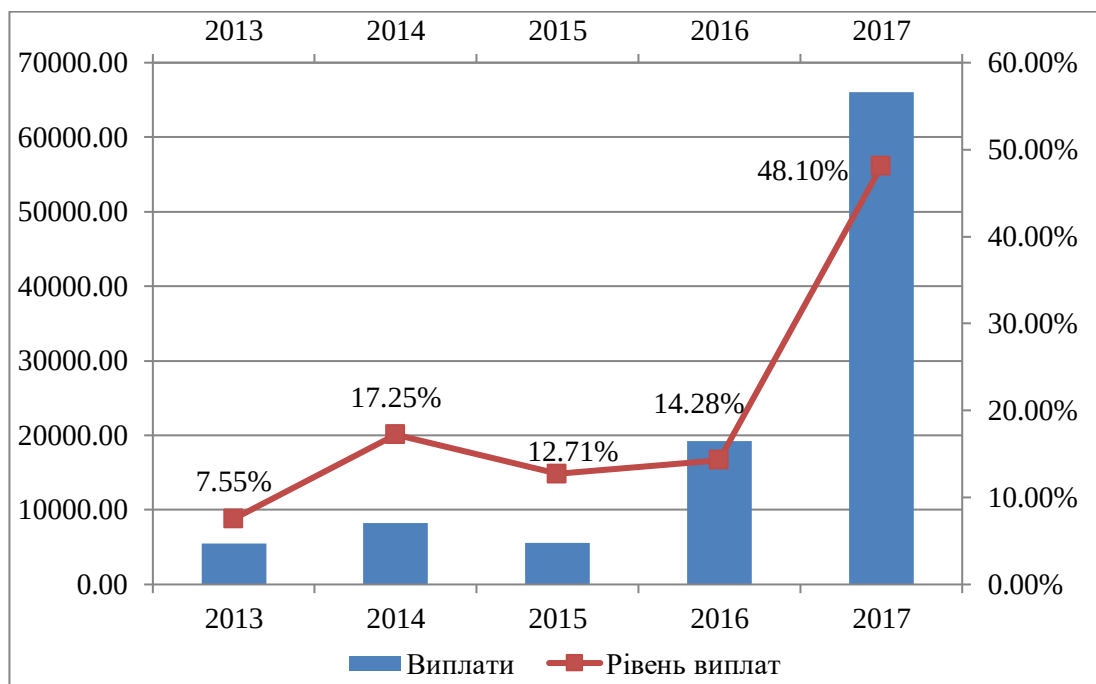

Рис. 2.2 Динаміка рівня виплат страхових відшкодувань станом на 31.12.2013-31.12.2017 рр., тис.грн

У 2017 р. ПрАТ «СК «Юнівес» виплатила своїм клієнтам 66 004 тис. грн, що в 3,5 рази більше суми виплат за 2016 рік. За рівнем виплат (48,10% в 2017 р.) ПрАТ «СК «Юнівес» займає 5 місце в рейтингу страхових компаній України, у порівнянні з 2016 р. цей показник був набагато нижчим, лише 14,28%.

Протягом досліджуваного періоду даний показник так і не досяг рекомендованого вітчизняними науковцями та практиками значення (7,55%; 17,25%; 12,71%; 14,28%; 48,10%). Максимально наближеним значення є у 2017 р. і становило 48,10 %. У 2017р. це можна трактувати як ефективну політику топ-менеджменту у сфері андеррайтингу та відбору страхових ризиків. Проте, потрібно звернути увагу на низький рівень виплат у період 2013-2016 рр., адже такий рівень виплат страхувальник може сприймати як політику ухилення страховою компанією від сплати страхового відшкодування, що призводить до зниження попиту на її продукти та, відповідно, зниження фінансової стійкості в майбутньому. Однак, враховуючи показник рівня страхових виплат у 2017 р.,

швидкі темпи зростання страхових премій та постійну інноваційну діяльність, така ситуація для ПрАТ «СК «Юнівес» все ж є малоймовірною.

Позитивна динаміка виплат страхових відшкодувань є одним з ключових показників якісного рівня страхового захисту та стабільності страхової компанії, що впливає на довіру споживачів до страхових продуктів, які пропонуються на ринку. В такому випадку страхову компанію можна розцінювати як надійного постачальника страхових послуг, який має достатні фінансові можливості відповідати за своїми зобов'язаннями.

На сьогоднішній день Фінансова група «Юнівес» активно розвиває страховий напрям діяльності за допомогою страхової компанії «Юнівес» з обов'язковим дотриманням балансу інтересів клієнтів і акціонерів.

Отже, спостерігаючи динаміку основних показників фінансово-господарської діяльності страхової компанії можна зробити висновок про те, що ПрАТ «СК «Юнівес» станом на сьогодні має позитивний напрямок розвитку.

Фінансові звіти об'єктивно та достовірно розкривають інформацію про вартість чистих активів товариства за всі роки, тобто про розмір його статутного капіталу, резервного капіталу, нерозподіленого прибутку та інших резервів.

2.3. Аналіз фінансової стійкості і платоспроможності ПрАТ «СК «Юнівес»

Фінансова стійкість характеризує результативну діяльність компанії, слугує важливим показником при прийнятті рішень потенційними страхувальниками при виборі надійного страховика, а також виступає об'єктом посиленої уваги з боку регулятора. Кожна зацікавлена сторона потребує оцінки фінансової стійкості страхової компанії, яка була б максимально об'єктивною

та порівнюваною. Проте, на сьогодні у вітчизняній науці і практиці не існує єдиного підходу до системи показників фінансової надійності страхових компаній, а наявні методи мають суттєві недоліки у застосуванні.

Для виявлення проблем та недоліків в оцінюванні фінансової стійкості вітчизняних страхових компаній розглянемо умови його реалізації на практиці, а саме, на прикладі, ПрАТ «СК «Юнівес».

Оцінку ліквідності страхової компанії виконують за допомогою системи фінансових показників, які дозволяють порівняти вартість поточних активів з різним ступенем ліквідності, із сумою поточних зобов'язань. Розглянемо динаміку коефіцієнтів загальної, швидкої та абсолютної ліквідності за 2013-2017 рр. (див.табл.2.4).

Таблиця 2.4

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017рр.

Показник	Формула для розрахунку	Формула	Рік					Норматив
			2013	2014	2015	2016	2017	
Коефіцієнт загальної ліквідності	Оборотні активи/ Капітал	$\frac{\Phi 1}{p.1195 / \Phi 1 p.1695}$	40,12	120,62	33,60	7,17	54,50	>1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Оборотні активи- Запаси/Поточні зобов'язання	$\frac{\Phi 1 (p.1195 - p.1100) / \Phi 1 p.1695}{p.1695}$	39,90	120,09	33,46	7,12	54,12	0,7-0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти/ Поточні зобов'язання	$\frac{\Phi 1 p.1165 / \Phi 1 p.1695}{p.1695}$	21,00	31,10	9,05	2,33	10,45	0,2-0,35

Коефіцієнт загальної ліквідності показує достатність ресурсів страховика, які можуть бути використані для погашення поточних зобов'язань, тобто скільки гривень оборотного капіталу припадає на 1 грн. поточних зобов'язань.

Нормативним значенням можна вважати коефіцієнт, що більший за 1. З аналізу даних табл.2.4, можна зробити висновок про значне перевищення фактичного значення показника над нормативно встановленим рівнем, хоча

помітна негативна тенденція щодо його зменшення у 2015 та 2016 рр. порівняно з 2013р. та 2014 р. Така тенденція продиктована не діями менеджменту компанії, а негативною кон'юктурою ринкового середовища впродовж аналізованого періоду. При цьому у 2017 р. відбувається зростання показника за рахунок як зменшення поточних зобов'язань, так і зростання оборотних активів.

Наступним розрахунковим коефіцієнтом є коефіцієнт швидкої ліквідності, що показує, яку частину поточних зобов'язань компанія може погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. На графіку крива показника збігається з коефіцієнтом покриття. Це можна вважати особливістю саме фінансових інституцій, які не виробляють матеріальну продукцію, а тому їх оборотні активи майже дорівнюють їх найбільш ліквідним активам. Висновки за показником є аналогічними до попереднього.

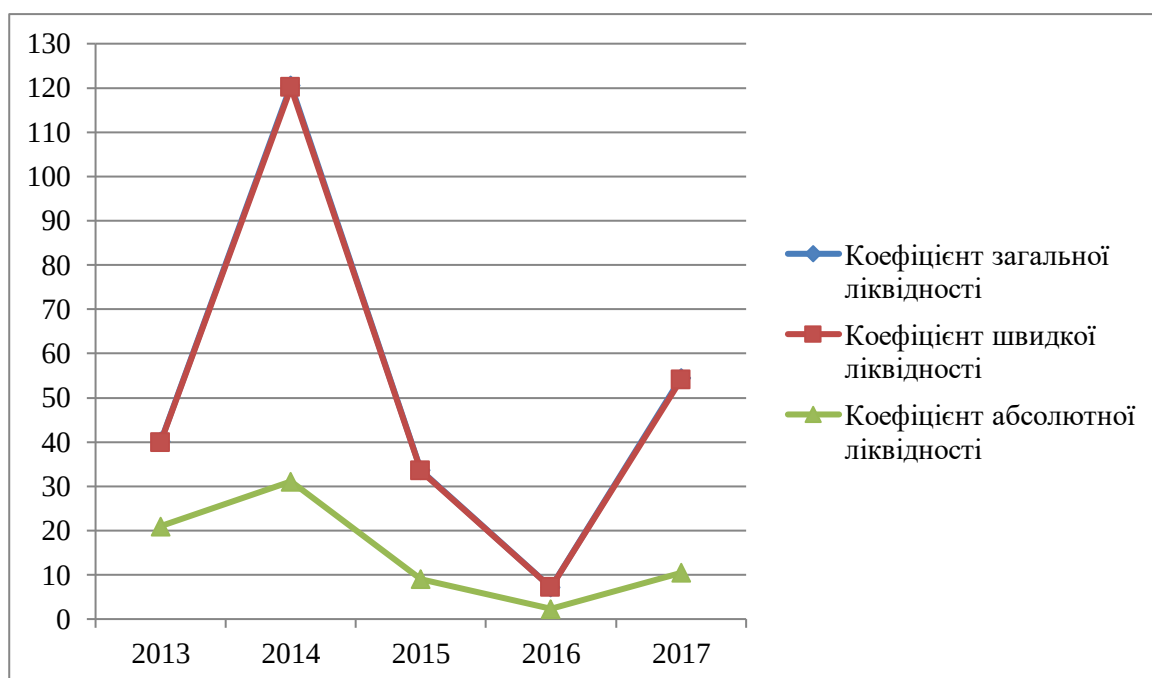

Рис. 2.3 Динаміка коефіцієнтів ліквідності ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017рр.

Останнім було розраховано коефіцієнт абсолютної ліквідності, що показує, яку частку зобов'язань страховик має можливість погасити негайно, не

чекаючи оплати дебіторської заборгованості чи реалізації інших активів. Нормативне значення коефіцієнта встановлено на рівні 0,2-0,35.

Протягом аналізованого періоду значення коефіцієнту значно перевищувало нормативне, коефіцієнт свідчить про достатню наявність коштів у разі необхідності миттєвої сплати поточних боргів, хоча і знижувалося у 2015-2016 рр. Однак, таке високе значення показника свідчить про велику частку грошових коштів у структурі оборотних активів: у середньому за аналізований період вони склали близько 79 % від загальної величини оборотних коштів.

Це, з однієї сторони, демонструє наявність великого запасу найбільш ліквідних активів для здійснення страхових виплат і свідчить про їх позитивний вплив на підтримання фінансової стійкості, проте, з іншої сторони, таке високе значення показника може демонструвати не досить ефективну політику управління активами.

У науковій літературі розглядаються два основні підходи до визначення фінансової стійкості страхової компанії. Ми вирішили перевірити обидва підходи і провели відповідні розрахунки, що розраховано у табл.2.5.

Таблиця 2.5

**Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ «СК «Юнівес»
за 2013-2017рр.**

Показник	Формула для розрахунку	Формула	Рік					Норматив
			2013	2014	2015	2016	2017	
Коефіцієнт автономії	Власний капітал/Пасиви	$\frac{\Phi 1 \text{ p.1495}}{\Phi 1 \text{ p.1900}}$	0,60	0,78	0,70	0,51	0,56	>0,5
Коефіцієнт фінансування	Власний капітал/Позичені кошти	$\frac{\Phi 1 \text{ p.1495}}{\Phi 1 \text{ (p.1595 + p.1695 + p.1700)}}$	1,48	3,52	2,30	1,02	1,27	>1
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	Власні обігові кошти/Оборотні активи	$\frac{\Phi 1 \text{ (p.1195 - p.1695)}}{\Phi 1 \text{ p.1195}}$	0,98	0,99	0,97	0,86	0,98	>0,1

Перший підхід визначення фінансової стійкості передбачає, що фінансову стійкість компанії можна оцінити на основі визначення співвідношення позикового та власного капіталу. Згідно з другим підходом, страховик є фінансово стійким, якщо у нього достатньо власних оборотних активів.

Показник фінансової автономії часто вважають одним з найважливіших, адже його значення свідчить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів.

Як видно з табл.2.5, значення показника дещо знизилося за рахунок зростання загальної величини активів при фактично незмінній величині власного капіталу. Однак, значення коефіцієнта знаходиться на достатньому рівні, щоб забезпечити стійкість компанії.

Коефіцієнт фінансування показує, скільки гривень власного капіталу припадає на 1 гривню позикового, і свідчить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі.

Нормативне значення показника >1 . У ПрАТ «СК «Юнівес» за весь проаналізований період 2013-2017рр. значення коефіцієнта залишається в межах визначеного нормативу.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами належить до групи показників фінансової стійкості згідно з альтернативним підходом, зазначеним раніше, та є індикатором здатності компанії фінансувати оборотний капітал за рахунок власних оборотних коштів.

Нормативним значенням є 0,1 і вище. Високі значення коефіцієнта свідчать про достатню фінансову стійкість компанії і здатність проводити активну діяльність навіть за відсутності доступу до зовнішніх джерел фінансування.

ПрАТ «СК «Юнівес» демонструє тенденцію до відновлення значення показника до передкризового рівня, маючи при цьому достатньо високе його значення. Основні коливання обсягу власних оборотних коштів пов'язані, в

першу чергу, зі зростанням величини оборотних активів набагато швидшими темпами, ніж зростали поточні зобов'язання страховика.

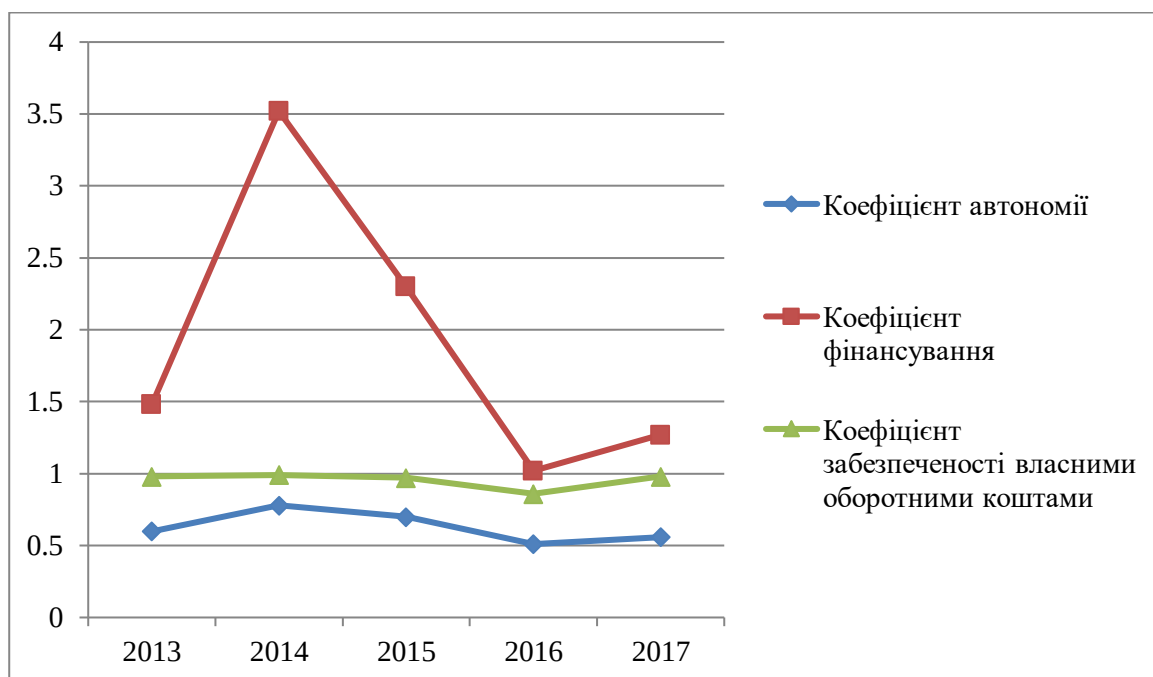

Рис.2.4 Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017 рр.

Отже, можна зазначити, що СК «Юнівес» підтверджує статус фінансово стійкої та надійної компанії за розрахованими фінансовими коефіцієнтами. Більшість показників перевищували нормативний рівень в декілька разів, показуючи позитивні тенденції до збільшення у 2017 р., порівняно із 2014-2016 рр.

Важливим елементом фінансової надійності будь-якої страхової компанії є платоспроможність. Відповідно до ст. 30 Закону України «Про страхування» страховики зобов'язані дотримуватися таких умов забезпечення платоспроможності:

- наявності сплаченого статутного фонду для страховиків-резидентів або гарантійного депозиту для філій страховиків-нерезидентів та наявності гарантійного фонду страховика;

- створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань;
- перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності.

Статутний фонд — головний елемент функціонування будь-якого суб'єкта господарської діяльності незалежно від форми власності. Він є сумою вкладів засновників для забезпечення життєдіяльності компанії. Порядок формування статутного фонду регулюється чинним законодавством і статутними документами.

Оскільки ПрАТ «СК «Юнівес» належить до компаній, що займаються видами страхування іншими, ніж страхування життя, то мінімальний розмір статутного капіталу повинен бути еквівалентний 1 млн. євро за валютним обмінним курсом валюти України.

Вважаємо доцільним побудувати співвідношення мінімального та фактичного статутного капіталу у гривневому еквіваленті, щоб порівняти, чи дотримується страхова компанія вимог законодавства України.

Приведений розрахунок виконується на 31 грудня кожного року у період 2013-2017 рр.

Таблиця 2.6

**Співвідношення мінімального та фактичного статутного капіталу
ПрАТ «СК «Юнівес»**

Показник	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Курс євро, грн.	11,0415	19,2329	26,2231	28,4226	33,4954
Статутний капітал (мінім.розмір), тис. грн.	11041,5	19232,9	26223,1	28422,6	33495,4
Статутний капітал, тис.грн.	25000	25000	25000	25000	50000

Для наочного розуміння ситуації, побудуємо динаміку розміру статутного капіталу ПрАТ «СК «Юнівес та порівняємо результати із законодавчо встановленим мінімумом (див.рис.2.5).

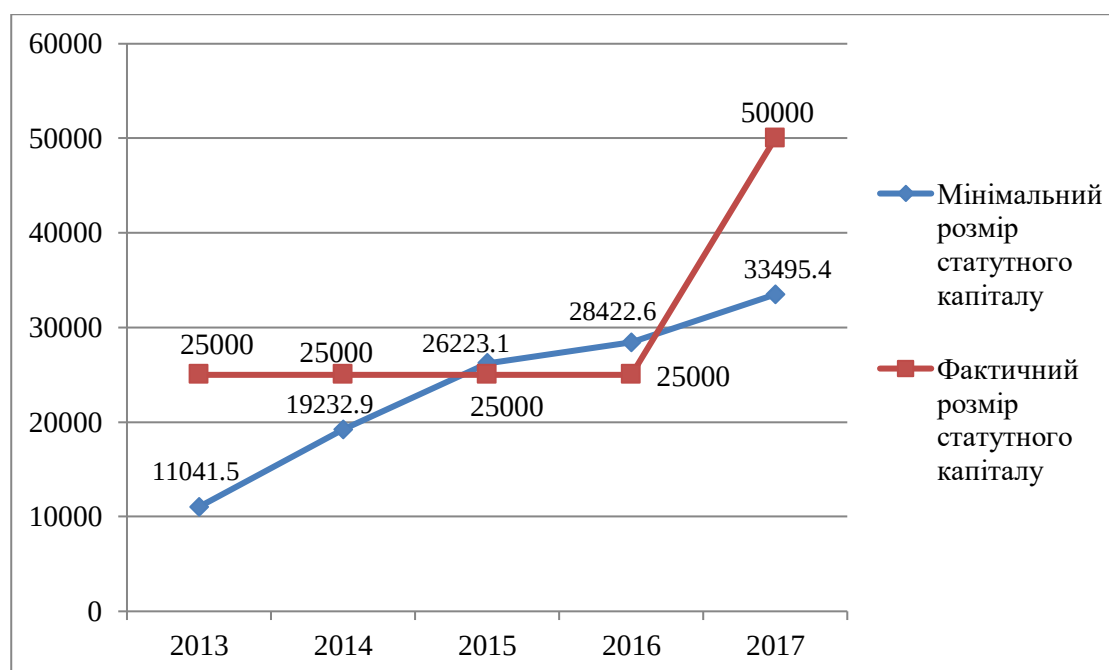

Рис. 2.5 Динаміка статутного капіталу (мінімальний і фактичний розмір) за 2013-2017 рр., тис. грн.

Згідно рис.2.5 фактичний розмір статутного капіталу страхової компанії був нижче законодавчо встановленого мінімуму у 2015 р. (25000 тис.грн, коли мінімум складав 26223,1 тис.грн), а також у 2016р.(25000 тис.грн, коли мінімум складав 28422,6 грн.). В 2013,2014,2017 рр. розмір статутного капіталу відповідає вимогам законодавства України. Але зважаючи на негативну тенденцію у 2015 та 2016 рр., потрібно уважно слідкувати за тенденцією розміру статутного капіталу компанії, оскільки це один з найбільш впливових показників фінансової надійності.

Наступною вимогою забезпечення платоспроможності страхової компанії є наявність гарантійного фонду, до якого належить додатковий та резервний капітал, а також сума нерозподіленого прибутку. Страховики за рахунок нерозподіленого прибутку можуть створювати вільні резерви. Вільні резерви — це частка власних коштів, яка резервується з метою забезпечення платоспроможності страховика.

Доцільним є оцінювання динаміки гарантійного фонду та нерозподіленого прибутку ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017 рр. (рис.2.6).

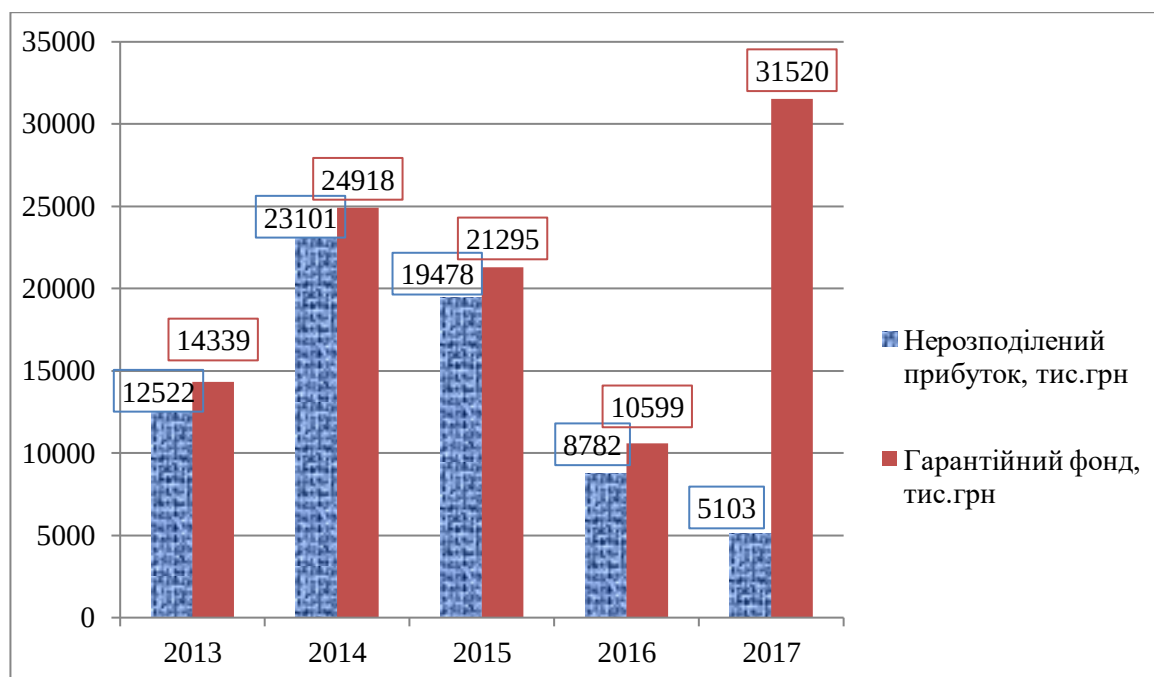

Рис. 2.6 Динаміка гарантійного фонду та нерозподіленого прибутку ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017 рр.

З рис.2.6 можна зробити висновок про те, що гарантійний фонд страхової компанії майже повністю сформований за рахунок нерозподіленого прибутку (2013 р. — на 87,3%; 2014 р. — на 92,7%; 2015р. — на 91,5%; 2016р. — на 82,9%; 2017р. — на 16,2%), решта — резервний капітал, а додатковий капітал і зовсім відсутній, лише у 2017р. додатковий капітал складає 24 600 тис.грн, тому питома вага нерозподіленого прибутку зменшилась і відрізняється від попередніх років. Варто відзначити позитивну тенденцію до зростання гарантійного фонду у 2014 та 2017 роках, а от у 2015-2016 рр. спостерігаємо зниження показників. Протягом досліджуваного періоду гарантійний фонд збільшився з 14339 тис.грн до 31 520 тис.грн, а саме на 54,5 %, а нерозподілений прибуток зменшився з 12522 тис.грн до 5103 тис.грн, а саме на 59,25%. Це говорить про успішну фінансово-господарську діяльність страховика та його високу фінансову надійність.

Платоспроможність страхової компанії — об'єктивний показник поточного фінансового стану страховика шляхом його прогнозування в осяжному майбутньому. Інакше, це можливість виконання в осяжному

майбутньому його зобов'язань завдяки тим активам, які є в розпорядженні страховика, являють собою реальні цінності, а тому є ліквідними.

Оцінка платоспроможності страхових компаній здійснюється з урахуванням всіх зобов'язань як зовнішніх, так і внутрішніх. За обсягом перевагу мають зовнішні зобов'язання, які можна поділити на страхові та інші. Обсяг зовнішніх зобов'язань є основним показником для визначення платоспроможності. Забезпечення платоспроможності страховиків України контролюється згідно із Законом України "Про страхування".

Мабуть, найголовнішою умовою платоспроможності страховика відповідно до чинного законодавства є перевищення фактичного запасу платоспроможності (ФЗП) над його нормативним запасом (НЗП).

Фактичний запас платоспроможності (нетто-активи) страховика визначається вирахуванням із загальної суми активів (А) страховика суми нематеріальних активів (НМА) і загальної суми зобов'язань (З), у тому числі страхових. Він показує величину чистих активів страховика, тобто активів вільних від зобов'язань. Страхові зобов'язання приймаються рівними обсягам страхових резервів, які страховик зобов'язаний формувати [1].

Нормативний запас платоспроможності (НЗП) страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя за показником страхових премій та страхових виплат розраховується таким чином:

— шляхом множення суми страхових премій (СП) за попередні 12 місяців на 0,18. При цьому сума страхових премій зменшується на 50 % страхових премій, належних перестраховикам (СПП), а 0,18 – понижуючий коефіцієнт, взятий на рівні стандартів директив ЄС.

— шляхом множення суми страхових виплат (СВ) за попередні 12 місяців на 0,26. При цьому сума страхових виплат зменшується на 50 % виплат, що компенсуються перестраховиками (СВП), а 0,26 – понижуючий коефіцієнт.

Зміст методики визначення платоспроможності страховика полягає в порівнянні обсягу зобов'язань страховика перед страхувальниками з обсягом власних коштів, які можуть бути використані на покриття зобов'язань.

Порівняння фактичного запасу платоспроможності над нормативним запасом відображає частку власних коштів страховика в загальних зобов'язаннях.

Фактичний запас платоспроможності страховика має перевищувати розрахунковий нормативний запас платоспроможності. Нормативний запас платоспроможності страховика дорівнює більшій з двох визначених величин.

Платоспроможність залежить також від розміру ресурсів страховика і зобов'язань, які бере на себе страховик. Якщо страховик бере страхові зобов'язання, які не відповідають його фінансовим можливостям, то частина зобов'язань лишається не покритою ресурсами, за рахунок яких страховик мав би змогу їх виконати. З урахуванням забезпечення виконання зобов'язань перед страхувальниками Законом України «Про страхування» передбачено обов'язкове укладання договору перестрахування в разі, коли страхова сума за окремим об'єктом страхування перевищує 10 % суми сплаченого статутного фонду і сформованих страхових резервів.

Проаналізуємо показники платоспроможності ПрАТ «СК «Юнівес» за останні 5 років її діяльності (див. табл.2.7)

Таблиця 2.7

**Динаміка показників платоспроможності ПрАТ «СК «Юнівес» за
2013-2017 рр.**

Показник	Ряд/Формула	Рік				
		2013	2014	2015	2016	2017
Нормативна платоспроможність						
1	2	3	4	5	6	7
Страхові премії, тис.грн	Ф.2 р.2011	72152	46966	41684	124550	122184
Страхові премії,належні перестраховикам, тис.грн	Ф.2 р.2012	6490	7259	5069	3617	2031
НЗП1, тис.грн	0,18*(СП-0,5СПП)	12403,26	7800,57	7046,91	22093,47	21810,33
Страхові виплати, тис.грн	Примітки до фін.звітності	5497	8203	5587	19273	66004
Страхові виплати, що компенсуються перестраховиками, тис.грн	Примітки до фін.звітності	51	103	288	1489	7233

Продовж. табл. 2.7

1	2	3	4	5	6	7
НЗП2, тис.грн	0,26*(СВ-0,5СВП)	1422,59	2119,39	1415,18	4817,41	16220,75
Фактична платоспроможність						
Загальна сума активів, тис.грн	Ф.1 р.1300	71871	71015	75948	152173	145553
Сума нематеріальних активів, тис.грн	Ф.1 р.1000	277	277	281	281	284
Загальна сума зобов'язань, тис.грн	Ф.1 р.(1595+1695+1700+1800)	28935	15724	23044	75235	64033
ФЗП, тис.грн	А – НМА – 3	42659	55014	52623	76657	81236
НЗП (більша із визначених величин)	НЗП1 або НЗП2	12403,26	7800,57	7046,91	22093,47	21810,33
Маржа платоспроможності, тис.грн	ФЗП-НЗП	30255,74	47213,43	45576,09	54563,53	59425,67

З аналізу даних табл.2.7 можна зробити висновок про те, що за 2013-2017 рр. страхова компанія виконувала дану вимогу, оскільки значення фактичного запасу платоспроможності щороку перевищувало його нормативне значення (2013р.: 42659>12403,26 (тис.грн); 2014р.: 55014>7800,57 (тис.грн); 2015р.: 52623>7046,91 (тис.грн); 2016р.: 76657>22093,47 (тис.грн); 2017р.: 81236>21810,33 (тис.грн), що наочно проілюстровано на рис.2.7.

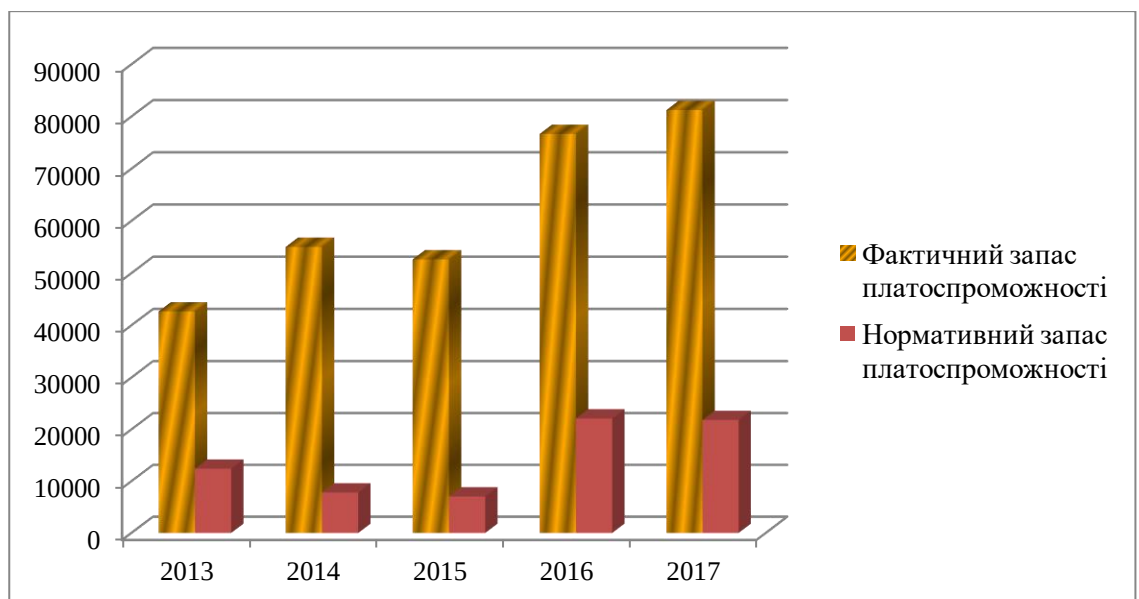

Рис. 2.7 Фактичний і нормативний запас платоспроможності 2013-2017рр.

Більш того, маржа платоспроможності має стійку позитивну тенденцію до зростання і за досліджуваний період зросла на 96,4 %, тобто майже вдвічі.

ПрАТ «СК «Юнівес» дотримується вимог законодавства, адже за період 2013-2017 рр. фактичний запас платоспроможності значно, у декілька разів перевищує розрахунковий запас платоспроможності, що наочно проілюстровано на рис.

Економічний зміст такого порівняння полягає в тому, щоб визначити, наскільки обороти за страховими операціями даного конкретного страховика відповідають його фінансовим можливостям. Обороти страхової компанії за звітний період можна розглядати як з погляду на зібрані страхові премії, так і на здійснені страхові виплати. Через це законодавство встановлює два показники нормативного запасу платоспроможності. Вільний від зобов'язань власний капітал страхової компанії (а саме цей показник уособлює фактичний запас платоспроможності) має становити не менше ніж 18 % від оборотів страховика за преміями і не менше 26 % від оборотів страховика за виплатами. Якщо для забезпечення фінансової стійкості страхових операцій страхова компанія використовує перестрахування, то показники нормативного запасу платоспроможності дещо зменшуються. Тобто законодавчі вимоги для такої страхової компанії менш жорсткі.

Якість страхового портфеля (величина, стійкість, структура) є однією з найважливіших умов стійкості та надійності страхової компанії. Досить повна оцінка цього фактора включає такі показники, як величина страхового портфеля, його однорідність, рівновага і стабільність; структура характеристики (відношення між старим портфелем і новоукладеними договорами, між договорами з максимальними і мінімальними страховими сумами між формами проведення страхування, між індивідуальними і груповими страхувальниками і т. д.).

Проведемо аналіз структури страхового портфеля ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017 рр.(див.табл.2.8)

Таблиця 2.8

Аналіз структури страхового портфеля ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017рр.

Види страхування	2013р.	Питома вага, %	2014р.	Питома вага, %	2015р.	Питома вага, %	2016р.	Питома вага, %	2017р.	Питома вага, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування майна	4147,00	5,75	3 533,00	7,52	7 472,40	17,93	3 196,00	2,57	3 541,0	2,90
Страхування предмета іпотеки	232,60	0,32	120	0,26	138,40	0,33	359,40	0,29	471,10	0,39
Страхування вантажів и багажу	200,20	0,28	485	1,03	164,90	0,40	94,30	0,08	243,70	0,20
Страхування наземного транспорту	13373,20	18,53	11 655,00	24,82	9 074,00	21,77	9 158,10	7,35	12 998,70	10,64
Страхування ж\д транспорту	13,80	0,02	–	0,00	0,50	0,00	0,20	0,00	566,20	0,46
Страхування відповідальності перед третіми особами	171,50	0,24	25	0,05	77,00	0,18	222,90	0,18	248,60	0,20
Обов'язкове страхування цивільної відповідальності	7728,80	10,71	7521	16,01	23 509,90	56,40	109 669,00	88,05	102 283,40	83,71
Добровільне страхування цивільної відповідальності	41,00	0,06	104	0,22	299,00	0,72	712,90	0,57	577,80	0,47
Страхування від нещасного випадку	46101,30	63,90	21660	46,12	607,10	1,46	656,30	0,53	706,30	0,58
Особисте страхування від нещасних випадків на транспорті	59,50	0,08	352	0,75	46,00	0,11	63,90	0,05	77,40	0,06
Страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки	19,80	0,03	1	0,00	93,80	0,23	19,90	0,02	122,10	0,10
Особисте страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони	25,10	0,03	392	0,83	15,60	0,04	71,70	0,06	194,60	0,16

Продовж. табл.2.8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів	37,80	0,05	9	0,02	17,50	0,04	18,10	0,01	12,40	0,01
Фінансові ризики	—	—	1108	2,36	167,60	0,40	98,50	0,08	46,00	0,04
Страхування кредитів	—	—	—	—	—	—	0,10	0,00	0,10	0,00
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	—	—	—	—	—	—	197,60	0,16	29,50	0,02
Страхування здоров'я на випадок хвороби	—	—	—	—	—	—	5,50	0,00	13,40	0,01
Страхування від вогневих ризиків і ризиків стихійних явищ	—	—	—	—	—	—	5,60	0,00	1,00	0,00
Авіаційне страхування цивільної авіації	—	—	—	—	—	—	—	—	0,10	0,00
Страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю	—	—	—	—	—	—	—	—	18,20	0,01
Страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса	—	—	—	—	—	—	—	—	7,40	0,01
Медичні витрати	—	—	—	—	—	—	—	—	24,50	0,02
Всього	72 151,60	100	46 966,00	100	41 683,60	100	124 550,00	100	122 183,50	100

Важливо досягти такого стану портфеля, щоб відношення договорів, які закінчуються, і новоукладених договорів, як мінімум, дорівнювало 1. Ця умова має поширюватися не тільки на кількість договорів, а й на суму внесків за ними на страхову суму, величину ризику і тривалість строку страхування.

Фактичний обсяг страхового портфеля може змінити гарантію безпеки страхових операцій і фінансовий стан компанії: поліпшити, якщо портфель буде більшим, ніж прогнозувалося, і погіршити, якщо кількість укладених договорів буде меншою, ніж очікувалося.

Розглянемо структуру страхового портфелю ПрАТ «СК «Юнівес» більше детально у 2013р. (див.рис.2.8).

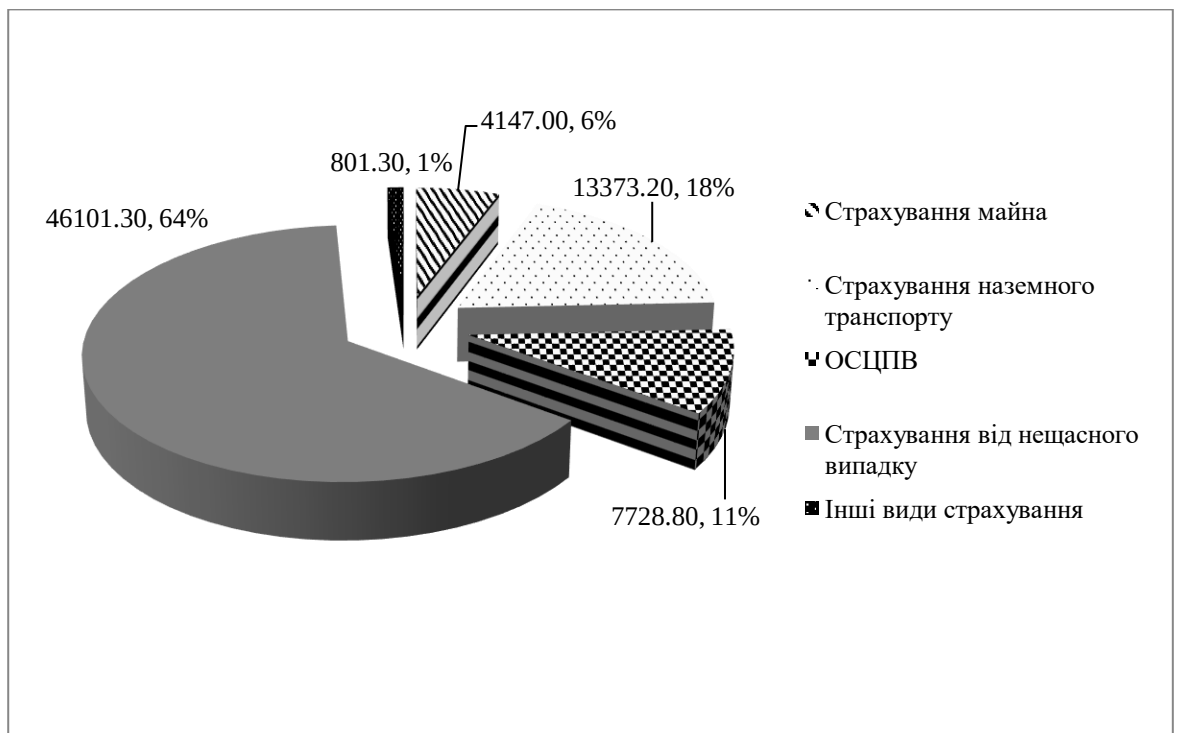

Рис. 2.8 Структура страхового портфеля за підсумками 2013 р.

На першому місці за обсягом страхових надходжень знаходиться страхування від нещасного випадку. Доля даного виду страхування в структурі страхового портфелю складає 64%.

Одним з видів страхування, який визначається невисоким рівнем страховий премій є страхування наземного транспорту — 18%. Більш низькі долі відповідно в такому співвідношенні: обов'язкове страхування цивільно-

правової відповідальності власників наземних транспортних засобів — 11%; страхування майна — 6%; інші види страхування (страхування предмета іпотеки, страхування вантажів и багажу, особисте страхування від нещасних випадків на транспорті, страхування ж/д транспорту, особисте страхування працівників відомчої та сільської пожежної охорони, страхування відповідальності суб'єктів перевезення небезпечних вантажів та інші — лише 1%.)

Розглянемо структуру страхового портфелю ПрАТ «СК «Юнівес» у 2014р. (див.рис.2.9).

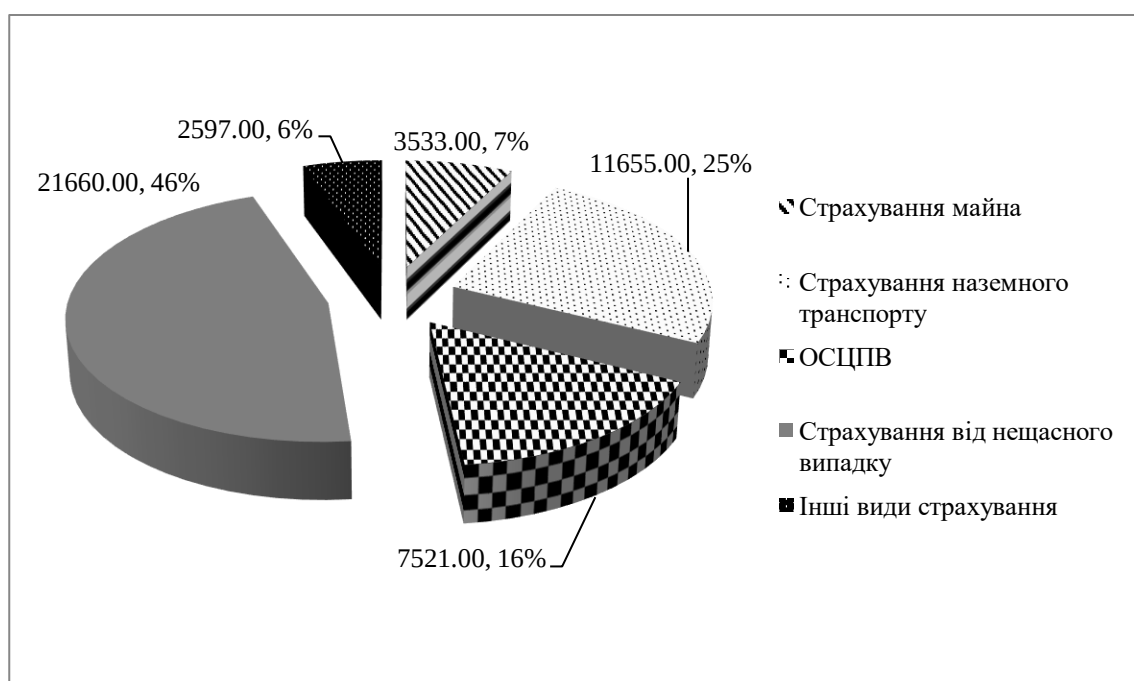

Рис. 2.9 Структура страхового портфелю за підсумками 2014 р.

У 2014р. спостерігаємо зменшення долі страхування від нещасного випадку з 46101,30 тис.грн (64%) до 21660,00 тис.грн (46%), але даний вид страхування все ще займає найбільшу частку в структурі страхового портфелю.

Спостерігаємо збільшення долі страхування наземного транспорту з 13373,20 тис.грн (18%) до 11655,00 тис.грн (25%), аналогічна ситуація із обов'язковим страхуванням цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, що у 2013р. складає 7728,80 тис.грн (11%), а у

2014 р. — 7521,00 тис.грн (16%). Страхування майна та інші види страхування збільшились на 1% та на 5% відповідно.

Розглянемо структуру страхового портфелю ПрАТ «СК «Юнівес» у 2015р. (див.рис.2.10).

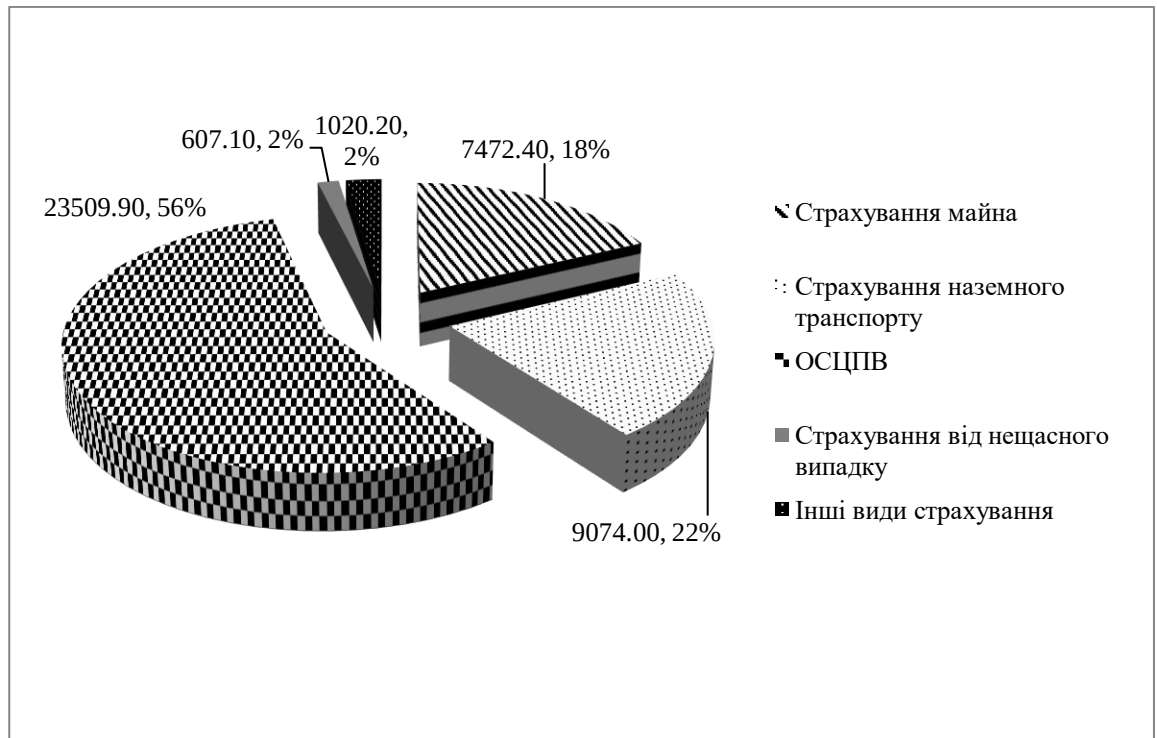

Рис. 2.10 Структура страхового портфеля за підсумками 2015 р.

Доля обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів досить різко збільшується у 2015 р., з 7521,00 тис.грн (16%) до 23509,90 тис.грн (56%), тобто на 40%.

Страхування від нещасного випадку має негативну тенденцію до зниження з 21660,00 тис.грн (46%) до 607,10 тис.грн (2%).

Спостерігаємо невелике збільшення за таким добровільним видом страхування як страхування наземного транспорту, з 11655,00 тис.грн (25%) до 9074 тис.грн (22%). Аналогічно за страхуванням майна — підвищення на 11% до рівня 18%. Інші види страхування займають невелику частку, всього 2%.

Згідно аналізу структури страхового портфеля 2015 р. отримуємо висновок щодо неефективного управління страховим портфелем ПрАТ «СК «Юнівес». Під управлінням страховим портфелем розуміється поточне

коригування структури портфеля на основі аналізу безлічі чинників, що впливають на склад всього пакету страхових ризиків, а також зміна складових частин портфеля.

Розглянемо структуру страхового портфелю ПрАТ «СК «Юнівес» у 2016р. (див.рис.2.11).

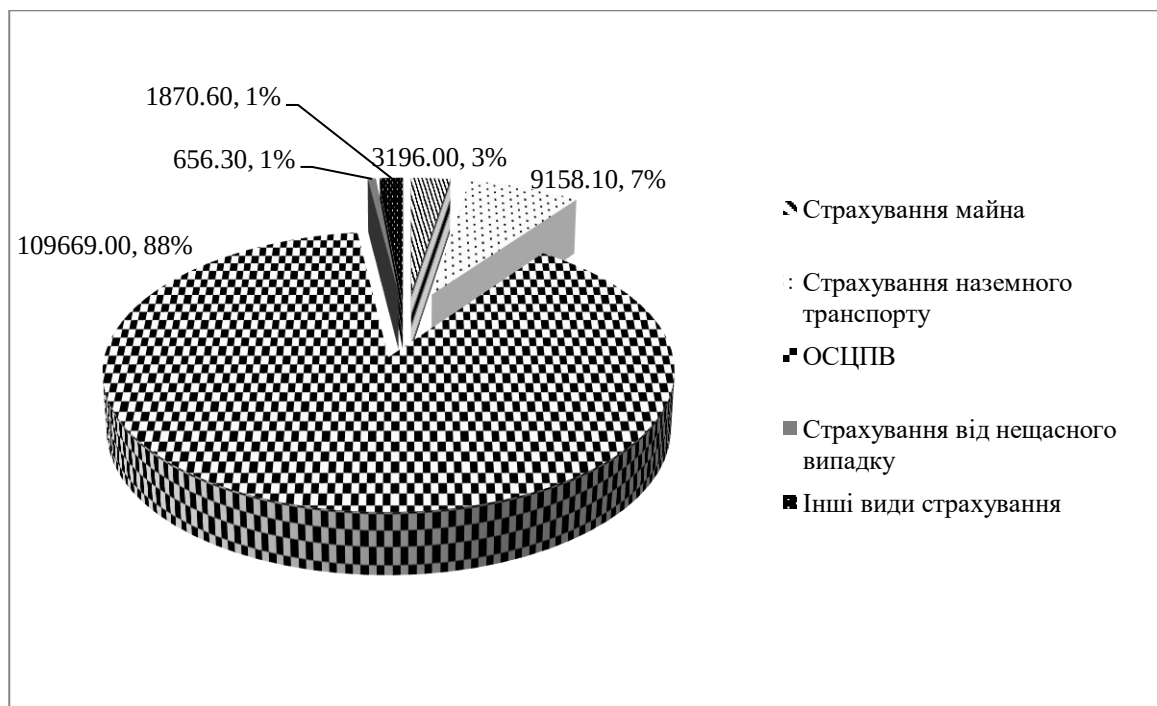

Рис. 2.11 Структура страхового портфеля за підсумками 2016 р.

Доля автострахування в системі страхових внесків компанії «Юнівес» постійно зростає. Доля обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів складає 88% у 2016р., порівнюючи з 2015 р. це рівень 56%.

Тобто маємо збільшення на 32%. Страхування наземного транспорту знижується з 9074 тис.грн (22%) до 9158,10 тис.грн (7%). Знижується також доля страхування від нещасного випадку та інших видів страхування на 1%.

Дані показники свідчать про незбалансованість страхового портфелю, оскільки ОСЦПВ займає велику долю та є достатньо збитковим видом страхування.

Шляхом формування збалансованого страхового портфеля на основі різних по збитковості видів страхування можна змінити ситуацію. Це можна зробити збільшуючи питому вагу інших видів страхування.

Розглянемо окремо по кожному виду страхування зміни в структурі страхового портфелю ПрАТ «СК «Юнівес» у 2017р. (див.рис.2.12).

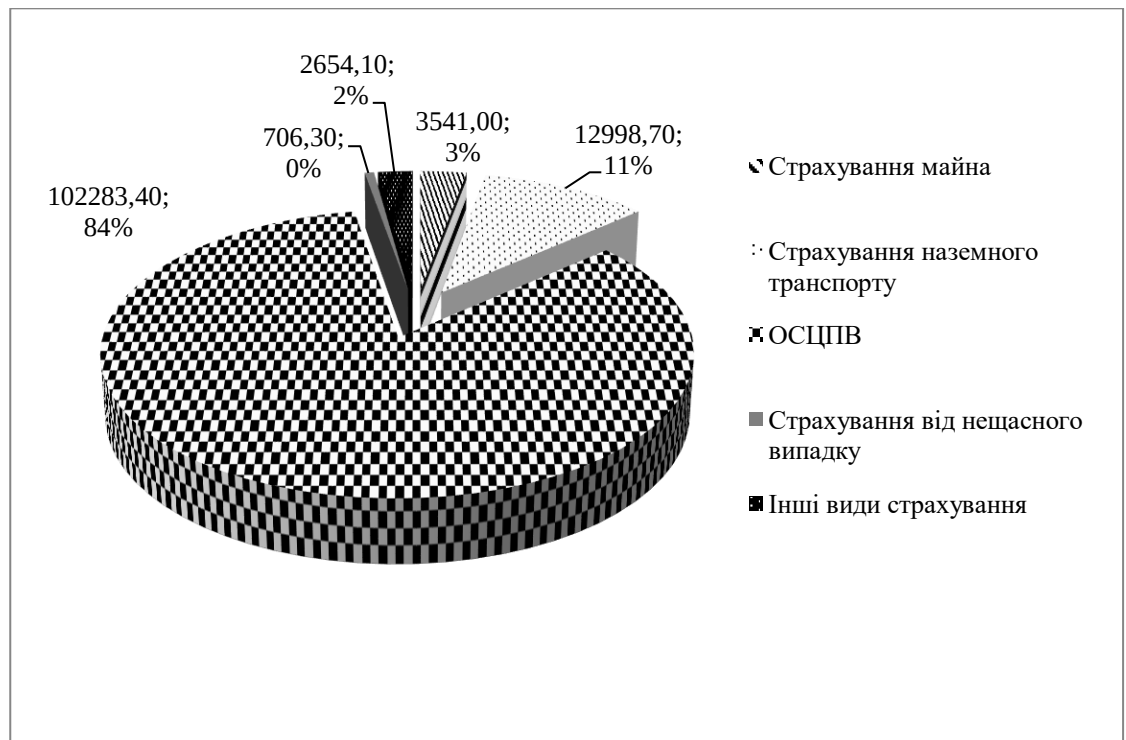

Рис. 2.12 Структура страхового портфеля за підсумками 2017 р.

Найбільша питома вага приходить на обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (84%), має місце невелике зменшення на 4%.

Страхування наземного транспорту питома вага на рівні 11%, страхування майна займає в страховому портфелі 3%, інші види страхування лише 2%. Страхування від нещасного випадку займає незначну долю в структурі страхового портфеля, а от у 2013 р. даний вид страхування складав 64%. З метою забезпечення платоспроможності страхова компанія повинна прагнути до створення стабільного страхового портфеля шляхом укладення якомога більшої кількості договорів з найбільшою відповідальністю за кожним ризиком.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що страховій компанії необхідно приділяти увагу саме автострахуванню. Хоча даний вид страхування приносить компанії значну частину доходу від операційної діяльності, але рівень збитковості автострахування достатньо високий. Розвиваючи інші, менш ризикові, види страхування, рівень виплат за якими нижчий, у компанії зростає можливість покривати страхові витрати по більш ризиковим видам страхування.

Таким чином, можна виділити наступні варіанти оптимізації страхового портфелю компанії:

а) збалансування структури страхового портфелю: за рахунок збільшення надходжень по одним менш ризиковим видам страхування для покриття витрат по більш ризиковим;

б) продаж більш рентабельних страхових продуктів з менш рентабельними;

в) проведення виваженої андеррайтерської політики, а саме:

- 1) проведення сегментації ринку – по окремим об'єктам страхування, за групами клієнтів (юридичні особи, фізичні особи, галузі діяльності страхувальника), за рентабельністю видів страхування;
- 2) створення нових програм та розвиток і удосконалення існуючих програм страхування з врахуванням індивідуальних особливостей страхувальника;
- 3) впровадження систем «бонус-малус» за окремими страховими продуктами (знижок та надбавок);
- 4) дослідження збиткових видів страхування, виявляючи основні аспекти зниження їх рівня збитковості;

г) передача частки відповідальності за договорами страхування в перестраховування за найбільш ризиковими видами страхування;

д) перерахунок страхових тарифів з врахуванням страхової статистики по збитковим видам страхування компанії.

Вдосконалення структури страхового портфелю буде сприяти підвищенню фінансової стійкості страхової компанії та вдосконалення планування надходжень.

Згідно проведеного розрахунку оцінки фінансової стійкості ми отримали результат, що страхова компанія «Юнівес» має стійкий фінансовий стан, оскільки коефіцієнти стійкості та ліквідності відповідають нормативним та перевищують у декілька разів за період 2013-2017рр.

Ми перевірили, чи дотримується страхова компанія умов забезпечення платоспроможності, що встановлено на законодавчому рівні: наявність сплаченого статутного фонду, достатній обсяг страхових резервів для здійснення майбутніх відшкодувань, перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним. Згідно проведеного аналізу платоспроможність ПрАТ «СК «Юнівес» знаходиться на високому рівні.

Також було проведено аналіз структури страхового портфеля ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017 рр. Особливо було відзначено велику питому вагу ОСЦПВ у портфелі страховика, що є нагальною проблемою. ПрАТ «СК «Юнівес» має можливості для розвитку інших, не менш перспективних видів страхування, як страхування від нещасного випадку, добровільне страхування техніки, а також фінансових ризиків.

З метою забезпечення платоспроможності страхова компанія повинна прагнути до створення стабільного страхового портфеля шляхом укладення якомога більшої кількості договорів з найбільшою відповідальністю за кожним ризиком.

Страхова компанія повинна підтримувати належний рівень стійкості, надійності та платоспроможності за допомогою аналізу основних економічних показників, коефіцієнтів та статистичної обробки даних і їх подальшого аналізу. Це сприяє вдосконаленню та оптимізації фінансового стану страховика.

2.4. Аналіз фінансового стану ПрАТ «СК «Юнівес» за допомогою тестів раннього попередження

Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України було затверджено "Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків" від 17.03.2005 р., № 3755, які розроблено з метою своєчасного виявлення ризиків у діяльності страховиків [11].

За тестами раннього попередження проведемо аналіз показників згідно з методикою Держфінпослуг на прикладі даних, які надані ПрАТ «СК «Юнівес».

Тести раннього попередження – це система порівняння фактичних фінансових показників діяльності страховиків з визначеними Держфінпослуг показниками, їх узагальнення та оцінка ризиків діяльності страховиків. Відповідно до Рекомендацій здійснюється аналіз капіталу, активів, перестраховування, страхових резервів, дохідності, ліквідності і надається відповідна оцінка [11].

Такі тести використовуються для аналізу та оцінки фінансового стану страхових організацій у багатьох західноєвропейських країнах і вважаються зручним та дієвим аналітичним інструментом.

Показники розраховуються відповідно до наступної таблиці (див.табл.2.9):

Таблиця 2.9

Метод розрахунку показників тестів раннього попередження

Показник	Метод розрахунку	Оціночна шкала
1	2	3
Показник дебіторської заборгованості	$ПДЗ = 100 \% \times (\text{Дебіторська заборгованість}) / (\text{Капітал})$	1. $0 \leq ПДЗ < 50$ 2. $50 \leq ПДЗ < 75$ 3. $75 \leq ПДЗ < 100$ 4. $100 \leq ПДЗ$
Показник ліквідності активів	$ПЛА = 100 \% \times (\text{Високоліквідні активи}) / (\text{Зобов'язання})$	1. $95 \leq ПЛА$ 2. $80 \leq ПЛА < 95$ 3. $65 \leq ПЛА < 80$ 4. $ПЛА < 65$

Продовж. табл. 2.9

1	2	3
Показник ризику страхування	$\text{ПРС} = 100 \% \times (\text{Сума чистих премій за всіма полісами}) / (\text{Капітал})$	1. $\text{ПРС} \leq 100$ 2. $100 < \text{ПРС} \leq 200$ 3. $200 < \text{ПРС} \leq 300$ 4. $300 < \text{ПРС}$
Зворотний показник платоспроможності	$\text{ЗПП} = 100 \times (\text{Загальна сума зобов'язань}) / (\text{Капітал})$	1. $0 < \text{ЗПП} \leq 20$ 2. $20 < \text{ЗПП} \leq 50$ 3. $50 < \text{ЗПП} \leq 75$ 4. $75 < \text{ЗПП}, \text{ЗПП} \leq 0$
Показник доходності	$\text{ПД} = 100 \times (\text{Чистий прибуток}) / (\text{Капітал})$	1. $50 < \text{ПД}$ 2. $25 < \text{ПД} \leq 50$ 3. $0 \leq \text{ПД} \leq 25$ 4. $\text{ПД} < 0$
Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	$\text{ПА} = 100 \times (\text{Виплати і витрати}) / (\text{Сума чистих зароблених премій})$	1. $\text{ПА} \leq 50$ 2. $50 < \text{ПА} \leq 100$ 3. $100 < \text{ПА} \leq 110$ 4. $110 < \text{ПА}$
Показник змін у капіталі	$\text{ПЗК} = 100 \times (\text{Капітал (t)}) / (\text{Капітал (t-1)}) - 1$	1. $10 < \text{ПЗК}$ 2. $5 < \text{ПЗК} \leq 10$ 3. $0 < \text{ПЗК} \leq 5$ 4. $\text{ПЗК} \leq 0$
Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	$\text{ПЗЧП} = 100 \times ((\text{Сума чистих премій (t)}) / (\text{Сума чистих премій (t-1)}) - 1)$	1. $40 \leq \text{ПЗЧП}$ 2. $33 \leq \text{ПЗЧП} < 40$ 3. $10 \leq \text{ПЗЧП} < 33$ 4. $\text{ПЗЧП} < 10$
Показник незалежності від перестраховування	$\text{ПНП} = 100 \times (\text{Чиста сума премій по всіх полісах}) / (\text{Валова сума премій по всіх полісах})$	1. $80 \leq \text{ПЗП}$ 2. $65 \leq \text{ПЗП} < 80$ 3. $50 \leq \text{ПЗП} < 65$ 4. $\text{ПЗП} < 50$
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	$\text{ПВРК} = 100 \% \times (\text{Чисті страхові резерви}) / (\text{Капітал})$	1. $0 < \text{ПВРК} \leq 50$ 2. $50 < \text{ПВРК} \leq 75$ 3. $75 < \text{ПВРК} \leq 100$ 4. $100 < \text{ПВРК}, \text{ПВРК} \leq 0$
Показник доходності інвестицій	$\text{ПДІ} = 100 \% \times (\text{Прибуток від фінансової діяльності}) / (\text{Середній обсяг фінансових інвестицій протягом року})$	1. $10 \leq \text{ПДІ}$ 2. $5 \leq \text{ПДІ} < 10$ 3. $0 \leq \text{ПДІ} < 5$ 4. $\text{ПДІ} < 0$

Показники, що використовуються у якості тестів раннього попередження, можна згрупувати у 3 групи.

Група 1. Показники, що характеризують склад та структуру активів страховика та взаємозв'язок між активами та зобов'язаннями:

— показник дебіторської заборгованості, який показує співвідношення між дебіторською заборгованістю і чистим капіталом страховика; цей показник можна вважати таким, що якісно характеризує структуру активів страховика;

— показник ліквідності активів (відношення високоліквідних активів до зобов'язань), який визначає, яка частка зобов'язань страховика покривається високоліквідними активами; низьке значення цього показника означає недостатню ліквідність страхової компанії, що є дуже небезпечним з огляду на необхідність майже негайно відповідати за своїми страховими зобов'язаннями;

— зворотний показник платоспроможності, який показує співвідношення між загальною сумою зобов'язань і можливістю їх покриття власними активами, вільними від зобов'язань (тобто чистим капіталом);

Група 2. Показники ефективності страхової діяльності:

— показник ризику страхування, який уособлює співвідношення суми чистих премій страховика і чистого капіталу; цей показник характеризує обсяги страхової діяльності у порівнянні із реальними можливостями страховика відповідати за страховими зобов'язаннями власними вільними коштами;

— показник обсягів страхування (андерайтингу), який показує співвідношення між витратами страхової компанії на відшкодування збитків (включаючи страхові виплати), і сумою чистих зароблених премій; цей показник можна вважати показником ефективності страхової діяльності, він є дуже схожим на показник, який у вітчизняній практиці має назву «рівень виплат» і розраховується як відношення страхових виплат до страхових премій;

— показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами, який відображає темпи приросту величини чистих премій страховика протягом року;

— показник незалежності від перестраховування, який показує співвідношення між сумою чистих премій за всіма страховими полісами і сумою валових премій за цими ж страховими полісами; чим більшим є цей показник, тим більш незалежною від перестраховування є страхова організація;

— показник відношення чистих страхових резервів до капіталу, який характеризує співвідношення між страховими зобов'язаннями страховика (їх уособлюють страхові резерви) і величиною чистого капіталу страховика; цей показник є близьким до показника «ризик страхування».

Група 3. Показники дохідності та рентабельності (ділової активності):

— показник дохідності, який показує суму чистого прибутку на одиницю чистого капіталу страховика; можна говорити про те, що це — показник рентабельності чистого капіталу страхової організації, він унаочнює «віддачу» власного капіталу страховика і дає зрозуміти, скільки гривень прибутку дає кожна гривня власних коштів страховика;

— показник змін у капіталі, який відображає темпи приросту чистого капіталу страховика протягом року, тобто свідчить про зростання ринкової вартості страхової організації;

— показник дохідності інвестицій, який характеризує рентабельність фінансових вкладень страхової компанії і виражається співвідношенням між прибутком страховика від фінансової діяльності та середньорічним обсягом фінансових інвестицій.

Фактична оцінка кожного зазначеного показника визначається шляхом порівняння розрахункового значення показника з відповідною шкалою значень (окремо для страховиків, що здійснюють страхування життя, та для страховиків, що здійснюють загальне страхування).

Шкалу значень затверджено вже зазначеним Розпорядженням Держфінпослуг.

Зрозуміло, що кожний із зазначених показників по-різному впливає на фінансову надійність страхової організації. Для того, щоб відповідним чином оцінити ступінь цього впливу, методика Держфінпослуг передбачає коригувальні коефіцієнти, які виконують роль вагів стосовно до фінансових показників.

Загальна оцінка фінансової надійності визначається як сума фактичних оцінок за окремими показниками, помножених на відповідні коефіцієнти (тобто, враховуючи їхню вагу).

Ця оцінка визначається по-різному для компаній, що здійснюють страхування життя і компаній, що здійснюють загальне (ризикове) страхування. ПрАТ «СК «Юнівес» є компанією, що займається ризиковими видами страхування.

Дані, які використовуються при розрахунку показників тестів раннього попередження, їх зміст та порядок розрахунку на прикладі ПрАТ «СК «Юнівес» наведені в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

**Розрахунок первинних показників тестів раннього попередження
ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017 рр.**

Показники	Зміст	Формула	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Капітал, чистий капітал	Активи по балансу за вирахуванням нематеріальних активів та зобов'язань по балансу	Ф.1 р. 1300-1000-1595-1695-1700-1800	42659	55014	52623	76654	81236
Високоліквідні активи	Грошові кошти та їх еквіваленти	Ф.1 р. 1165	35126	17258	17989	22369	18010
Зобов'язання, загальна сума зобов'язань	Зобов'язання по балансу	Ф.1 р. 1595+1695+1700+1800	28935	15724	23044	75235	64033
Дебіторська заборгованість	Всі види дебіторської заборгованості відповідно до балансу	Ф.1 р. 1125+1130+1140+1155	7676	7654	8101	21749	27913
Валова сума премій за всіма полісами	Валовий обсяг зібраних премій за всіма полісами	Ф.2 р. 2011	72152	46966	41684	124550	122184
Сума чистих премій	Валовий обсяг зібраних премій за вирахуванням частки, належної перестраховикам	Ф.2 р. 2011-2012	65662	39707	36615	120933	120153
Сума чистих зароблених премій	Дохід від реалізації послуг з видів страхування, інших, ніж страхування життя	Ф.2 р. 2000	54127	52630	30430	83312	134118
Чистий прибуток (або збиток)	Чистий прибуток (збиток) відповідно до звіту	Ф.2 р. 2350 (або 2355)	925	4680	613	-6295	-8689
Виплати і витрати	Страхові виплати та відшкодування, витрати, пов'язані з врегулюванням страхових випадків, збільшені на суму резервів збитків на кінець звітного періоду та зменшені на суму резервів збитків на початок звітного періоду	Ф.2 р. 2070+2050+2110	54284	47408	16518	38614	80615
Прибуток від фін. діяльності	Дохід від участі в капіталі та ін. фінансові доходи за вирахуванням витрат від участі в капіталі та ін.фін. витрати	Ф.2 р. 2200+2220+2240-2250-2255-2270	2072	2920	-1843	-5150	257

Продовж.табл.2.10

1	2	3	4	5	6	7	8
Середній обсяг фін. інвестицій протягом року	Сума довгострокових фінансових інвестицій, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств, та інших фінансових інвестицій та поточних фінансових інвестицій на початок і кінець звітного періоду, поділена на два	$\Phi.1 \text{ р. } (1030(\Pi)+1035(\Pi)+1160(\Pi)+1030(\text{K})+1035(\text{K})+1160(\text{K})) / 2)$	27530	30774	38888	30468	34582
Чисті страхові резерви	Страхові резерви за балансом за вирахуванням частки перестраховиків у страхових резервах	$\Phi.1 \text{ р. } 1530-1180$	25014	12589	19251	63788	61773

Для попередньої оцінки фінансової надійності було розраховано первинні показники тестів раннього попередження (капітал, високліквідні активи, зобов'язання, дебіторська заборгованість, валова сума премій, сума чистих премій, сума чистих зароблених премій, виплати і витрати, прибуток від фінансової діяльності, середній обсяг фінансових інвестицій протягом року, чисті страхові резерви). Кожен з показників має певну формулу, в якій використовуються дані з фінансових звітностей за 2013-2017 рр.

Найбільш вагомими показниками, які впливають на фінансову стійкість як компаній зі страхування життя, так і компаній із загального страхування, є три: зворотний показник платоспроможності, показник незалежності від перестраховування, показник ліквідності активів.

Для «нелайфових» страховиків таким показником також є показник відношення чистих страхових резервів до капіталу. Решта показників характеризуються не таким значним впливом на фінансову надійність страховиків, що є цілком природнім.

Проведемо оцінку надійності страховика за допомогою розрахунку показників тестів раннього попередження, співставлення з оціночною шкалою, отримання фактично оцінки, їх динаміки та виведення загальної оцінки. На основі загальної оцінки зможемо зробити висновки.

Таблиця 2.11

Динаміка інтегральної оцінки фінансової надійності ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017 рр.

Показник	Показник					Оціночна шкала	Оцінка					Коефіцієнт	Фактична оцінка				
	2013	2014	2015	2016	2017		2013	2014	2015	2016	2017		2013	2014	2015	2016	2017
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Показник дебіторської заборгованості	17,99	13,91	15,39	28,37	34,36	1. $0 \leq \text{ПДЗ} < 50$ 2. $50 \leq \text{ПДЗ} < 75$ 3. $75 \leq \text{ПДЗ} < 100$ 4. $100 \leq \text{ПДЗ}$	1	1	1	1	1	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
Показник ліквідності активів	121,40	109,76	78,06	29,73	28,13	1. $95 \leq \text{ПЛА}$ 2. $80 \leq \text{ПЛА} < 95$ 3. $65 \leq \text{ПЛА} < 80$ 4. $\text{ПЛА} < 65$.	1	1	3	4	4	0,10	0,10	0,10	0,30	0,40	0,40
Показник ризику страхування	153,92	72,18	69,58	157,76	147,91	1. $\text{ПРС} \leq 100$ 2. $100 < \text{ПРС} \leq 200$ 3. $200 < \text{ПРС} \leq 300$ 4. $300 < \text{ПРС}$	2	1	1	2	2	0,06	0,12	0,06	0,06	0,12	0,12
Зворотний показник платоспроможності	67,83	28,58	43,79	98,15	78,82	1. $0 < \text{ЗПП} \leq 20$ 2. $20 < \text{ЗПП} \leq 50$ 3. $50 < \text{ЗПП} \leq 75$ 4. $75 < \text{ЗПП}, \text{ЗПП} \leq 0$	3	2	2	4	4	0,18	0,54	0,36	0,36	0,72	0,72
Показник доходності	2,17	8,51	1,16	-8,21	-10,70	1. $50 < \text{ПД}$ 2. $25 < \text{ПД} \leq 50$ 3. $0 \leq \text{ПД} \leq 25$ 4. $\text{ПД} < 0$	3	3	3	4	4	0,06	0,18	0,18	0,18	0,24	0,24

Продовж. табл.2.11

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	100,29	90,08	54,28	46,35	60,11	1. ПА ≤50 2. 50 < ПА ≤100 3. 100 < ПА ≤110 4. 110 < ПА	3	2	2	1	2	0,06	0,18	0,12	0,12	0,06	0,12
Показник змін у капіталі	2,19	28,96	-4,35	45,67	5,98	1. 10 < ПЗК 2. 5 < ПЗК ≤10 3. 0 < ПЗК ≤5 4. ПЗК ≤0	3	1	4	1	2	0,06	0,18	0,06	0,24	0,06	0,12
Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	-51,78	65,37	8,44	-69,72	0,65	1. 40 ≤ПЗЧП 2. 33 ≤ПЗЧП <40 3. 10 ≤ПЗЧП <33 4. ПЗЧП < 10	4	1	4	4	4	0,06	0,24	0,06	0,24	0,24	0,24
Показник незалежності від перестраховування	91,01	84,54	87,84	97,10	98,34	1. 80 ≤ПЗП 2. 65 ≤ПЗП <80 3. 50 ≤ПЗП <65 4. ПЗП <50	1	1	1	1	1	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	58,64	22,88	36,58	83,22	76,04	1. 0 < ПВРК ≤50 2. 50 < ПВРК ≤75 3. 75 < ПВРК ≤100 4. 100 < ПВРК, ПВРК <=0	2	2	1	3	3	0,16	0,32	0,16	0,16	0,48	0,48
Показник доходності інвестицій	7,53	9,49	-4,74	-16,90	0,74	1. 10 ≤ПДІ 2. 5 ≤ПДІЗ <10 3. 0 ≤ПДІ <5 4. ПДІ <0	2	2	4	4	3	0,04	0,08	0,08	0,16	0,16	0,12
	Загальна оцінка												2,16	1,4	2,04	2,7	2,78

Фактична оцінка кожного показника визначається шляхом порівняння розрахованого значення показника з відповідною шкалою значень, наведеною у табл. Оцінки виставляються по 4-бальній системі в залежності від діапазону, в який потрапило значення відповідного показника.

На основі проведених тестів раннього попередження страховики можуть отримати такі оцінки:

- «1» (стійка) – фінансові показники знаходяться на високому рівні;
- «2» (задовільна) – відсутні серйозні проблеми, фінансові показники знаходяться на середньому рівні;
- «3» (гранична) – фінансовий стан викликає побоювання, фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній;
- «4» (незадовільна) – вважається неприпустимим, фінансовий стан є дуже нестабільним.

Загальна оцінка округлюється до цілого числа за загальними правилами округлення.

Згідно табл.2.11 за допомогою тестів раннього попередження ми отримали інтегральну оцінку фінансової надійності ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013-2017 рр. Проаналізуємо отримані загальні оцінки за кожним роком.

У 2013р. страхова компанія отримала загальну оцінку «2,16», що за загальними правилами округлення округлюється до «2». Це значить, що оцінка є задовільною, відсутні серйозні проблеми, фінансові показники знаходяться на середньому рівні.

У 2014 р. ПрАТ «СК «Юнівес» отримала загальну оцінку «1,4», що за загальними правилами округлення округлюється до «1». Згідно Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України "Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків" дана оцінка трактується як високий рівень фінансової надійності компанії.

ПрАТ «СК «Юнівес» отримала у 2015р. загальну оцінку «2,04», що за загальними правилами округлення округлюється до «2». Дана загальна оцінка

означає, що страхова компанія має задовільний фінансовий стан, фінансові показники знаходяться на середньому рівні.

У 2016р. загальна оцінка за тестами раннього попередження складає «2,7», що за загальними правилами округлення округлюється до «3». Згідно Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України "Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків" ця загальна оцінка є граничною.

Результати тестів раннього попередження для ПрАТ «СК «Юнівес» у 2017р. є також доволі негативними, страхова компанія отримала оцінку "2,78", що за загальними правилами округлення округлюється до «3». Така оцінка є граничною, а це означає, що фінансовий стан викликає побоювання, фінансові показники знаходяться на рівні значно нижчому за середній [11].

Маємо висновок згідно аналізу інтегральної оцінки за тестами раннього попередження, що у 2014р. ПрАТ «СК «Юнівес» отримала найкращий показник, у 2013р. та 2015р. оцінки були на задовільному рівні, а вже у 2016-2017рр. маємо результат на граничному рівні. Це означає, що потрібно звернути увагу на фінансовий стан страховика.

Необхідно підкреслити, що сьогодні перевірка фінансового стану вітчизняних страховиків за допомогою тестів раннього попередження не є обов'язковою, а має характер рекомендацій. Для подальшого вдосконалення тестів раннього попередження необхідно порівняти їх з наявними системами показників, які використовуються в інших країнах для оцінки фінансової стійкості страхових компаній.

Отже, за результатами проведеного аналізу показників фінансового стану ПрАТ «СК «Юнівес» маємо позитивну динаміку збільшення основних показників за 2016-2017рр.(особливо за кількістю договорів та рівню виплат), за деякими показниками спостерігаємо негативну тенденцію у 2013р.,пов'язану із воєнним конфліктом на Сході України та економічною нестабільністю в країні та на страховому ринку зокрема.

Згідно аналізу за 2013-2017рр. динаміки розрахованих коефіцієнтів ліквідності (коефіцієнт загальної ліквідності; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт абсолютної ліквідності) та фінансової стійкості (коефіцієнт автономії; коефіцієнт фінансування; коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами) СК «Юнівес» підтверджує статус фінансово стійкої та надійної компанії. Більшість показників перевищували нормативний рівень в декілька разів, показуючи позитивні тенденції.

Стосовно платоспроможності та надійності можна дійти висновку, що страхова компанія дотримується всіх вимог Закону України «Про страхування», а саме — наявності сплаченого статутного фонду та наявності гарантійного фонду страховика; наявності страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань; перевищення фактичного запасу платоспроможності страховика над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності) та є дійсно фінансово стабільною та надійною.

Одним із ключових моментів є незбалансованість страхового портфеля компанії. Найбільша питома вага приходить на обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (84%). Хоча даний вид страхування приносить компанії значну частину доходу від операційної діяльності, але рівень збитковості автострахування достатньо високий.

Розвиваючи інші, менш ризикові, види страхування, рівень виплат за якими нижчий, у компанії зростає можливість покривати страхові витрати по більш ризиковим видам страхування.

Також ПрАТ «СК «Юнівес» виконує такі умови забезпечення стабільної діяльності страховика як достатність власного капіталу, врівноважена тарифна політика, наявність програми перестрахування, адекватні методи формування страхових резервів, високий рівень платоспроможності та фінансової стійкості.

Для поліпшення показників фінансового стану страховика необхідно створити певні умови, зокрема: розвиток та розширення всіх видів страхування завдяки впровадженню європейських та світових технологій; впровадження

нових видів страхових послуг; максимальний обсяг охоплення ринку, повне обслуговування потреб клієнтів, лідерство у питаннях зниження собівартості страхових премій; зміцнення та вдосконалення організаційно-територіальної мережі; впровадити ефективну систему перестраховування.

З викладеного випливає, що стійким можна вважати такий фінансовий стан страхової організації, на якому не позначається різко чи катастрофічно погіршення показників зовнішнього чи внутрішнього середовища. Стійкість має місце тоді, коли після зміни якогось фактора стан страхової компанії відновлюється або поліпшується шляхом включення системи адекватного мобільного реагування.

Якщо компанія є фінансово стійкою щодо якогось одного фактора, це не означає, що вона є такою самою щодо інших факторів. Найчастіше стійкість стосується одного, двох чи декількох факторів.

Таким чином, чим більшим є число факторів, стосовно яких вона стійка, тим вищим буде ступінь її фінансової стійкості в цілому. Стійкий фінансовий стан забезпечується правильним регулюванням, прогнозуванням та управлінням.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ З МЕТОЮ ЕФЕКТИВНОГО І СТАЛОГО РОЗВИТКУ

3.1. Удосконалення оцінки результатів діяльності та фінансового стану страхових компаній в Україні із врахуванням зарубіжного досвіду

У сучасних умовах розвитку ринку фінансових послуг страхова діяльність перебуває у стадії жорсткої конкурентної боротьби, а індикатором конкурентоспроможності виступають результати фінансової діяльності. Тому стійкий фінансовий стан страховика є запорукою його розвитку в умовах ринкової економіки [16, с. 45].

Фінансова стабільність страхового ринку, зокрема страхових компаній, має важливе значення з огляду на місце цього сектору в економіці країни. Успіх компанії безпосередньо залежить від рівня захисту її фінансів. Як показує практика, для порушення стійкості і доведення організації до кризового стану з метою захоплення чи знищення компанії ззовні витрачаються зовсім незначні грошові суми порівняно з тим, що отримується в результаті. Крім того, різні зловживання з боку клієнтів, що особливо поширені у страховому бізнесі, можуть звести нанівець усі досягнення страхової компанії [4].

Найважливішою характеристикою фінансового стану страховика є її фінансова надійність для страхувальників. Саме з цієї причини страхові компанії в Україні є об'єктом постійного нагляду та контролю з боку держави через регулятивну діяльність спеціального уповноваженого органу в особі Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг [7, с. 86].

Страхова компанія як суб'єкт господарської діяльності вступає у фінансові відносини з фізичними і юридичними особами, яких цікавить, насамперед, фінансова стійкість цієї компанії як основний фактор її діяльності. Фінансова стійкість страховиків і методи її забезпечення становлять

теоретичний і практичний інтерес для потенційних споживачів страхових послуг. Однак фахівцями, у роботах яких наведено огляд страхового ринку України та інших країн, неодноразово відзначався недостатній рівень фінансової стійкості вітчизняних страхових компаній.

Така ситуація зумовлена тим, що донедавна страхування в Україні і країнах ближнього зарубіжжя здійснювалося у вигляді державної монополії, тобто було відсутнє ринкове середовище, що визначає діяльність в умовах конкуренції. Проблема фінансової стійкості і платоспроможності страхових компаній виникла тільки при переході України до ринкової економіки, тому в теорії вітчизняного страхування цьому питанню не приділялося належної уваги.

Для того щоб підвищити фінансову стійкість на рівні страхової компанії, необхідне розроблення визначеної стратегії у вигляді ряду управлінських рішень. У межах розглянутої мети системний підхід припускає: формулювання мети управління; описання об'єкта управління; описання і вибір керуючих впливів; вироблення критеріїв оцінки якості управління; формування оптимального алгоритму управління; перевірку результативності керуючих впливів [1].

Отже, об'єктивна оцінка поточного фінансового стану страхової компанії буде залежати від добору показників для моніторингу стану об'єкта управління. Згідно з чинним страховим законодавством обов'язковим для страховиків України є розрахунок нормативу максимальної відповідальності за окремим ризиком і маржі платоспроможності, що визначається зіставленням фактичної і розрахункової нормативної платоспроможності [2].

Однак тільки на підставі розрахунку маржі платоспроможності неможливо дати повну оцінку фінансової стійкості страховика. Це пов'язано з тим, що цей показник не враховує деяких аспектів діяльності страхової організації (ліквідність активів, ефективність інвестиційної діяльності, рентабельність страхових операцій тощо). У цьому зв'язку оцінку фінансової стійкості необхідно доповнювати додатковими фінансовими коефіцієнтами.

У більшості країн світу з розвинутою фінансовою системою з метою надання споживачам найповнішої і доступної інформації про фінансову стійкість страхової компанії застосовуються рейтингові оцінки незалежних рейтингових агентств.

Світовий досвід в області складання рейтингів нараховує більш ніж сто років. За цей період сформувалися світові лідери в області присвоєння рейтингів страховикам - Moody's Investor Service Inc., Standard & Poor's Corp., Duff & Phelps Credit Rating Co, Fitch IBCA. Кожне з вищевказаних агентств використовує для оцінки фінансової стійкості страховиків свою закриту методику, побудовану на аналізі різних сторін діяльності компанії, і присвоює компанії визначений рейтинг (індекс), використовуючи звичайне сполучення цифр, прописних і малих літер.

Безумовно, присвоєння рейтингу відомим агентством за умови, що він виявиться доволі високим, буде могутнім засобом реклами і зміцнить позиції страховика на ринку. Однак діяльність закордонних рейтингових агентств на страхових ринках країн СНД обмежується надто високою вартістю їх послуг для страховиків та іншими факторами.

В області рейтингової оцінки фінансової стійкості страховиків України склалась така ситуація. Офіційним рейтингом вітчизняних страховиків є Insurance Top, який публікується у періодичній пресі, а також на сайтах www.insurancetop.com, www.uainsur.com Лігою страхових організацій України на підставі даних Українського науково-дослідного інституту «Права й економічних досліджень». Рейтинг 100 страховиків формується за такими основними показниками:

- валюта балансу і її темп росту;
- власний капітал і його частка у валюті балансу;
- обсяг зібраних страхових премій, зокрема за видами страхування;
- частка перестраховування в страхових преміях;
- страхові виплати, зокрема за видами страхування;
- рівень виплат і його темп росту;

- обсяг страхових резервів і рівень їхнього покриття інвестиційними активами і коштами;
- частка компанії в загальному обсязі страхових премій по страховому ринку;
- розмір гарантійного фонду;
- розмір і структура активів.

Однак треба відзначити, що Insurance Top не є оцінкою, оскільки передбачає тільки ранжирування компаній за величиною об'ємних показників. Безумовно, навіть така інформація є корисною в умовах досить закритого інформаційного простору вітчизняної фінансової системи. Однак з погляду потенційних споживачів страхових послуг таке ранжирування дає змогу скласти уявлення не про фінансову стійкість, а в кращому випадку про платоспроможність страховика з погляду величини власних засобів і його ділової активності (величини зібраних премій і сформованих страхових резервів). Це ранжирування не ставить метою можливість оцінки фінансової стійкості страховика.

Серед вітчизняних фахівців, що розглядали методи оцінки фінансового стану страховика, можна виділити роботи О. Селиверстова, М. Александрової, Р. Сушко, О. Ретинського та ін.

Серед іноземних вчених, які досліджують проблему визначення фінансової стійкості страховиків, можна назвати Д. Хемптона, Р. Глейзера, І. Габідуліна, С. Русіна та ін.

Розглядаючи роботи вищевказаних авторів, відзначимо відсутність єдиної думки щодо складу та методів розрахунку показників, які необхідно використовувати для оцінки фінансової стійкості.

Так, О.Селіверстов у своїй роботі пропонує використовувати на додаток до загальних абсолютних показників і показників платоспроможності такі групи показників:

- показники, що характеризують рівень ліквідності активів;
- показники, що оцінюють рівень зобов'язань за єдиним ризиком;

- показники, що характеризують частку участі перестраховиків у страхових операціях;
- показники, що характеризують інвестиційну діяльність страховиків;
- показники оцінки досягнутих фінансових результатів за звітний період [3].

М. Александрова пропонує оцінювати фінансову стійкість страховика за допомогою таких показників:

- коефіцієнта фінансової стійкості страхового фонду, розрахованого на основі зіставлення доходів та витрат по страховому фонду;
- рентабельності діяльності страховика [4].

І.Габідулін пропонує використовувати такі показники фінансової стійкості, як:

- збалансованість страхового портфеля;
- розмір прибутку від страхової діяльності;
- балансовий прибуток;
- фінансова стійкість страхового фонду;
- показник рентабельності страхових операцій;
- фінансовий та інвестиційний леверидж [5].

Треба також відзначити відсутність у більшості робіт рекомендацій щодо нормативних значень показників, на підставі яких пропонується оцінити фінансову стійкість.

Відповідно до підпункту 4 пункти 1 статті 28 Закону України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг» з метою стандартизації процедур здійснення аналізу діяльності страховиків, виявлення ризиків у їхній діяльності, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України (Держфінпослуг) у 2003 р. ухвалила затвердити Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків у виді тестів раннього попередження [6].

Тести раннього попередження – це система порівняння фактичних фінансових показників діяльності страховиків з визначеними Держфінпослуг нормативами, оцінювання показників за спеціальною шкалою та розрахунок

інтегральної оцінки з урахуванням важливості впливу того чи іншого показника на фінансову надійність компанії. Відповідно до рекомендацій здійснюється аналіз капіталу, активів, перестраховування, страхових резервів, прибутковості, ліквідності (всього 11 показників) і надається відповідна оцінка.

Оцінки виставляються за 4-бальною шкалою залежно від діапазону, у який потрапило значення відповідного показника. Фактична оцінка кожного показника визначається порівнянням розрахованого значення показника з відповідною шкалою значень (з огляду на те, якими видами страхування (життя/не життя) займається страховик). Загальна оцінка визначається як сума фактичних оцінок за окремими показниками, помножених на відповідні вагові коефіцієнти.

Необхідно підкреслити, що сьогодні перевірка фінансового стану вітчизняних страховиків за допомогою тестів раннього попередження не є обов'язковою, а має характер рекомендацій.

Для подальшого вдосконалення тестів раннього попередження необхідно порівняти їх з наявними системами показників, які використовуються в інших країнах для оцінки фінансової стійкості страхових компаній.

З метою порівняння різних систем оцінки фінансової стійкості було розглянуто методи розрахунку та нормативні значення коефіцієнтів інформаційної системи регулювання страхової діяльності (IRIS – Insurance Regulatory Information System), Національної асоціації страхових організацій США (NAIC) та Фінансової інспекції Швеції [7].

Показники тестів раннього попередження банкрутства, розроблені Держфінпослуг, було проаналізовано на предмет наявності аналогічних показників у методиках США та Швеції (див. табл.3.1).

Якщо показник, аналогічний тому, який використовується в тестах раннього попередження, наявний у методиці, проставляється “+”. Якщо аналогічного показника немає, проставляється “–”. Якщо показник наявний, але має деякі відмінності у розрахунку, проставляється “±”.

Таблиця 3.1

**Порівняння показників, які використовуються різними системами
регулювання страхової діяльності**

Показник	Показник у системі IRIS(США)	Показник у системі NAIS (США)	Показник у системі Фінансової інспекції Швеції
Показник дебіторської заборгованості	-	+ (C2)	-
Показник ліквідності активів	± (K7)	± (C1)	-
Показник ризику страхування	-	± (A1)	± (П12)
Зворотний показник платоспроможності	-	± (D2)	± (П8, П9,П10)
Показник доходності	-	-	± (П7)
Показник обсягів страхування (андеррайтингу)	± (K4)	± (B1)	± (П3)
Показник змін у капіталі	-	+ (B3)	+ (П3)
Показник змін у сумі чистих премій за всіма полісами	+ (K2)	± (A2)	± (П1)
Показник незалежності від перестрахування	-	-	+ (П5)
Показник відношення чистих страхових резервів до капіталу	± (K9)	-	-
Показник доходності інвестицій	+ (K5)	+ (B2)	-

Порівнюючи тести раннього попередження з іншими системами оцінки фінансової стійкості страховика, отримано такі результати (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Результати порівняння тестів раннього попередження з системами оцінки фінансової стійкості страховиків США та Швеції

Система оцінки фінансової стійкості страховика	Кількість показників, методика розрахунку яких повністю збігається	Кількість показників, методика розрахунку яких має деякі особливості	Кількість показників, методика розрахунку яких не збігається
IRIS	2 з 11	3 з 11	6 з 11
NAIS	3 з 11	5 з 11	3 з 11
Фінансова інспекція Швеції	2 з 11	5 з 11	4 з 11

Найістотніші відмінності у розрахунку показників за різними системами, на думку автора, полягають у такому.

а) основою для розрахунку більшості коефіцієнтів (7 із 11) у системі IRIS є чистий прибуток, тоді як у системі NAIS та шведської системі – власний капітал. В тестах раннього попередження більшість коефіцієнтів розраховується на основі так званого капіталу, під яким розуміють чисті активи, тобто активи за балансом за вирахуванням нематеріальних активів та зобов'язань за балансом [2].

б) у системі NAIS та шведської системи використовується поняття нетто-премії, тоді як показники системи IRIS та тести раннього попередження використовують для розрахунку чисті (або чисті зароблені) премій. Відзначимо, що у вітчизняному законодавстві та у звітності страховиків відсутнє поняття нетто-премія, хоча воно і використовується у періодиці та серед експертів. Під нетто-премією найчастіше розуміють частину страхової премії, яка спрямовується виключно на страхові виплати, тобто премію без урахування частини, що спрямовується на покриття накладних витрат страховика [4]. Під чистими преміями, згідно з [2], необхідно розуміти премії, за винятком сплачених перестраховиком.

Крім того, можна відзначити деякі відмінності у шкалі нормативних значень:

За тестами раннього попередження чисті премії не можуть перевищувати капітал більш ніж у 1–2 рази, тоді як за шведською системою та системою NAIS припустимим є перевищення у 2,6 – 3 рази.

За шведською системою зобов'язання страховика у вигляді технічних резервів можуть перевищувати власний капітал у 3,5 рази, тоді як в Україні зобов'язання не можуть перевищувати 20% капіталу.

Зміни у капіталі, з погляду Держфінпослуг, можуть бути тільки позитивними (приріст повинен становити не менш ніж 10 % за рік), відсутнє обмеження щодо верхньої межі. З погляду систем США та Швеції зміни можуть також бути негативними (але не більш ніж 10 – 20 % за рік), також встановлюється верхня межа (приріст не повинен перевищувати 20 – 50 % за рік).

Зміни у сумі чистих (або чистих зароблених) премій, згідно з тестами раннього попередження, повинні бути тільки позитивними (приріст – не менш ніж 33 % за рік), верхня межа відсутня. Згідно з моделями Швеції та США, приріст може бути негативним (не більш ніж 33 % за рік). Верхня межа приросту – теж 33 %.

У США та Швеції незалежність компаній від перестрахування може становити від 50 до 100 %. В Україні компанії, які передають в перестрахування менш ніж 15 % премій, отримають незадовільну оцінку.

За результатами дослідження можна зробити такі висновки.

- найбільшу кількість спільних рис тести раннього попередження мають з системою NAIS (США). 8 показників тестів з 11 розраховуються аналогічно до показників системи NAIS;

- потребують чіткішого визначення та розмежування терміни нетто-премії та чистих премій. Недосконалість термінології може призвести до значних розбіжностей у розрахунках та оцінках фінансової стійкості страховика;

- потребують перегляду норматив щодо незадовільної оцінки, яку отримують компанії, що передають у перестрахування менш ніж 15%

страхових премій. Експерти негативно поставилися до такого обмеження та назвали його незрозумілим [8]. Дійсно, у такий спосіб компанія, що передає в перестраховування 16% премій, отримає оцінку “відмінно”, а компанія, що перестраховує на 1% менше, отримає оцінку “незадовільно”. Треба відзначити, що у тестах раннього попередження в загальній оцінці фінансової стійкості цей показник має один з найбільших вагових коефіцієнтів.

Це неминуче призведе до істотних розбіжностей у оцінках фінансової стійкості компаній, що перестраховують майже однакову частку зобов’язань.

Як перспективу подальших досліджень треба відзначити, що у системі NAIS та шведській системі, а також у тестах раннього попередження відсутній показник, що характеризує операції перестраховування з позиції їхньої ефективності. На відміну від вищеназваних систем, у IRIS існує показник, що характеризує співвідношення чистого прибутку від операцій з перестраховування та чистого прибутку компанії.

Перестраховування є важливим з погляду забезпечення фінансової стійкості страховика. Але позитивний вплив на фінансовий стан компанії буде забезпечуватись тільки коли ця операція є ефективною, тобто простежується співвідношення між досягнутим від операції ефектом та витратами на здійснення операції. Тож доповнення тестів раннього попередження показником, що характеризує ефективність перестраховування, є доцільним з погляду забезпечення оцінки всіх аспектів діяльності компанії.

Для ефективного запровадження системи пруденційного нагляду пропонується класифікувати страховиків за рівнем ризику на основі кластерного аналізу за сьома показниками, кожний з яких набуває якісного значення, що характеризує фінансову стабільність страхової компанії як надійну (оцінка «1»), задовільну (оцінка «2») або небезпечну (оцінка «3»).

Опишемо докладно алгоритм обчислення рейтингових балів страхових компаній за оптимізованою методикою та суть внесених змін. Нижче наведено перелік проміжних показників та формули їх розрахунку. Отже, на основі

проаналізованих даних наведемо удосконалену методику тестів раннього попередження.

Якісні значення показників для аналізу страхової діяльності, наведених у табл., встановлені за рекомендаціями інформаційної системи регулювання страхової діяльності «IRIS» (США), коефіцієнтами системи Національної асоціації страхових організацій США (NAIS) та Фінансової інспекції Швеції з урахуванням особливостей фінансового ринку України.

Таблиця 3.3

Якісні значення показників для аналізу страхової діяльності

№	Показник	Якісне значення показника (бальна оцінка)
N ₁	Співвідношення чистої страхової премії та чистого прибутку	1. $10\% \leq N_1 \leq 300\%$ 2. $300\% < N_1 \leq 1000\%$ або $0\% \leq N_1 \leq 10\%$ 3. $N_1 < 0\%$ або $N_1 > 1000\%$
N ₂	Коефіцієнт руху чистої премії	1. $-33\% \leq N_2 \leq 100\%$ 2. $100\% < N_2 \leq 200\%$ або $-50\% \leq N_2 < -33\%$ 3. $N_2 < -50\%$ або $N_2 > 200\%$
N ₃	Рівень виплат	1. $10\% \leq N_3 \leq 80\%$ 2. $0\% \leq N_3 < 10\%$ або $80\% < N_3 \leq 90\%$ 3. $N_3 > 90\%$
N ₄	Частка чистих страхових платежів	1. $50\% \leq N_4 \leq 100\%$ 2. $25\% \leq N_4 < 50\%$ 3. $0\% \leq N_4 < 25\%$
N ₅	Рівень достатності покриття	1. $N_5 > 50\%$ 2. $0\% \leq N_5 < 50\%$ 3. $N_5 < 0\%$
N ₆	Співвідношення технічних резервів і власного капіталу	1. $0\% \leq N_6 < 150\%$ 2. $150\% \leq N_6 \leq 200\%$ 3. $N_6 > 200\%$
N ₇	Коефіцієнт зміни власного капіталу	1. $N_7 > 0\%$ 2. $-10\% \leq N_6 \leq 0\%$ 3. $N_7 < -10\%$

Потрібно розраховувати кожен з показників для того, щоб в кінці отримати загальну оцінку, яка визначає рівень фінансової стабільності кожної страхової компанії (від «1» до «3»).

Аналіз показав, що державним регулятором шкала оцінок ризиків вибрана недостатньо обґрунтовано, оскільки показники тестів раннього попередження “Рекомендацій щодо аналізу діяльності страховиків” Держфінпослуг суперечать світовому досвіду, не враховані особливості вітчизняного страхового ринку, який має набагато швидші темпи зростання, ніж інші ринки розвинутих країн, має нижчу капіталізацію, ніж західні компанії, відмінний та обмежений під час застосування технологій страхування.

Запропоноване методичне забезпечення Держфінпослуг дасть змогу посилити дієве регулювання страхової діяльності, здійснювати ефективний нагляд за кожною страховою організацією, визначати, які саме наглядові дії повинні бути розроблені для конкретного страховика, і сприятимуть використанню всього спектру передбаченого законодавством інструментарію превентивних заходів.

На основі систематизації проблем, притаманних становленню глобально інтегрованої регулюючої системи, зацентовано увагу на перевагах і недоліках прямої іноземної конкуренції, адаптації механізмів регулювання та законодавства України до міжнародних норм, захисту вітчизняного страхового ринку та збереженню цілісності національної економіки. Доступ іноземних філій страховиків-нерезидентів має відбуватися поступово та з урахуванням його подальшого впливу на стан страхового ринку, оскільки лібералізація може призвести до витіснення з ринку вітчизняних страховиків.

Запропонований організаційно-економічний механізм регулювання страхової діяльності в Україні враховує існування глобально інтегрованої регулюючої системи; передбачає зміну в структурі державних органів управління та у формах регулювання, а також активізацію діяльності учасника страхового ринку - товариства взаємного страхування.

У подальшому, якщо вітчизняні страховики захочуть зберегти або підвищити свою конкурентоспроможність на ринку страхових послуг їх відношення до отримання рейтингу, насамперед міжнародного, повинне

змінитися. Адже одержання такого рейтингу надаватиме беззаперечні переваги страховій компанії у конкурентній боротьбі.

Зрозуміло, що на перших порах рейтинг може бути нижчим ніж навіть у слабких іноземних страхових компаній, які прийдуть в Україну. Однак, із часом, потреба в отриманні міжнародного рейтингу вітчизняними страховиками зростатиме, що зумовлюватиме співробітництво все більшої кількості вітчизняних компаній з міжнародними рейтинговими агентствами.

Хоча кількісні показники мають тенденцію до зростання, все ж функціональні й інституційні характеристики страхового ринку України в цілому не відповідають реальним потребам економіки та прагненням світових страхових ринків, що обумовлює його уповільнений розвиток у глобальному процесі формування світової фінансової системи.

Водночас стримують розвиток страхового ринку низка наступних проблем, які необхідно вирішити для конкурентоспроможного функціонування:

- несприятлива політична та економічна ситуація в країні;
- недосконала нормативно-правова база;
- недостатність фінансового забезпечення населення;
- відсутність довіри населення до страхових компаній та низький рівень володіння інформацією про стан і можливості страхового ринку;
- низький рівень забезпеченості страхових вкладень;
- низький рівень капіталізації страховиків;
- низький рівень забезпечення відповідальності за великі застраховані ризики;
- перестраховування частини великих ризиків за кордоном;
- необґрунтований виток грошових коштів з України;
- відсутність достатньої кількості кваліфікованих фахівців у даній галузі;
- знецінення національної валюти;
- неможливість здійснення довгострокових видів страхування;
- неефективне регулювання страхової діяльності з боку держави;

- відсутність чіткої стратегії розвитку страхового ринку;
- роль і місце страхування не відповідають завданням, які стоять перед Україною в сучасних умовах формування ринкової економіки;
- сучасний стан страхового ринку не повною мірою відповідає тенденціям розвитку світового страхового ринку.

Отже, задля подолання зазначених проблем та ефективного функціонування страхового ринку Україні варто вжити такі заходи:

- застосування новітніх технологій та впровадження інновацій у страховій діяльності;
- вдосконалення законодавчої бази;
- впровадження міжнародних стандартів ведення страхової діяльності;
- визначення надійної та ефективної стратегії розвитку страхового ринку України;
- проведення просвітницьких заходів населення з метою популяризації страхових послуг.

Узагальнюючи вищезазначене можна стверджувати, що страховий ринок України перебуває на етапі розвитку та інтеграції у світовий простір. Незважаючи на певні здобутки він характеризується недоліками, наявність яких показує перспективи розвитку і, таким чином, потенціал для України.

Отже, можна дійти таких висновків:

- незважаючи на різні погляди вчених щодо визначення страхового ринку, їх можна згрупувати таким чином: складова фінансового ринку; сукупність економічних відносин з приводу формування та використання страхового фонду; система соціально-економічних відносин; сукупність різних інститутів; сукупність економічних відносин з приводу купівлі-продажу страхової послуги; система розподілу ризиків;
- ринок страхових послуг є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Стан страхового ринку, рівень його інтеграції та затребуваність характеризуються обсягами страхових премій і страхових виплат. Вагомого значення у визначенні стабільності ринку набуває

рівень капіталізації страховиків, тобто обсяг власних коштів і страхових резервів тощо;

— хоча кількісні показники мають тенденцію до зростання, все ж функціональні й інституційні характеристики страхового ринку України в цілому не відповідають реальним потребам економіки та прагненням світових страхових ринків, що обумовлює його уповільнений розвиток у глобальному процесі формування світової фінансової системи.

Таким чином, можна стверджувати, що дослідження питання розвитку страхового ринку та аналіз фінансового стану страхових компаній є не лише актуальним, а і потребує подальших досліджень.

3.2. Шляхи удосконалення фінансового стану ПрАТ «СК «Юнівес»

Основні завдання щодо досягнення стратегічної мети:

- розроблення програми розвитку страхової компанії щодо основних напрямків діяльності (документ у формі декларації, що визначає основні принципи і норми діяльності).
- розроблення страхових послуг для підвищення оперативності їх застосування в бізнес процесі страхової компанії.
- стандартизація процедур при укладанні договорів страхування та врегулюванні збитків.
- розроблення стандартів та процедур для надійного функціонування філіальної мережі.
- створення та впровадження програми розвитку агентської мережі.
- розроблення технологічних інструкцій, посадових інструкцій з урахуванням чотирьохрічного досвіду Компанії на страховому ринку.
- розроблення критеріїв ефективності праці.
- впровадження сучасної системи мотивації персоналу.

- введення культури корпоративних відносин (розроблення Правил корпоративних відносин у страховій компанії).
- проведення семінарів-тренінгів для співробітників страхової компанії.
- навчання кадрів страхової компанії.
- впровадження сучасних інформаційних технологій у діяльності страхової компанії.
- розроблення та впровадження ефективного маркетингового бізнес плану.
- розвиток надійної системи перестраховування.

Крім того, стратегія страхової компанії спрямована на підвищення прибутковості, посилення позиції компанії в регіонах та вдосконалення якості обслуговування клієнтів.

Пріоритетні напрямки розвитку компанії на сьогодні – розвиток консультаційної мережі, продаж індивідуальних продуктів страхування та концентрація на співпраці зі страховими посередниками.

Для страхової компанії робота з якістю має два напрямки. З одного боку, мова йде про якість продукту. З іншого, ми говоримо про якість підготовки консультантів. Що стосується першого аспекту, на мій погляд, якісний продукт - той, який затребуваний і зрозумілий клієнтові. Другий аспект - навчання - нерозривно пов'язаний з продажами. Тому що продавати цілий пакет фінансових продуктів може тільки фінансово грамотний консультант. Саме тому потрібно почати навчання наших співробітників за новою програмою. В умовах кризи будуть важливі не стільки стратегії захоплення частки ринку «за будь-яку ціну», скільки закріплення і посилення своїх позицій за допомогою якісної стратегії.

Наступним кроком у реформуванні української моделі контролю звітності є автоматизація процесу аналізу інформації та консолідація фінансових даних для отримання повної картини фінансової спроможності страхової організації та виявлення заздалегідь небезпечних ризиків.

Досвід вирішення проблем, пов'язаних з платоспроможністю, країнами ЄС є дуже потрібним для вітчизняного страхового ринку з такими його характерними рисами, як: зростання кількості компаній з іноземними інвестиціями; прагнення до захоплення більшої частки ринку; покращення якості надання страхових послуг та загострення конкурентної боротьби.

Поряд з цим, страхова компанія може підвищити свою платоспроможність шляхом здійснення таких заходів, як:

- підвищення ефективності розміщення коштів, тобто інвестиційної діяльності;
- скорочення витрат на ведення справи;
- збалансування страхового портфеля;
- удосконалення тарифної політики;
- збільшення статутного капіталу;
- удосконалення перестрахових операцій.

Якщо ж розгорнуто розглянути основні зі заходів підвищення платоспроможності, то можна сказати, що покращенню інвестиційної стратегії сприяють такі дії, як:

а) розміщення основної частки інвестиційних коштів страхової компанії на банківських депозитах, які мають високий міжнародний рейтинг надійності.

При цьому депозити краще відкривати як на довгостроковий, так і середньостроковий періоди, тому що це дозволить знизити ризики різкої зміни процентних ставок і використовувати грошові кошти максимально ефективно.

б) розміщення коштів в акції та облігації українських емітентів, при чому тут рекомендується більше зосереджуватися на вкладення в облігації, у тому числі в облігації внутрішньої державної позики (ОДВП), тому що цей напрямок хоч і є менш прибутковим, чим інвестування в акції підприємств, проте менш ризиковим.

в) інвестування коштів у цінні папери, що емітуються державою, оскільки це дозволить використовувати усі можливі напрями інвестування

власних коштів компанії та коштів страхових резервів, згідно зі статтею 31 Закону України “Про страхування”

г) здійснення інвестицій в основному в міжнародній валюті, що на рівні сучасної волатильності на ринку валют допоможе зменшити певний валютний ризик.

Збільшення статутного капіталу може бути здійснено лише після внесення повністю всіма учасниками своїх вкладів, тобто оплати акцій. Джерелом цього заходу може бути емісійний дохід та безоплатно отримані цінності. При цьому потрібно дотримуватися умов частини другої статті Закону України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг”, де вказано, що у фінансових установ, у разі збільшення розміру зареєстрованого статутного (складеного) капіталу, статутний (складений) капітал має бути сплачений у грошовій формі та розміщений на рахунках банківських установ, які є юридичними особами за законодавством України, якщо інше не передбачено законами України з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг.

Оскільки перестрахові операції здійснюють великий вплив на рівень платоспроможності та збалансованості страхового портфеля, то потрібно акцентувати увагу на тому, що перестраховування забезпечує перерозподіл ризиків як на внутрішньому ринку, так і за його межами, запобігаючи їх акумуляції всередині країни. Загальновідомо, що при перестраховуванні страховик, за результатами оцінки своїх фінансових можливостей, залишає на своєму утриманні тільки частину застрахованого ризику, а іншу його частину передає другому страховику. Завдяки перестраховуванню вирівнюються страхові суми, на які застраховані різноманітні об’єкти [42].

Одним із напрямів підвищення якості перестраховувальних послуг на ринку перестраховування України є організація потужних професійних перестрахових компаній. У чинному страховому законодавстві не визначений статус професійного перестраховування, тому на ринку не запроваджено єдиних принципів і стандартів ведення бізнесу. Водночас у Законопроекті зі

страхування збережена діюча практика можливого одночасного поєднання страхової і перестрахової діяльності, що перешкоджає повноцінному розвитку ринку професійного перестрахування в Україні [22]. Тому для удосконалення перестрахової діяльності можна запропонувати запровадження ліцензування даного виду діяльності та створення професійних перестрахових компаній, для яких перестрахові операції виступатимуть основним видом діяльності.

Можна сказати, що використовуючи зарубіжний досвід та при здійсненні вищенаведених заходів страхові компанії, в тому числі ПрАТ «СК «Юнівес», зможуть не тільки підтримувати, а й значно покращити свою платоспроможність і цим самим підтвердити свою надійність для страхувальників.

Найвагомішою перевагою використання інформаційних технологій для страхувальника є зручність і економія часу. Одним із нововведень для ПрАТ «СК «Юнівес» може бути створення чат-боту на сайті компанії або у Facebook для проведення консультацій власних клієнтів, а також потенційних покупців, проведення опитувань та ін. Це дозволить оперативно та мобільно вирішувати питання, пов'язані із підтримкою клієнтів онлайн.

Іншим варіантом сучасного нововведення може бути створення мобільного додатку, в якому кожен клієнт буде мати персональний кабінет, де людина зможе спостерігати за власною історією страхування, новинами та акціями компанії, а у разі закінчення строку страхового полісу, буде з'являтися нагадування на телефоні. Тоді страхова компанія не буде витрачати час та кошти на СМС-повідомлення і дзвінки.

Потрібно відстежувати тенденції на ринку, підлаштовуватись під потреби клієнтів та надавати існуючим продуктам нові властивості. Наприклад, важливим напрямком для розвитку страхової діяльності ПрАТ «СК Юнівес» є використання страхових продуктів, спрямованих на страхування вантажів і багажу, добровільне страхування техніки, а також фінансових ризиків. Страхова компанія може бути конкурентоспроможною у порівнянні з іншими

завдяки тарифній політиці, але поліпшенню умов та пошуку клієнтів не надається достатньо уваги.

Таким чином, одне з актуальних завдань сьогодення полягає у тому, щоб розробити сучасні методологічні підходи до визначення фінансової стійкості, надійності та платоспроможності страхової компанії, а також впровадити нововведення, які б відповідали новітнім технологіям.

Для зміцнення фінансових основ страхової діяльності ПрАТ «СК «Юнівес» необхідно проводити постійний моніторинг фінансового стану страхової компанії, розробляти і своєчасно уточняти показники фінансової стратегії; розвивати використання інформаційних технологій в сфері фінансового планування; проводити дослідження ринку; вивчати його ємність та реальні потреби; проводити оптимізацію системи продажів специфічних страхових продуктів; виходити на регіональні ринки страхування все більше, а також ринки ближнього зарубіжжя для конструктивного обміну досвідом з іноземними колегами. З метою розширення можливостей інвестиційної діяльності та поліпшення показників її ефективності необхідно своєчасно розширювати асортимент використовуваних інвестиційних інструментів; проводити аналітичну роботу, що має на увазі оцінку кон'юктури фондового ринку і пошук прийнятних об'єктів страхування, що має проводитися регулярно, окрему увагу потрібно приділяти обізнаності споживачів страхових послуг для формування попиту.

Для поліпшення фінансового стану страхової компанії можна розширити сегмент ринку, на якому працює страховик. Запропонувати споживачам новий вид страхових послуг, що збільшить клієнтську базу, та надходження коштів на поточні рахунки, за рахунок чого будуть збільшуватися обсяги активів страховика, що допоможе йому покривати ще більшу частку зобов'язань.

Стійкість страхової компанії значною мірою залежить від ефективності його перестраховальної діяльності, тож доцільно було б ввести відповідний показник. Наприклад, комплексний показник «ефективність перестраховальної політики», який включає показники: надійність партнерів страховика з

перестраховальної діяльності, диверсифікація перестраховального захисту, структура розміщення ризиків, ефективність перестраховального захисту.

Активна маркетингова політика допоможе страховій компанії здобути перевагу серед конкурентів та підвищити свій статус на страховому ринку.

Також важливим чинниками поліпшення фінансового стану страховика в Україні є:

- впровадження зарубіжного досвіду організації страхування і ефективного функціонування страхового ринку, оскільки страхові компанії в розвинутих країнах добре знають сильні і слабкі сторони клієнтів, мають певний досвід ринкових перетворень, вимушені постійно оцінювати ризик і прогнозувати страхові події, розробляти рекомендації по підвищенню ефективності роботи страховиків і страхувальників та по виконанню страхових зобов'язань по укладених договорах.

- розвиток та розширення всіх видів страхування завдяки впровадженню європейських та світових технологій;

- реалізація страхових продуктів у прямій залежності від потреб ринку;

- максимальний обсяг охоплення ринку, повне обслуговування потреб клієнтів, лідерство у питаннях зниження собівартості страхових премій;

- побудова розгалуженої мережі індивідуального обслуговування, пошук та розробка нових видів страхування;

- зміцнення та вдосконалення організаційно-територіальної мережі.

Вказані пропозиції щодо покращення фінансового стану вплинуть на підвищення прибутковості компанії, а отже, і ефективності її діяльності, покращення її фінансових показників.

Таким чином, фінансовий стан страхової компанії як комплексне поняття, що є наслідком взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин компанії, визначається сукупністю господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Оцінка фінансового стану страховика пов'язана з необхідністю визначення доцільності його діяльності на страховому ринку, можливості виконувати свої зобов'язання, та задовольняти потреби своїх клієнтів.

Для оцінки фінансового стану страхових компаній використовується методика, яка розроблена Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України. На основі цієї методики — тестів раннього попередження — визначається рівень фінансової надійності страхової компанії. Але і ці тести не дають чіткої картини про фінансовий стан страхової компанії, і як будь-яка методика, вони мають свої недоліки, які треба усунути.

Для поліпшення показників фінансового стану страховика необхідно створити певні умови, зокрема: розвиток та розширення всіх видів страхування завдяки впровадженню європейських та світових технологій; впровадження нових видів страхових послуг; максимальний обсяг охоплення ринку, повне обслуговування потреб клієнтів, лідерство у питаннях зниження собівартості страхових премій; зміцнення та вдосконалення організаційно-територіальної мережі; впровадити ефективну систему перестрахування.

Ці заходи допоможуть страховикам України поліпшити рівень свого фінансового стану, що дає їм змогу конкурувати з іншими страховими компаніями в Україні, а і у майбутньому з європейськими страховими компаніями.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Аналіз потенційних небезпек

В дипломній роботі на тему: «Управління фінансовим станом страхової організації» розглянуті основні питання стосовно охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуаціях в офісі страхової компанії.

Приміщення офісу знаходиться у триповерховій будівлі. Робоче місце знаходиться на першому поверху, у кабінеті №101, у відділі продаж. При виконанні трудових обов'язків використовуються персональний комп'ютер і техніка різної периферії (принтери, факси та ін.) Напряга джерела живлення, що використовується складає 220 В і є в наявності відповідні позначення. Меблі у приміщенні розташовані правильно відповідно до їх функціонального призначення (наприклад, столи, стільці, шафи, тощо). Кількість знарядь праці відповідають кількості, змісту та особливостям виконуваної роботи.

У приміщенні можливе виникнення таких потенційних небезпек:

- ураження електричним струмом, у наслідок несправності електрообладнання, яке використовується під час виконання трудових обов'язків, невиконання правил техніки безпеки при користуванні електричним обладнанням, що може призвести до електротравм різного ступеню або навіть до летального наслідку;
- механічне травмування внаслідок не раціонального розташування робочих місць;
- нервово-психічні навантаження, через специфічність роботи працівників економіко-гуманітарної сфери, яка передбачає постійний контакт з клієнтами, колегами по роботі, керівництвом, контрагентами при вирішенні робочих питань (деякі з них можуть бути конфліктними, суперечливими). Подібний характер роботи може викликати емоційний дискомфорт, внутрішнє

роздратування та емоційну нестабільність під час короткотривалих певних негативних ситуацій, що може призвести до захворювань нервової системи, зниження насаги на працю та стресових станів;

- кістково-м'язові порушення, у зв'язку з тривалим статичним напруженням м'язів спини, шиї, рук і ніг, що призводить до ушкодження опорно-рухового апарату;

- негативний вплив електромагнітних, в тому числі і рентгенівських випромінювань при використанні моніторів персональних комп'ютерів (далі ПК) з електронно-променевою трубкою, що призводить до погіршень зору, зниження імунітету;

- недостатнє або надмірне освітлення робочих місць, в зв'язку з несправністю, або хибним вибором освітлювальних приладів, в зв'язку з неправильним розташуванням робочих місць по відношенню до джерел природного та штучного освітлення, що призводить до погіршення зору або ефекту засліплення;

- підвищений рівень шуму, який створюється перетворювачем напруги електронно-обчислювальної машини (далі ЕОМ), її технічною периферією, а також людьми, що працюють у приміщенні, і який призводить до погіршення слуху;

- незадовільні параметри мікроклімату робочого місця, у зв'язку із відсутністю приладів, що забезпечують необхідний повітряобмін та опалювальної системи, які можуть викликати загальні захворювання;

- вірогідність загоряння, в зв'язку з використанням несправного електрообладнання, обігрівачів з відкритим теном, недотриманням, або порушенням правил протипожежної безпеки, відсутністю систем пожежної сигналізації і пожежогасіння, що призводить до пожежі;

- неправильні дії персоналу в умовах надзвичайних ситуацій, які призводять до паніки та загибелі людей.

- інфекційні захворювання, збудниками яких є біологічні речовини (бактерії, віруси, грибки тощо), оскільки робота колективу пов'язана із великою

кількістю працівників та клієнтів, які можуть бути носіями збудників інфекцій. Причинами виникнення даної небезпеки є можливість захворювання у результаті контакту здорової людини із хворою або з певними зараженими предметами.

Дуже велика кількість інфекційних захворювань передається через дихальні шляхи. Збудники цих захворювань паразитують на слизових оболонках носа, горла, гортані, тобто на слизових так званих верхніх дихальних шляхах. Під час спілкування хворого із здоровою людиною збудник захворювання передається під час розмови – з носа і рота найдрібніші частки слизу розбризкуються і внаслідок цього відбувається ураження здорової людини. Внаслідок цього відбувається поширення епідемій, особливо в місцях скупчення людей.

– вірогідність виникнення стресових ситуацій у зв'язку із роботою на застарілому обладнанні (персональні комп'ютери, принтери тощо), що призводить до нервової напруги та психічного навантаження, а також погіршення емоційного стану працівників.

– неправильна організація робочого місця з екранними пристроями, що призводить до нанесення шкоди здоров'ю та фізичному стану працівника (порушений кровообіг, захворювання опорно-рухового апарату, статичність кінцівок). Причинами виникнення є недостатня увага керівників до виконання вимог щодо правильного розташування робочого простору для працівників.

4.2. Заходи по забезпеченню безпеки

У приміщенні офісу застосовується широке різноманіття електроприладів: персональні комп'ютери, принтери, ксерокси, факси, освітлювальні прилади, кондиціонери, побутові електроприлади тощо. Небезпека ураження електричним струмом при використанні цих приладів

з'являється при недотриманні заходів обережності, а також при відмові або несправності цього обладнання. Наслідки ураження електричним струмом залежать від багатьох факторів: опору організму, величини, тривалості дії, роду і частоти струму, шляхів його проходження через життєво важливі органи, умов зовнішнього середовища.

Для запобігання ураження електричним струмом встановлено електроустаткування, яке відповідає вимогам: ПУЕ («Правила устрою електроустановок») і ГОСТ 12.1.030-81 (2001) «ССБТ. Электробезопасность. Защитное заземление, зануление», величина опору захисного заземлення електрообладнання приміщення – 4 Ом; НПАОП 40.1-1.32-01 «Правила устройства. Электрооборудование специальных установок», приміщення, в якому розташовуються ЕОМ, різноманітне устаткування, відноситься до класу зони, тому передбачений мінімальний ступінь захисту ізоляції обладнання IP44; ГОСТ 12.1.009-76 (1999) «ССБТ. Электробезопасность. Термины и определения» обладнання офісу має подвійну ізоляцію, яка складається з робочої та додаткової ізоляції; ГОСТ 12.2.007.0-75* (2001) «ССБТ. Изделия электротехнические. Общие требования безопасности» ЕОМ, периферійні пристрої ЕОМ та устаткування для обслуговування, ремонту та налагодження ЕОМ по способу захисту людини від ураження електричним струмом, належать до I класу, оскільки мають подвійну ізоляцію, елемент для заземлення та провід для приєднання до джерела живлення, що має заземлюючу жилу і вилку з заземлюючим контактом. Експлуатація електроустановок і електроустаткування проводиться відповідно до НПАОП 40.1-1.01-97 «Правила безопасной эксплуатации электроустановок» та НПАОП 40.1-1.21-98 «Правила безопасной эксплуатации электроустановок потребителей».

Ймовірність механічного травмування може виникнути внаслідок не раціонального розташування робочих місць, захаращення робочих місць або у зв'язку з недбалістю та неуважністю обслуговуючого персоналу. Для виключення травматизму згідно ДсанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-

обчислювальних машин» зроблено більш зручне та раціональне розташування робочих місць, таким чином збільшена відстань між ними, яка відповідає нормованому значенню (площа на одне робоче місце має становити не менше ніж $6,0 \text{ м}^2$, а об'єм не менше ніж $20,0 \text{ м}^3$).

У зв'язку із стресовими ситуаціями та нервово-емоційними навантаженнями у працівників може виникнути ймовірність захворювань загально-невротичного характеру.

З метою зниження нервово-емоційного напруження, стомлення зорового аналізатора, поліпшення мозкового кровообігу, подолання несприятливих наслідків гіподинамії, запобігання втоми, згідно ДсанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» для робітників із застосування ЕОМ, передбачені регламентовані перерви для відпочинку тривалістю 15 хвилин через кожні дві години, а також обладнані побутові приміщення для відпочинку під час роботи, кімната психологічного розвантаження.

В кімнаті психологічного розвантаження передбачені пристрої для приготування й роздачі тонізуючих напоїв, а також місця для занять фізичною культурою.

Для оптимізації відносин у колективі проводяться тренінги з залучанням психологів на теми: «Адаптація у новому колективі», «Поведінка в суспільстві».

Для запобігання кістково-м'язових порушень у зв'язку з тривалим статичним напруженням м'язів спини, шиї, рук і ніг необхідно виконувати фізичні вправи 2-3 рази протягом робочого часу.

У зв'язку із постійною роботою з персональним комп'ютером можуть виникати певні технічні несправності в роботі програмного забезпечення. При цьому може бути втрачено багатий обсяг зробленого матеріалу, що призводить до нервової напруги та психічного навантаження.

Для запобігання подібних ситуацій потрібно забезпечити всіх працівників оновленим обладнанням, встановити ліцензійне програмне забезпечення та проводити перевірки стану обладнання. Одним із застережливих засобів є створення постійно діючого сервера, а також хмарних сховищ, оскільки дані сервіси надають додаткову гарантію та безпеку щодо використання важливої інформації задля того, щоб уникнути її втрати через несправну роботу комп'ютерів.

Неправильна організація робочого місця працівника з екранними пристроями наносить шкоду здоров'ю та фізичному стану працівника.

Згідно Наказу Міністерства соціальної політики України № 207 від 14.02.2018 «Про затвердження Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями» для того, щоб організація робочого місця була задовільною, потрібно дотримуватися таких вимог:

- робочий стіл або робоча поверхня повинні бути достатнього розміру та допускати гнучкість під час розміщення екрана, клавіатури, документів і відповідного устаткування.

- робоче крісло має бути стійким і дозволяти працівнику з екранними пристроями легко рухатися та займати зручне положення.

- сидіння має регулюватися по висоті, спинка сидіння - як по висоті, так і по нахилу.

- слід передбачати підніжку для тих, кому це необхідно для зручності.

4.3. Заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці

Внаслідок роботи за ПК, на фізіологію людини негативно впливають електромагнітні випромінювання. Щоб зменшити наслідки впливу на людину та знизити негативні показники у робочій зоні до допустимих значень, згідно з ГОСТ 12.2.007.0-75 «Изделия электротехнические. Общие требования

безпеки», вироби, які створюють електромагнітні поля, повинні мати захисні елементи (екрани, поглиначі і т.д.). Вимоги до захисних елементів повинні бути вказані в стандартах та технічних умовах на конкретні види виробів. Згідно з НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин» та ДсанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин», на робочих місцях обладнаних ПК встановлені рідкокристалічні монітори, які не є джерелами рентгенівського та електромагнітного випромінювань.

Основними причинами недостатньої або надмірної освітленості робочих місць є несправність або хибний вибір освітлювальних приладів, неправильне розташування робочих місць по відношенню до джерел освітлення.

Незадовільна освітленість на робочому місці або на робочій зоні може бути причиною зниження продуктивності та якості праці, отримання травм. Недостатнє або надмірне освітлення викликає зоровий дискомфорт, що виражається у відчутті незручності або напруженості. Тривале перебування в умовах зорового дискомфорту призводить до розсіювання уваги, зменшення зосередженості, зоровій і загальній втомі.

У офісному приміщенні, згідно ДБН В.2.5-28-2006 «Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення» передбачене природне та штучне освітлення. Природне освітлення здійснено через світлові прорізи, які забезпечують коефіцієнт природної освітленості (КПО) не нижче 1,5%. Для захисту від прямих сонячних променів, які створюють прямі та відбиті відблиски на поверхні екранів і клавіатури, передбачено сонцезахисні пристрої, на вікнах встановлені жалюзі або штори.

Зробимо розрахунок штучного освітлення за такими вихідними даними: розміри приміщення (А х В х Н,м): 13,5 х 5 х 2,7; тип світильника: ЛВО (растровий); L/h: 1,4; Колір стелі, стін, підлоги (рст, рс, рп,%): 70%, 50%, 30%.

Нормовані показники штучного освітлення для страхової компанії:

– площа нормування освітленості, висота площини над підлогою (h_p):

Γ - 0,8 м на робочих столах

– розряд і підрозряд зорової роботи: А-2

– освітленість робочих поверхонь при загальному освітленні (E_n): 400 лк

Коефіцієнт запасу (K_z) при проектуванні штучного освітлення дорівнює

1,4.

Розрахуємо кількість рядів світильників у приміщенні N_p :

$$N_p = \frac{B}{(H - h_p) \cdot [L/h]}, \quad (4.1)$$

де B – ширина приміщення, м;

H – висота приміщення, м;

h_p – висота робочої поверхні, м;

$[L/h]$ – числове значення коефіцієнта світильника.

$$N_p = \frac{5}{(2,7 - 0,8) \cdot [1,4]} = 2 \text{ (шт.)}$$

Визначимо максимально припустиму відстань між рядами світильників

$L_{\max}$:

$$L_{\max} = \frac{B}{N_p}, \quad (4.2)$$

де B – ширина приміщення, м;

N_p – кількість рядів світильників у приміщенні, шт.

$$L_{\max} = \frac{5}{2} = 2,5 \text{ (м)}$$

Визначимо значення індексу приміщення i , що характеризує співвідношення розмірів освітлювального приміщення і висоти розміщення світильників:

$$i = \frac{A \cdot B}{(H - h_p) \cdot (A + B)}, \quad (4.3)$$

де A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

H – висота приміщення, м;

h_p – висота робочої поверхні, м.

$$i = \frac{13,5 \cdot 5}{(2,7 - 0,8) \cdot (13,5 + 5)} = 1,92$$

Визначимо значення коефіцієнта використання світлового потоку η , створюваного світильниками вибраного типу. Вибираємо в залежності від виду джерела світла, типу обраного світильника, коефіцієнтів відбиття поверхонь приміщення та індексу приміщення. Згідно наших даних коефіцієнт використання світлового потоку η дорівнює 54%.

Визначимо сумарний світловий потік освітлювальної установки у даному приміщенні Φ_Σ :

$$\Phi_\Sigma = \frac{E_H \cdot A \cdot B \cdot k_z \cdot z}{\eta}, \quad (4.4)$$

де E_H – рівень нормованого загального освітлення, лк;

A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

k_z – коефіцієнт запасу;

z – коефіцієнт нерівномірності (мінімальної) освітленості (відношення середньої освітленості до мінімальної освітленості), як правило дорівнює (для люмінесцентних ламп $z = 1,1$);

η – коефіцієнт використання світлового потоку.

$$\Phi_\Sigma = \frac{400 \cdot 13,5 \cdot 5 \cdot 1,4 \cdot 1,1}{0,54} = 77000 \text{ (лм)}$$

Визначимо умовну загальну кількість світильників у приміщенні $N_{св}^*$:

$$N_{св}^* = \frac{A \cdot B}{L_{\max}^2}, \quad (4.5)$$

де A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

$L_{\max}$ – максимально припустима відстань між рядами світильників, м.

$$N_{св}^* = \frac{13,5 \cdot 5}{6,25} = 11 \text{ (шт.)}$$

Оскільки тип світильника ЛВО (растровий), то в ньому знаходиться 4 лампи потужністю 4Вт.

Розрахуємо світловий потік умовного джерела світла $\Phi_{л}^*$:

$$\Phi_{л}^* = \frac{\Phi_{\Sigma}}{N_{л}^*}, \quad (4.6)$$

де Φ_{Σ} – сумарний світловий потік освітлювальної установки, лм;

$N_{л}^*$ – загальна кількість ламп у світильнику, яка розраховується за формулою:

$$N_{л}^* = N_{св}^* \cdot n, \quad (4.7)$$

де n – кількість ламп у світильнику, шт.

$$N_{л}^* = 11 \cdot 4 = 44 \text{ (шт.)}$$

$$\Phi_{л}^* = \frac{77000}{44} = 1750 \text{ (лм)}$$

Обираємо тип стандартної лампи з найближчим значенням фактичного світлового потоку лампи $\Phi_{л}$, який дорівнює 1200 лм, і знаходимо коефіцієнт m (співвідношення між розрахунковим світловим потоком лампи $\Phi_{л}^*$ та фактичним світловим потоком вибраної стандартної лампи $\Phi_{л}$):

$$m = \frac{1750}{1200} = 1,46$$

Визначимо оптимальну (фактичну) кількість світильників у приміщенні N_{ce} :

$$N_{ce} = N_{ce}^* \cdot m, \quad (4.8)$$

де N_{ce}^* – умовна загальна кількість світильників у приміщенні, шт.

m – співвідношення між розрахунковим світловим потоком лампи та фактичним світловим потоком вибраної стандартної лампи.

$$N_{ce} = 11 \cdot 1,46 = 16 (\text{шт.})$$

Визначимо фактичну кількість ламп у приміщенні N_l :

$$N_l = N_{ce} \cdot n, \quad (4.9)$$

де: N_{ce} – оптимальна (фактична) кількість світильників у приміщенні, шт;

n – кількість ламп у світильнику, шт.

$$N_l = 16 \cdot 4 = 64 (\text{шт.})$$

Визначимо загальну розрахункову освітленість E_p у приміщенні, що створюється при застосуванні стандартних ламп:

$$E_p = \frac{\Phi_l \cdot N_l \cdot \eta}{A \cdot B \cdot k_z \cdot z}, \quad (4.10)$$

де Φ_l – фактичний світловий потік вибраної стандартної лампи, лм;

N_l – фактична кількість ламп у приміщенні, шт;

η – коефіцієнт використання світлового потоку;

A – довжина приміщення, м;

B – ширина приміщення, м;

k_z – коефіцієнт запасу;

z – коефіцієнт нерівномірності (мінімальної) освітленості.

$$E_p = \frac{1200 \cdot 64 \cdot 0,54}{13,5 \cdot 5 \cdot 1,4 \cdot 1,1} = 399 \text{ (лк)}$$

Загальна розрахункова освітленість у приміщенні розмірами 13,5 x 5 x 2,7 м складає 399 лк, що створено при застосуванні 64 стандартних ламп у 16 світильниках при нормованому значенні штучного освітлення 400 лк. Це означає, що фактична освітленість у приміщенні відповідає нормованому значенню.

Рівні звукового тиску в октавних смугах частот, рівні звуку та еквівалентні рівні звуку на робочих місцях приміщення відповідають вимогам ДсанПіН 3.3.2.007-98 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин» та ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку». Зниження рівня шуму в приміщенні здійснено за допомогою:

- використання більш сучасного обладнання;
- розташування принтерів та різноманітного устаткування колективного користування на значній відстані від більшості робочих місць працівників;
- переведення жорсткого диска в режим сну (Standby), якщо комп'ютер не працює протягом визначеного часу;
- використання блоків живлення ПК з вентиляторами на гумових підвісках;

Неправильне проектування або несправність систем опалення та вентиляції в приміщенні офісу може призвести до негативних впливів на здоров'я працівників у вигляді простудних захворювань, перегрівань, проблем із дихальними шляхами тощо.

Метеорологічні умови в приміщенні офісу – температура повітря, відносна вологість повітря й швидкість його переміщення відповідають встановленим санітарно-гігієнічним вимогам ДСН 3.3.6.042-99 «Державні

санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень» і ГОСТ 12.1.005-88 (1991) «ССБТ. Общие гигиенические требования к воздуху рабочей зоны». Роботи в офісному приміщенні, належать до категорії I – легка робота, тому передбачені наступні оптимальні значення параметрів мікроклімату:

- у холодний період року: температура 21-23С; відносна вологість: 40-60%; швидкість переміщення повітря: 0,1 м/с;
- у теплий період року: температура 22-24С; відносна вологість: 40-60%; швидкість переміщення повітря: 0,2 м/с.

Забезпечення таких параметрів мікроклімату досягається оснащенням приміщень пристроями кондиціонування, вентиляції та дезодорації повітря, системами опалювання.

Оптимальні рівні позитивних (n+) і негативних (n-) іонів у повітрі приміщення з ВДТ відповідають вимогам ГН 2152-80 «Санітарно-гігієнічні норми допустимих рівнів іонізації повітря виробничих та громадських приміщень» і становить: $n+=1500-30000$; $n-=3000-5000$. Підтримку оптимального рівня легких позитивних і негативних у повітрі на робочих місцях забезпечуються за допомогою біполярних коронних аероіонізаторів.

Робота колективу пов'язана із великою кількістю працівників та клієнтів, які можуть бути носіями збудників інфекцій.

Боротьба з цими захворюваннями ведеться шляхом ізоляції хворих працівників (лікарняні), за допомогою правил особистої гігієни та безпеки (миття рук), а також використання засобів індивідуального захисту (марлеві пов'язки під час епідемій).

Щоб уникнути ризику зараження працівників від хворої людини, потрібно проводити вологе прибирання, вакцинацію та медогляд працівників відповідно до вимог Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 21 травня 2007 року № 246, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 липня 2007 року за № 846/14113.

4.4. Заходи з пожежної безпеки

Підрозділ «Заходи з пожежної безпеки» виконано відповідно до вимог НАПБ А.01.001-2014 «Правила пожежної безпеки в Україні».

Пожежна небезпека — можливість виникнення та (або) розвитку пожежі в будь-якій речовині, процесі, стані. Слід зазначити, що пожеж безпечних не буває, якщо вони і не створюють прямої загрози життю та здоров'ю людини, то завдають чи призводять до значних матеріальних втрат.

Розробку заходів з пожежної безпеки починають з аналізу речовин і матеріалів, що використовуються при роботі на об'єкті.

Згідно ДСТУ EN 2:2014 «Класифікація пожеж (EN 2:1992, EN 2:1992/A1:2004, IDT)» офіс страхової компанії має такий клас можливої пожежі, як А – пожежа, що супроводжуються горінням твердих матеріалів, зазвичай органічного походження, під час горіння яких, як правило, утворюються тліючі вуглини.

Також згідно «Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників», затверджених наказом МВСУ 15.01.2018 № 25 та зареєстрованих в МЮУ 23.02.2018 р. за № 225/31677, визначені пожежі класу Е – горіння електроустановок, що перебувають під напругою до 1000 В, що підходить до офісу страхової компанії.

Відповідно до вимог ДСТУ Б В.1.1-36:2016 «Визначення категорій приміщень, будинків та зовнішніх установок за вибухопожежною та пожежною небезпекою» та СніП 2.09.02-85* «Производственные здания» приміщення офісу має категорію пожежної безпеки Д (знижено пожежонебезпечна).

Відповідно до категорії виробництва з пожежної безпеки і вимог ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги», приміщення офісу страхової компанії має II ступінь вогнестійкості.

Відповідно до вимог ДБН В.1.1-7:2016 «Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги», евакуація людей у разі пожежі повинна

передбачатися по шляхах евакуації через евакуаційні виходи, евакуаційні сходи та сходові клітки. Евакуаційні виходи, шляхи евакуації повинні мати позначення з використанням знаків безпеки згідно з ДСТУ ISO 6309, ДСТУ 7313, ГОСТ 12.4.026.

Максимальне видалення від найбільш віддаленого робочого місця до найближчого евакуаційного виходу згідно п. 2.29 (128абл.. 2) СніП 2.09.02-85* «Производственные здания» не перевищує 25 м для приміщення з одночасним перебуванням не >50 людей.

Обладнання, силові і освітлювальні мережі об'єкту відповідають вимогам пожежної безпеки, згідно НПАОП 40.1-1.32-01 «Правила будови електроустановок. Електрообладнання спеціальних установок». Живлення силових та освітлювальних електроприймачів рекомендується виконувати від одних і тих самих трансформаторів.

В приміщенні наявні такі засоби виявлення загорянь і пожеж згідно вимог ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту»: автоматичні сигналізатори про пожежу; система пожежної сигналізації; централізоване спостереження охороною.

З огляду на пожежну небезпеку виробництва, передбачена система пожежного водопостачання та первинні засоби пожежогасіння (вогнегасники різних видів) відповідно до вимог «Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників», затверджених наказом МВСУ 15.01.2018 № 25 та зареєстрованих в МЮУ 23.02.2018 р. за № 225/31677.

Необхідність обладнання приміщення протипожежним водопостачанням (протипожежним водопроводом, резервуарами) для зовнішнього пожежогасіння, а також вимоги до їх проектування та улаштування визначаються ДБН В.2.5-74, а для внутрішнього – ДБН В.2.5-64.

Для приміщення категорії Д мінімальна кількість порошкових вогнегасників (5 кг) для захищеної площі < 50 м² – 2 шт. Оскільки це адміністративне приміщення, то мають використовуватися вогнегасники таких типів: ВП-5, ВП-6.

4.5. Заходи по забезпеченню безпеки у надзвичайних ситуаціях

Основним способом захисту населення у разі загрози або виникненні надзвичайної ситуації на сьогодні залишається своєчасний і швидкий вивіз або вивід людей з небезпечної зони у безпечні місця, тобто їхня евакуація.

Згідно постанови КМУ № 841 від 30 жовтня 2013 р. «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій» залежно від обставинки, що склалася під час надзвичайної ситуації, проводиться загальна або часткова евакуація населення тимчасового або безповоротного характеру.

Для проведення загальної евакуації населення залучаються наявні транспортні засоби відповідної адміністративної території, а в разі виникнення безпосередньої загрози життю або здоров'ю населення - додатково транспортні засоби суб'єктів господарювання та громадян.

Рішення про проведення евакуації приймають на:

- державному рівні - Кабінет Міністрів України;
- регіональному рівні - Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації;
- місцевому рівні - районні, районні у м. Києві та Севастополі держадміністрації, відповідні органи місцевого самоврядування;
- рівні конкретного суб'єкта господарювання - його керівник.

Проведення евакуації забезпечується шляхом:

- створення на регіональному та місцевому рівні органів з евакуації, а також органів з евакуації на об'єктах господарювання;
- розроблення плану евакуації населення;
- визначення безпечних районів, придатних для розміщення евакуйованого населення та матеріальних і культурних цінностей;
- організації оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації;

- організації управління евакуацією;
- життєзабезпечення евакуйованого населення в місцях його безпечного розміщення;
- участі у командно-штабних навчаннях та об'єктових тренуваннях;
- навчання населення діям під час проведення евакуації.

Оповіщення керівників суб'єктів господарювання і населення про початок евакуації проводиться відповідно до Порядку організації оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій та організації зв'язку у сфері цивільного захисту, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Комісії з питань евакуації, утворені в безпечних районах, організовують приймання, розміщення і життєзабезпечення евакуйованого населення.

Комісія з питань евакуації, утворена на об'єкті господарювання:

- організовує оповіщення та ведення обліку працівників, уточнює дані про транспортні засоби, строк їх подання, маршрути і порядок руху;
- подає необхідну інформацію комісії з питань евакуації, утвореній Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування, на території якого планується розмістити евакуйованих працівників;
- забезпечує зустріч та розміщення евакуйованих працівників у безпечному районі та організовує їх інформаційне забезпечення.

Збірні пункти евакуації уточнюють чисельність евакуйованого населення, порядок його відправлення, організовують їх збір та ведення обліку, здійснюють посадку населення на транспортні засоби, формують піші і транспортні колони, інформують комісії з питань евакуації про відправлення населення, організовують надання медичної допомоги евакуйованому населенню та охорону громадського порядку.

Приймальні пункти евакуації організовують у безпечному районі підготовку пунктів висадки, уточнюють кількість населення, що прибуло, і порядок подачі транспортних засобів для його вивезення із зазначених та проміжних пунктів евакуації до пунктів розміщення, організовують надання

медичної допомоги евакуйованому населенню та охорону громадського порядку.

Для інформаційного забезпечення евакуйованого населення про порядок дій у різних ситуаціях та оперативну обстановку Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевою держадміністрацією, органом місцевого самоврядування використовуються системи оповіщення, засоби радіомовлення і телебачення.

Евакуація населення проводиться у безпечні райони, визначені органом, який приймає рішення про проведення евакуації.

Евакуйоване населення розміщується у готелях, санаторіях, пансіонатах, будинках відпочинку, дитячих оздоровчих таборах та у придатних для проживання будівлях підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності.

Розміщення евакуйованого населення здійснюється за встановленими видами та обсягами послуг з його життєзабезпечення.

Отже, в розділі «Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях» виявлено та описано основні джерела та причини виникнення потенційних небезпек у приміщенні офісу при виконанні службових обов'язків. Також стисло окреслено негативні наслідки впливу небезпек на організм працюючих. Розглянуто питання порядку проведення і забезпечення евакуації робітників, службовців промислового об'єкта та населення.

Для зниження або виключення негативного впливу потенційних небезпек обрані певні заходи, а саме: заходи по забезпеченню виробничої санітарії та гігієни праці, заходи з пожежної безпеки та інші.

ВИСНОВКИ

Страхові компанії концентрують майнові інтереси страхувальників та виконують зобов'язання перед ними, а також перед державою, партнерами і співробітниками. Одною з головних цілей їх діяльності є досягнення стійкого фінансового стану, що об'єднує всі елементи фінансових відносин та характеризується системою показників, які відображають наявність розміщення і ефективність використання фінансових ресурсів.

Вплив внутрішніх та зовнішніх факторів призводить до зміни фінансових ресурсів страхової компанії і, відповідно, показників фінансової стійкості. Тому можна розглядати чотири основні стадії фінансового стану – стійкий, нестійкий, граничний стан і фінансова неспроможність.

Фінансова стійкість страховика – це спроможність виконувати зобов'язання, що прийняті за договорами страхування та перестрахування у випадку настання несприятливих факторів. До них відносять структуру і склад статутного фонду, страхові резерви, систему перестрахування, інвестиційну діяльність страховика, якість страхового портфелю, структуру тарифної ставки, мобільність, оптимальну структуру страхової організації, стратегію компанії щодо витрат, стратегію щодо обсягу нерозподіленого прибутку, гарантійні фонди, маркетингову політику і менеджмент страховика, кон'юнктуру ринку.

Фінансову стійкість страхової компанії визначають, як абсолютні, так і відносні показники. До абсолютних слід віднести ті, що характеризують ступінь забезпеченості запасів джерелами їхнього формування. В роботі використовувались відносні показники, що характеризують незалежність компанії від зовнішніх джерел фінансування, можливість оперативно управляти власним капіталом та ефективність використання ресурсів.

Платоспроможність страхової компанії – це здатність виконувати взяті страхові та інші фінансові зобов'язання. Головними умовами дотримання платоспроможності страховика є наявність сплаченого статутного і

гарантійного фонду, створення страхових резервів, достатніх для покриття страхових відшкодувань, і перевищення фактичного запасу платоспроможності над нормативним.

Існують показники, що характеризують здатність страховика оперативно погашати поточну заборгованість. До них відносять показник абсолютної ліквідності, швидкої ліквідності та коефіцієнт покриття. Існує певна методика розрахунку фактичного і нормативного запасу платоспроможності для страхових компаній, що займаються ризиковими видами страхування і страхуванням життя. Головною умовою є перевищення фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим запасом платоспроможності.

Окрім показників фінансової стійкості і платоспроможності, застосовуються тести раннього попередження, що були затверджені Нацкомфінпослуг від 17.03.2005 року. Згідно із Рекомендаціями здійснюється аналіз капіталу, активів, перестрахування, страхових резервів, дохідності, ліквідності та надається відповідна оцінка. В залежності від отриманих значень можна отримати таку оцінку фінансової стійкості страховика: 1 (стійка), 2 (задовільна), 3 (гранична), 4 (незадовільна).

Незважаючи на огляд абсолютних значень таких, як страхові премії і виплати, розмір статутного фонду, страхові резерви, активи, власний капітал, що показали динамічне зростання компанії «Юнівес», її фінансовий стан має певні проблеми. За допомогою тестів раннього попередження, можна дійти висновку, що в 2013 році страхова компанія отримала оцінку 2 бали (задовільний стан), в 2014 році її стан покращився, отримавши оцінку 1 бал (високий рівень фінансової надійності), але в 2015 році компанія має оцінку в 2 бали (задовільний стан), а в 2016-2017 рр. отримала оцінку 3 бали – незадовільний фінансовий стан), що потребує уваги.

Провівши аналіз показників фінансової стійкості, платоспроможності і тестів раннього попередження, можна виділити основні проблеми ПрАТ «СК «Юнівес». До них слід віднести недостатність власних оборотних коштів, неефективне розміщення страхових резервів. Такі проблемні моменти були

викликані як внутрішніми чинниками, так і зовнішніми, тобто нестабільною політичною та економічною ситуацією в країні.

З огляду на розглянуті проблеми в дослідженні запропоновані шляхи покращення фінансового стану страховика, що включають певний комплекс дій. Так, залежність компанії від зовнішніх джерел фінансування можна зменшити за рахунок збільшення пайового капіталу та зменшення кредиторської заборгованості. Підвищення частки власного оборотного капіталу можна досягти шляхом збільшення обсягу найбільш ліквідних активів та розширення місткості перестрахового захисту. Для ефективного розміщення страхових резервів і підвищення інвестиційної діяльності треба розміщувати кошти на банківських депозитах, в акції з фіксованим доходом, облігації внутрішньої державної позики (ОДВП), нерухомість і банківське золото, а також здійснювати інвестиції в основному в міжнародній валюті. Щоб покращити фінансовий стан ПрАТ «СК «Юнівес», необхідно вдосконалити перестрахові операції, ефективно розміщувати кошти, скоротити витрати на ведення справи і збалансувати страховий портфель.

Одним із нововведень для ПрАТ «СК «Юнівес» може бути створення чат-боту на сайті компанії або у Facebook для проведення консультацій власних клієнтів, а також потенційних покупців, проведення опитувань та ін. Це дозволить оперативно та мобільно вирішувати питання, пов'язані із підтримкою клієнтів онлайн. Іншим варіантом сучасного нововведення може бути створення мобільного додатку.

В умовах нестабільності політичної і економічної ситуації велику роль відіграє якісна оцінка фінансового стану страховиків. Саме фінансовий аналіз допомагає виявити проблеми розміщення і використання фінансових ресурсів компанії, а також запропонувати рекомендації щодо їх вирішення.

Таким чином, одне з актуальних завдань сьогодення полягає у тому, щоб розробити сучасні методологічні підходи до визначення фінансової стійкості, надійності та платоспроможності страхової компанії, а також впровадити нововведення, які б відповідали новітнім технологіям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич В. Д. Страхова справа / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К. : Тов-во «Знання» : КОО, 2002. — 203 с.
2. Вовчак О. Д. Страхування: навчальний посібник / Вовчак О. Д. — [3-тє вид.] — Львів Новий Світ-2000, 2006. — 480 с.
3. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: Навч. посіб. — КНЕУ, 2007. — 328с.
4. Горбач Л.М. Страхова справа: Навч. посібник. — К.: Кондор, 2003. — 252с.
5. Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз [Текст]: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 256 с.
6. Конспект лекцій з дисципліни “Фінансовий аналіз” для студентів IV курсу всіх форм навчання всіх спеціальностей [Текст] / Укл. О.М.Гайдаєнко - Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013 р.- 152с.
7. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання [Текст]: монографія / Л. А. Лахтіонова ; КНЕУ. — К. : КНЕУ, 2001. — 387 с.
8. Осадець С. С. Страхування: підручник / Мін-во освіти і науки України, КНЕУ, Укр. фінансово-банківська школа; ред. С. С. Осадець. — К.: КНЕУ, 2002. — 599 с.
9. Петрович И.М. Економіка та фінанси підприємства [Текст]: підручник / И. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. - Львів, 2014 . - 408 с.»
10. Сокиринська І. Г. Журавльова Т.О. , Аберніхіна І.Г. Страховий менеджмент. Навчальний посібник [Текст] / І.Г.Сокиринська, Т.О.Журавльова, І.Г.Аберніхіна —Дніпропетровськ: Пороги, 2016. - с.301.
11. Сташкевич Н.М. Конспект з дисципліни «Страхування та фінанси страхових організацій» для студентів IV курсу всіх форм навчання спеціальності «Фінанси». [Текст] / Укл. Н.М. Сташкевич— Одеса, ОДЕУ, ротапринт, 2009. —155с.

12. Супрун А.А., Супрун Н.В. Страховий менеджмент: навч. посібник [Текст] – Львів: Магнолія 2006, 2011. – 301 с.
13. Ткаченко Н. В. Страхування [Текст] : навчальний посібник/ Н. В. Ткаченко. – К.: Ліра-К, 2007. – 376 с.
14. Управління фінансами суб'єктів господарювання в умовах глобальної трансформації [Текст]: Монографія / [За ред. І. С. Гуцала] – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 484 с.
15. Фінансовий аналіз [Текст] навчальний посібник кол./ авт. Косова Т.Д. [та ін.]; [за заг. ред. Т.Д. Косової, І.В. Сіменко]. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 440 с.
16. Шірінян Л. В. Фінанси страхових організацій: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», у тому числі перепідготовка спеціалістів за спеціальністю 7.03050801 «Фінанси і кредит» денної та заочної форм навчання / Л. В. Шірінян. – К.: НУХТ, 2014. – 108 с.
17. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент [Текст]: підручник / В.М. Шелудько. – К.: Знання, 2006. – 439 с.
18. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз [Текст] / Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю. Мороз, О.Г. Денисюк ; 2-ге вид., доп. – Житомир, 2009. – 504 с.
19. Бахмут, О. Аналіз платоспроможності підприємства [Текст] / О. Бахмут // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – 4. – С. 21–23.
20. Ванієва, А. Р. Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства [Текст] / А. Р. Ванієва // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 8. – С. 52–62.
21. Галушак В.В. Перестрахування як необхідна умова забезпечення фінансової стійкості та нормальної діяльності страховика [Текст] / Економіка і суспільство. – №2. – 2016. – с.513–517.
22. Землячова О.А. Оцінка фінансового стану страховика та шляхи його поліпшення [Текст] / Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2014. – №2. – С. 54–66.

23. Іванюк С.І. Теоретичні підходи до визначення категорії «фінансова стійкість страхової компанії» [Текст] / І. С. Іванюк, Д. С. Маруженко // Фінанси України. – 2006. – № 11. – С.77-90

24. Кнейслер О. В. Практичні засади управління активами страхової компанії [Текст] / О. В. Кнейслер // Наукові записки. – 2009. – Вип. 12. – С. 224 – 235.

25.Кравченко В.О. Розвиток методів аналізу платоспроможності страховика як складової фінансової безпеки страхової компанії [Текст] / Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. - №1 (21). – С.85-89.

26.Кривенцова А. М. Удосконалення оцінки фінансового стану страхових компаній в Україні [Текст] / Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2015. – Вип.6 (20). – С. 223–227.

27.Макаренко Є.В. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні:проблеми та перспективи [Текст] / Економіка. - №120. – 2010. – с.40-43.

28.Матвійчук Л.О. Державне регулювання розміщення коштів страхових резервів [Текст] / Вісник Хмельницького національного університету. – №3. – 2015. – С.152-156.

29.Нагайчук Н. Інструментарій управління фінансовою безпекою страховиків / Н.Нагайчук [Текст] // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2014. – № 2 (20). – С. 197.

30.Паращак, О. Фундамент перестрахування [Текст] / О. Паращак //Український науково-практичний журнал «Страхова справа». – 2008. – №1. – С. 34–50

31.Письменна Т. В. Управління збалансованістю страхового портфеля: дискурс в теорію та погляд на сучасну практику [Текст] / Т. В. Письменна // Вісник Тернопільського національного економічного університету: науковий журнал ТНЕУ. – Тернопіль, 2016. – Вип. 2. – С. 90-101.

32. Плиса В. Й. Управління фінансовою стійкістю страховика / В. Й. Плиса // Фінанси України. — 2001. — № 9. — С. 136 – 143.

33.Ремньова Л.М. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як складова його фінансового менеджменту [Текст] / Л. М. Ремньова // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 2. – С. 87–96.

34.Ромашенко О. В. Коефіцієнт платоспроможності як показник фінансової стійкості страховиків [Текст] / О. В. Ромашенко // Український науковопрактичний журнал «Страхова справа». – 2010. – №3. – С. 38-41.

35.Селівьорстов, О. Оцінка фінансового стану страховиків [Текст] / О. Селівьорстов // Український науково-практичний журнал «Страхова справа». – 2003. – № 4. – С. 80–88.

36.Ткаченко, Н. В. Розвиток перестрахування як важіль забезпечення фінансової стійкості страховиків [Текст] / Н. В. Ткаченко // Фінанси України. – 2007. – № 3. – С. 118–124.

37.Цугунян А.М. Фінансова стійкість страховиків та шляхи її зміцнення [Текст] / А.М. Цугунян // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2014. – № 2. –С. 45–53.

38.Шинкаренко О.М., Бразілій Н.М. Методичні аспекти аналізу фінансових результатів страхових компаній [Текст] / Економічні науки. - №28. – 2015. – с.164-173.

39.Шірінян Л., Глущенко А. Комплексна оцінка факторів фінансової стійкості страхових компаній України [Текст] / Економіка України. – 2005. - №9. – С.3–16.

40.Шовкопляс Н. В. Аналіз підходів до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства» [Текст] / Управління розвитком. - 2013. - № 15. - С. 147-149.

41.Бабенко-Левада В.Г. Процес пошуку оптимальних умов трансформації страхового ринку в умовах фінансової нестабільності /В.Г. Бабенко-Левада// Ефективна економіка. – 2015. - № 3. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.

42.Василенко А., Тринчук В. Інвестиційна діяльність страхових компаній: стратегія та пріоритети [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/>

43. Григор'єв О.Ю., Дума О.І. Управління діловою активністю страхової компанії, 2010. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>.

44. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. в редакції від 01.01.2017 р. № 1792-VIII. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

45.Курс НБУ долара до гривні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://minfin.com.ua/currency/nbu/>

46.Машара Д.А. Инфляция и минимизация ее последствий в страховании [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/>

47. Офіційний сайт ПрАТ «СК «Юнівес» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://unives.com.ua>

48.Рейтинг страхових компаній України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://forinsurer.com/ratings/nonlife>

49.Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України №3755 від 17.03.2005 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: nfp.gov.ua.

50.Страховая отрасль должна адекватно оценивать риски и принимать решения для успешного развития бизнеса [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://forinsurer.com/public/18/02/23/4803>

51.ТОП – 10 банків, у яких розміщено страхові резерви страховиків України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ubr.ua/finances/banking>

52.Цуркан І.М., Красіля О.С. Управління оборотними активами страхових компаній, що проводять ризикові види страхування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/>

Додаток А

Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2013 рік

Таблиця А.1

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПрАТ «СК «Юнівес»
станом на 31.12.2013р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис.грн	На кінець звітнього періоду, тис.грн
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	265	277
первісна вартість	1001	265	277
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	17	336
первісна вартість	1011	523	987
знос	1012	506	651
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	695
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	1134	3436

Продовження додатку А

Продовж.табл.А1

1	2	3	4
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	1416	4744
ІІ.Оборотні активи			
Запаси	1100	127	380
Виробничі запаси	1101	127	380
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	113	315
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	1	45
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	64	155
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2531	6466
Поточні фінансові інвестиції	1160	32667	22392
Гроші та їх еквіваленти	1165	18330	35126
Готівка	1166	16	0
Рахунки в банках	1167	18314	35126
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	1781	2248
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	1781	2238

Продовження додатку А

Продовж.табл.А1

1	2	3	4
інших страхових резервах	1184	0	10
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	55614	67127
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	57030	71871
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	25000	25000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1817	1817
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12793	12522
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	2401	3597
Усього за розділом I	1495	42011	42936
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	69	129
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	69	129
Цільове фінансування	1525	0	0

Продовження додатку А

Продовж.табл.А1

1	2	3	4
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	14158	27262
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	753	1865
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	13405	25397
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	14227	27391
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	55	54
за розрахунками з бюджетом	1620	418	871
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	0	25
за одержаними авансами	1635	36	17
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	515
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0

Продовження додатку А

Продовж.табл.А1

1	2	3	4
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	283	62
Усього за розділом III	1695	792	1544
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	57030	71871

Таблиця А.2

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)**ПрАТ «СК «Юнівес» станом на 31.12.2013р.**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	54127	27760
Чисті зароблені страхові премії	2010	54127	27760
Премії підписані, валова сума	2011	72152	37477
Премії, передані у перестраховування	2012	6490	5812
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-11992	-1169
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	457	-2736
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(0)	(0)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	5446	3862
Валовий: прибуток	2090	48681	23898
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)

Продовження додатку А

Продовж.табл.А2

1	2	3	4
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-1102	-31
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-1112	153
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	10	-184
Інші операційні доходи	2120	746	2790
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(17365)	(9096)
Витрати на збут	2150	(29299)	(15940)
Інші операційні витрати	2180	(1072)	(1575)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	589	46
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	2427	1998
Інші доходи	2240	49967	47872
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(50322)	(48114)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2661	1802

Продовження додатку А

Продовж.табл.А2

1	2	3	4
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1736	-1535
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	925	267
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	925	267
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	295	196
Витрати на оплату праці	2505	1961	1510
Відрахування на соціальні заходи	2510	855	604
Амортизація	2515	163	28
Інші операційні витрати	2520	51010	28166
Разом	2550	54284	30504
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток Б

Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2014 рік

Таблиця Б.1

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПрАТ «СК «Юнівес»
станом на 31.12.2014р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду, тис.грн	На кінець звітного періоду, тис.грн
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	277	277
первісна вартість	1001	277	277
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	336	159
первісна вартість	1011	987	962
знос	1012	651	803
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	695	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	3436	3637

Продовження додатку Б

Продовж.табл.Б1

1	2	3	4
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	4744	4073
ІІ.Оборотні активи			
Запаси	1100	380	294
Виробничі запаси	1101	380	294
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	315	1150
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	45	781
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	778
з нарахованих доходів	1140	155	149
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6466	5574
Поточні фінансові інвестиції	1160	22392	39156
Гроші та їх еквіваленти	1165	35126	17258
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	35126	17258
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	2248	2580
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	2238	2327

Продовження додатку Б

Продовж.табл.Б1

1	2	3	4
інших страхових резервах	1184	10	253
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	67127	66942
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	71871	71015
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	25000	25000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1817	1817
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	12522	23101
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	3597	5373
Усього за розділом I	1495	42936	55291
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0

Продовження додатку Б

Продовж.табл.Б1

1	2	3	4
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	27262	15169
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	1865	2605
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	25397	12564
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	27262	15169
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	54	51
за розрахунками з бюджетом	1620	871	0
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	25	0
за одержаними авансами	1635	17	1
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	515	427
Поточні забезпечення	1660	129	71
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0

Продовження додатку Б

Продовж.табл.Б1

1	2	3	4
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	62	5
Усього за розділом III	1695	1673	555
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	71871	71015

Таблиця Б.2

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)**ПрАТ «СК «Юнівес» станом на 31.12.2014р.**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	52630	54127
Чисті зароблені страхові премії	2010	52630	54127
Премії підписані, валова сума	2011	46966	72152
Премії, передані у перестраховування	2012	7259	6490
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	12833	-11992
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	90	457
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(916)	(0)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	8100	5446
Валовий: прибуток	2090	43614	48681
Валовий: збиток	2095	0	0

Продовження додатку Б

Продовж.табл.Б2

1	2	3	4
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-498	-1102
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-741	-1112
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	243	10
Інші операційні доходи	2120	906	714
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(16650)	(17365)
Витрати на збут	2150	(22550)	(29299)
Інші операційні витрати	2180	(606)	(1072)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	4216	557
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	3212	2427
Інші доходи	2240	26019	49967
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(38)	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	(26273)	(50322)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	7136	2629

Продовження додатку Б

Продовж.табл.Б2

1	2	3	4
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-2456	-1736
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	4680	893
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	7675	32
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	7675	32
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	7675	32
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	12355	925
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	512	295
Витрати на оплату праці	2505	1861	1961
Відрахування на соціальні заходи	2510	797	855
Амортизація	2515	241	163
Інші операційні витрати	2520	45909	51010
Разом	2550	49320	54284
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток В

Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2015 рік

Таблиця В.1

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПрАТ «СК «Юнівес»
станом на 31.12.2015р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду, тис.грн	На кінець звітного періоду, тис.грн
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	277	281
первісна вартість	1001	277	281
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	159	69
первісна вартість	1011	962	766
знос	1012	803	697
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	3637	8749

Продовження додатку В

Продовж.табл.В1

1	2	3	4
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	4073	9149
ІІ.Оборотні активи			
Запаси	1100	294	285
Виробничі запаси	1101	294	285
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1150	3587
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	781	6
у тому числі з податку на прибуток	1136	778	0
з нарахованих доходів	1140	149	193
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5574	4315
Поточні фінансові інвестиції	1160	39156	38619
Гроші та їх еквіваленти	1165	17258	17989
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	17258	17989
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	2580	1805
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	2327	1375

Продовження додатку В

Продовж.табл.В1

1	2	3	4
інших страхових резервах	1184	253	430
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	66942	66799
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	71015	75948
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	25000	25000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1817	1817
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	23101	19478
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	5373	6609
Усього за розділом I	1495	55291	52904
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0

Продовження додатку В

Продовж.табл.В1

1	2	3	4
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	15169	21056
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	0	0
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	12564	17796
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	15169	21056
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	51	269
за розрахунками з бюджетом	1620	0	9
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	0	10
за одержаними авансами	1635	1	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	427	1221
Поточні забезпечення	1660	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0

Продовження додатку В

Продовж.табл.В1

1	2	3	4
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	5	452
Усього за розділом III	1695	555	1988
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	71015	75948

Таблиця В.2

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

ПрАТ «СК «Юнівес» станом на 31.12.2015р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	30430	52630
Чисті зароблені страхові премії	2010	30430	52630
Премії підписані, валова сума	2011	41684	46966
Премії, передані у перестраховування	2012	5069	7259
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	5232	-12833
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-953	90
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(930)	(916)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	5299	8100
Валовий: прибуток	2090	24201	43614
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)

Продовження додатку В

Продовж.табл.В2

1	2	3	4
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-477	-498
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-655	-741
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	178	243
Інші операційні доходи	2120	813	906
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	(3646)	(16650)
Витрати на збут	2150	(13435)	(22550)
Інші операційні витрати	2180	(6315)	(606)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1141	4216
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	3142	3212
Інші доходи	2240	25176	26019
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	0	0
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0
Інші витрати	2270	(27019)	(26273)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2440	7136

Продовження додатку В

Продовж.табл.В2

1	2	3	4
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1827	-2456
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	613	4680
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	(0)	(0)
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	7675
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	7675
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	7675
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	613	12355
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	403	512
Витрати на оплату праці	2505	1719	1861
Відрахування на соціальні заходи	2510	620	797
Амортизація	2515	173	241
Інші операційні витрати	2520	26710	45909
Разом	2550	29625	49320
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток Г

Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2016 рік

Таблиця Г.1

Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПрАТ «СК «Юнівес»

станом на 31.12.2016р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис.грн	На кінець звітнього періоду, тис.грн
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	281	284
первісна вартість	1001	281	284
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	69	16418
первісна вартість	1011	766	17154
знос	1012	697	736
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0	35370
інші фінансові інвестиції	1035	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	8749	31296

Продовження додатку Г

Продовж.табл.Г1

1	2	3	4
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	9149	83418
ІІ.Оборотні активи			
Запаси	1100	285	469
Виробничі запаси	1101	285	469
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3587	8229
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	6	3
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	193	739
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4315	12778
Поточні фінансові інвестиції	1160	38619	22316
Гроші та їх еквіваленти	1165	17989	22369
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	17989	22369
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	1805	1852
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	1375	1146

Продовження додатку Г

Продовж.табл.Г1

1	2	3	4
інших страхових резервах	1184	430	706
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	66799	68755
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	75948	152173
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	25000	25000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1817	1817
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	19478	8782
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	6609	8010
Усього за розділом I	1495	52904	76938
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0

Продовження додатку Г

Продовж.табл.Г1

1	2	3	4
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	21056	65640
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	3260	10452
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	17796	55188
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	21056	65640
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	269	389
за розрахунками з бюджетом	1620	9	561
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	554
за розрахунками зі страхування	1625	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	10	0
за одержаними авансами	1635	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	1221	1075
Поточні забезпечення	1660	27	109
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0

Продовження додатку Г

Продовж.табл.Г1

1	2	3	4
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	452	7461
Усього за розділом III	1695	1988	9595
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	75948	152173

Таблиця Г.2

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)**ПрАТ «СК «Юнівес» станом на 31.12.2016р.**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	83312	30430
Чисті зароблені страхові премії	2010	83312	30430
Премії підписані, валова сума	2011	124550	41684
Премії, передані у перестраховування	2012	3617	5069
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	37392	5232
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-229	-953
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(0)	(0)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	17784	5299
Валовий: прибуток	2090	37782	13435
Валовий: збиток	2095	(0)	(0)

Продовження додатку Г

Продовж.табл.Г2

1	2	3	4
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-6916	-477
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-7192	-655
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	276	178
Інші операційні доходи	2120	6813	3955
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	3156	3646
Витрати на збут	2150	635	2669
Інші операційні витрати	2180	31251	6315
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2637	4283
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	106109	25176
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	111259	27019
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	2440

Продовження додатку Г

Продовж.табл.Г2

1	2	3	4
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	2513	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	3782	1827
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	613
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	6295	(0)
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-6295	613
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	954	403
Витрати на оплату праці	2505	2034	1719
Відрахування на соціальні заходи	2510	428	620
Амортизація	2515	47	173
Інші операційні витрати	2520	77109	26710
Разом	2550	80572	29625
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0

Додаток Д

Фінансова звітність ПрАТ «СК «Юнівес» за 2017 рік

Таблиця Д.1

**Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПрАТ «СК «Юнівес»
станом на 31.12.2017р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду, тис.грн	На кінець звітного періоду, тис.грн
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	284	284
первісна вартість	1001	284	284
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби:	1010	16418	17827
первісна вартість	1011	17154	18584
знос	1012	736	757
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0
первісна вартість	1016	0	0
знос	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0
первісна вартість	1021	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	35370	0
інші фінансові інвестиції	1035	50	50
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	31296	33432

Продовження додатку Д

Продовж.табл.Д1

1	2	3	4
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом І	1095	83418	51593
ІІ.Оборотні активи			
Запаси	1100	469	654
Виробничі запаси	1101	469	654
Незавершене виробництво	1102	0	0
Готова продукція	1103	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	8229	13662
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	0	0
з бюджетом	1135	3	9
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
з нарахованих доходів	1140	739	1629
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	12778	12613
Поточні фінансові інвестиції	1160	22316	46847
Гроші та їх еквіваленти	1165	22369	18010
Готівка	1166	16	0
Рахунки в банках	1167	22369	18010
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	1852	536
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0	0
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	1146	493

Продовження додатку Д

Продовж.табл.Д1

1	2	3	4
інших страхових резервах	1184	706	43
Інші оборотні активи	1190	0	0
Усього за розділом II	1195	68755	93960
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	152173	145553
Пасив			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	25000	50000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	33329	0
Додатковий капітал	1410	0	24600
Емісійний дохід	1411	0	24600
Накопичені курсові різниці	1412	0	0
Резервний капітал	1415	1817	1817
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8782	5103
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
Інші резерви	1435	8010	0
Усього за розділом I	1495	76938	81520
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0

Продовження додатку Д

Продовж.табл.Д1

1	2	3	4
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)	1531	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)	1532	10452	21740
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)	1533	55188	40569
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)	1534	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	65640	62309
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	389	148
за розрахунками з бюджетом	1620	561	690
за у тому числі з податку на прибуток	1621	554	684
за розрахунками зі страхування	1625	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	0	0
за одержаними авансами	1635	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
за страховою діяльністю	1650	1075	768
Поточні забезпечення	1660	109	106
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0

Продовження додатку Д

Продовж.табл.Д1

1	2	3	4
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	7461	12
Усього за розділом III	1695	9595	1724
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	152173	145553

Таблиця Д.2

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)**ПрАТ «СК «Юнівес» станом на 31.12.2017р.**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Фінансові результати			
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	134118	83312
Чисті зароблені страхові премії	2010	134118	83312
Премії підписані, валова сума	2011	122184	124550
Премії, передані у перестраховування	2012	2031	3617
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	(14618)	37392
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	(653)	(229)
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	33795	27746
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	58771	17784
Валовий: прибуток	2090	41552	37782
Валовий: збиток	2095	0	0

Продовження додатку Д

Продовж.табл.Д2

1	2	3	4
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	(11951)	(6916)
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	(11288)	(7192)
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	(663)	(276)
Інші операційні доходи	2120	16970	6813
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Адміністративні витрати	2130	5296	3156
Витрати на збут	2150	839	635
Інші операційні витрати	2180	45726	31251
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	0	0
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	0	0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	0	2637
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	5290	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	0
Інші доходи	2240	38788	106109
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(0)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	38174	111259
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	0	0

Продовження додатку Д

Продовж.табл.Д2

1	2	3	4
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	5023	2513
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	3666	3782
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	0	0
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	8689	6295
II. Сукупний дохід			
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(8689)	(6295)
III. Елементи операційних витрат			
Матеріальні затрати	2500	974	954
Витрати на оплату праці	2505	2714	2034
Відрахування на соціальні заходи	2510	660	428
Амортизація	2515	23	47
Інші операційні витрати	2520	135616	77109
Разом	2550	139987	80572
IV. Розрахунок показників прибутковості акцій			
Середньорічна кількість простих акцій	2600	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0	0